

Daniela Beșliu

Nicoleta Stănică

Limba și literatură română

3

Manual pentru clasa a III-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară
aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5003/02.12.2014.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Daniela Beșliu

Nicoleta Stănică

Limba și
literatură
română

3

Manual pentru
clasa a III-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. 5348/06.10.2021.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2021–2022.

Inspectoratul școlar

Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				format tipărit	
				la primire	la predare
1					
2					
3					
4					

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Limba și literatura română. Manual pentru clasa a III-a
Daniela Beșliu, Nicoleta Stănică

Referenți științifici: Conf. univ. dr. Valeriu Marinescu, Universitatea din București
Prof. Nicoleta Briciu, gradul didactic I, Colegiul Național „Aurel Vlaicu”, București

Copyright © 2021 Grup Media Litera
Toate drepturile rezervate

Editura Litera
tel.: 0374826635; 0213196390; 0314251619
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BEȘLIU, DANIELA
Limba și literatura română: manual pentru clasa a III-a/
Daniela Beșliu, Nicoleta Stănică. – București: Litera, 2021
ISBN 978-606-33-7669-6

I. Stănică, Nicoleta

811.135.1

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Emanuel Alboiu
Corectori: Ionel Palade, Carmen Bîțlan
Credite foto: Dreamstime, Shutterstock, arhiva Litera
Copertă: Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress: Lorena Ionică

Deșteaptă-te, române!

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viața-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

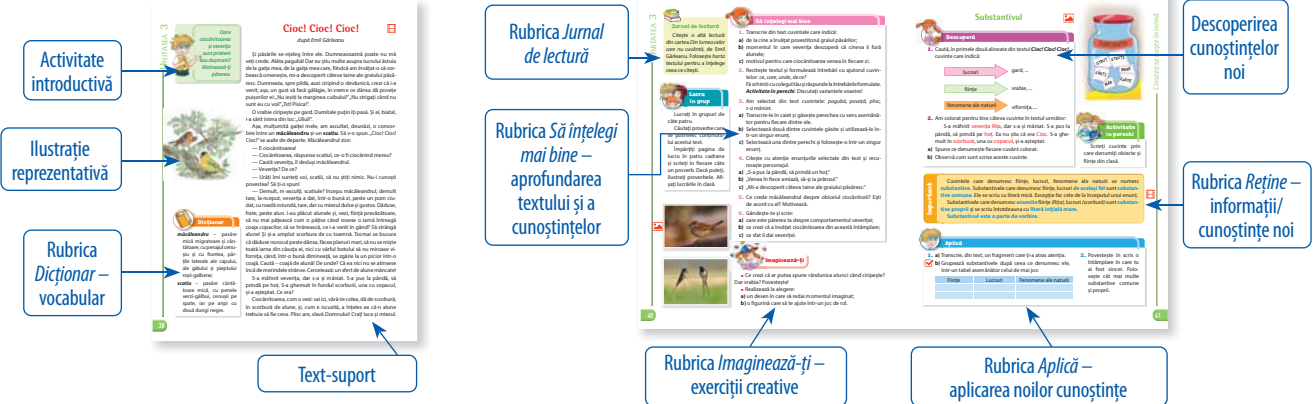
UNITATEA 1. ÎNVĂȚATURA, CEA MAI DE PREȚ COMOARĂ 7	<i>Coronița de rouă</i> 78
<i>Întâia zi de școală</i> , de Edmondo de Amicis 8	Inițierea unui schimb verbal 80
<i>Școala din pădure</i> , după Passionaria Stoicescu 10	RECAPITULARE 81
<i>Șoricel de bibliotecă</i> , după Elia David 12	EVALUARE 82
Comunicarea orală. Dialogul 14	Exersează, joacă-te, învață! 84
Propoziția, enunțul. Semnele de punctuație 15	UNITATEA 6. CURAJUL ESTE RĂDĂCINA BIRUIȚEI 85
RECAPITULARE 16	<i>Vis, ambiție, zbor</i> 86
EVALUARE 18	Afișul 88
Exersează, joacă-te, învață! 20	Verbul 89
UNITATEA 2. RESPECTUL ESTE IUBIREA	<i>Scrisoarea III</i> (fragment), de Mihai Eminescu 90
ÎN HAINE SIMPLE 21	<i>Leul cel fricos</i> , după L. Frank Baum 92
<i>Când zmeii joacă șah</i> , după Iuliu Rațiu 22	Invitația 94
Delimitarea textului în fragmente.	Schimbarea formei verbului 95
Planul simplu de idei 25	RECAPITULARE 96
<i>Păcălici la școală</i> , de Nicolae Labiș 26	EVALUARE 98
<i>Semnul de iarbă</i> , după Silvia Kerim 28	Exersează, joacă-te, învață! 100
Solicitarea de informații. Cererea simplă,	UNITATEA 7. IUBIREA SE ARATĂ PRIN FAPTE 101
familiară. Cererea politicoasă 31	<i>Fram, ursul polar</i> , după Cezar Petrescu 102
RECAPITULARE 32	Cartea poștală 105
EVALUARE 34	<i>Bunicul</i> , după Barbu Ștefănescu Delavrancea 106
Exersează, joacă-te, învață! 36	Prezentarea personajelor 109
UNITATEA 3. CINSTEA SE NAȘTE ÎN INIMĂ 37	<i>Păpădia</i> , după Ion Agârbiceanu 110
<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> , după Emil Gârleanu 38	RECAPITULARE 113
Substantivul 41	EVALUARE 114
<i>Ciocănițoarea</i> 42	Exersează, joacă-te, învață! 116
Asemănări și deosebiri 45	UNITATEA 8. PRIETENUL ADEVĂRAT,
<i>Suflețelul învață</i> , după Mircea Sântimbreanu 46	AVERE NEPREȚUITĂ 117
Substantivul. Numărul și genul 48	<i>Micul prinț</i> , după Antoine de Saint-Exupéry 118
RECAPITULARE 49	Descrierea unui obiect. Descrierea
EVALUARE 50	unei activități 121
Exersează, joacă-te, învață! 52	<i>Prietenii neobișnuite</i> 122
UNITATEA 4. A FI OM E LUCRU MARE 53	Fluturașul publicitar 124
<i>Poveste de iarnă</i> , după Zacharias Topelius 54	Relatarea unei acțiuni/întâmplări cunoscute 125
Adjectivul 57	<i>O zi de pomină</i> , după Mark Twain 126
<i>Omul de zăpadă</i> , după Hans Christian Andersen 58	Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate 128
Adjectivul – numărul și genul 61	RECAPITULARE 129
<i>Marușca și cele douăsprezece luni</i> 62	EVALUARE 130
Descrierea unei persoane 65	Exersează, joacă-te, învață! 132
RECAPITULARE 66	UNITATEA 9. GRIJA FAȚĂ DE CEILALȚI,
EVALUARE 67	O VARĂ A SUFLETULUI 133
Exersează, joacă-te, învață! 68	<i>Vară</i> , de Ștefan Octavian Iosif 134
UNITATEA 5. MODESTIA POARTĂ COROANĂ 69	<i>Amintiri din copilărie</i> , după Ion Creangă 136
<i>Privighetoarea</i> , după Hans Christian Andersen 70	<i>Marea, o apă folositoare</i> , de Marin Sorescu 139
Descrierea unei ființe 72	EVALUARE 142
Pronumele personal 73	Autoevaluare la finalul anului școlar 144
<i>Moș Ion Roată și Vodă Cuza</i> , după Ion Creangă 74	Sugestii pentru lectura suplimentară 144
Numărul pronumelui personal 77	Fișa de observare a comportamentului 144

STRUCTURA MANUALULUI

Manualul de *Limba și literatura română* este structurat pe unități tematice care dezvoltă conținuturile din program. Prezentate într-o formă deosebit de atractivă, lecțiile cuprind exemple de activități care conduc la formarea competențelor specifice disciplinei. Organizarea conținutului permite crearea de relații cu celelalte discipline studiate.

VARIANTA TIPĂRITĂ

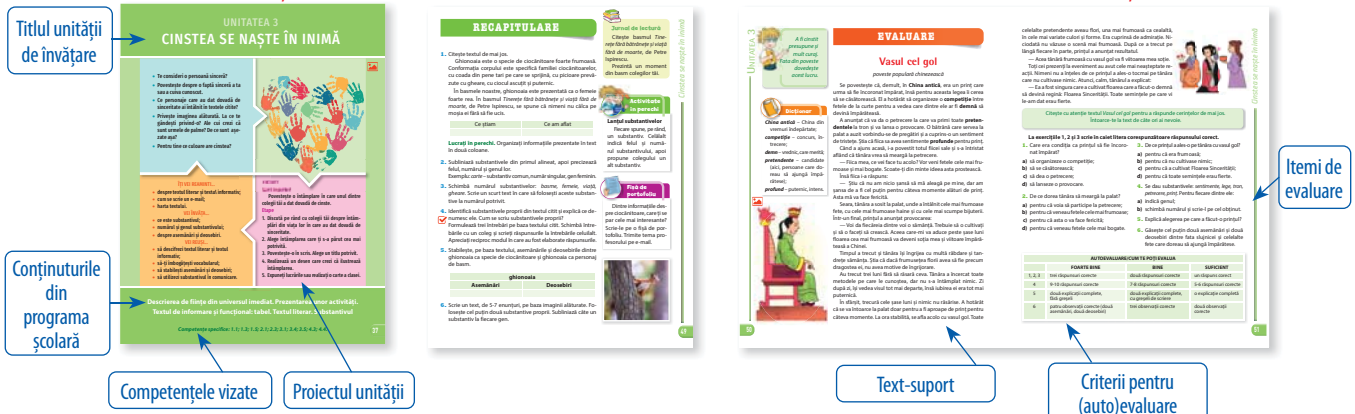
LECȚIE NOUĂ

PAGINA DE DESCHIDERE A UNITĂȚII

PAGINĂ DE RECAPITULARE

EVALUARE LA FINALUL UNITĂȚII

VARIANTA DIGITALĂ

Varianta digitală cuprinde integral conținutul manualului în variantă tipărită, având în plus exerciții interactive, jocuri educaționale, animații, filme și simulări. Toate acestea au obiectivul de a aduce un plus de valoare cognitivă. Paginile din manual pot fi vizionate pe desktop, laptop, tabletă, telefon, oferind o experiență excelentă de navigare. Navigarea în varianta digitală permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.

AMII static

Cuprinde: desene, fotografii, simboluri, informații suplimentare.

AMII animat

Cuprinde animații sau filme.

AMII interactiv

Cuprinde exerciții de alegere duală, de alegere multiplă, de asociere, de completare, de ordonare etc.

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI DIGITAL

Butonul AJUTOR

deschide ghidul de utilizare a manualului digital.

Butonul CUPRINS

deschide cuprinsul manualului digital și permite deschiderea de Capitole/Lecții.

Butoanele de navigare

permit parcurgerea manualului și deschiderea unei anumite pagini.

Activități de tip static – deschide activități de tip static, care se derulează cu ajutorul butoanelor de navigare.

Activități de tip animat – indică elemente care se găsesc în partea de jos a paginii. Pentru vizionare, se activează butonul *Redă* (▶).

Activități de tip interactiv – indică elemente situate în partea de jos a paginii, de tipul: *Asociază*, *Bifează*, *Scrie de la tastatură*, *Selectează*. Butoanele de validare sunt: *Resetează* (care aduce exercițiul la starea lui inițială) și *Verifică* (prin care se verifică rezolvarea). Utilizatorul are la dispoziție trei încercări de a răspunde corect, după care răspunsul corect este afișat automat.

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

- 1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil
- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare
- 1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate
- 1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare
- 1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

- 2.1. Descrierea unui obiect/unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu
- 2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului
- 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup
- 2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme
- 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

- 3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare
- 3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit
- 3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia
- 3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia
- 3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit
- 3.6. Aprecierea valorii cărților

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

- 4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal
- 4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite
- 4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei

UNITATEA 1

ÎNVĂȚĂTURA, CEA MAI DE PREȚ COMOARĂ

- Povestește o întâmplare din vacanță când ai fost mândru de tine, ai avut încredere că vei reuși ceva nou sau deosebit.
- Îți mai amintești prima zi de școală? La ce te gândeai? Cine te-a încurajat? Cum?
- Desenează personajul preferat. Cum anume trece de încercările dificile? Povestește.

ÎȚI VEI REAMINTI...

- regulile comunicării orale;
- ce sunt sunetele (vocalele și consoanele);
- cum se despart cuvintele în silabe;
- care sunt semnele de punctuație;
- cum se scriu corect cuvintele cu cratimă;
- prin ce se deosebesc textele literare de cele informative.

VEI REUȘI...

- să citești și să înțelegi texte literare și de informare;
- să formulezi și să scrii corect propoziții, enunțuri, texte scurte;
- să porți un dialog cu ceilalți colegi.

PROIECT

Marea carte a învățaturii

Realizați o carte a clasei, care să cuprindă:

- poveștile unor personalități care au reușit să învingă greutățile, învățând, perseverând;
- proverbe și citate despre învățatură și încrederea în forțele proprii;
- povestirea experiențelor voastre în care s-a dovedit importanța învățaturii.

Împărțiți sarcinile de lucru.

- Stabiliți modul de realizare și termene de lucru.
- Verificați periodic stadiul realizării proiectului.

**Comunicarea orală. Dialogul. Cuvântul, propoziția, enunțul.
Semnele de punctuație. Sunetul și litera, vocalele și consoanele.
Silaba. Despărțirea în silabe. Scrierea corectă.
Textul literar. Textul informativ**

Competențe specifice: 1.1; 1.4; 1.5; 2.2; 2.4; 3.1; 3.2; 4.1; 4.2.

Formulează un îndemn pentru colegii tăi, la început de an școlar.

Dicționar

se opinteau – se forțau, își adunau puterile; (aici) se opuneau din toate puterile;

osteneală – oboseală, istovire, extenuare.

Dincolo de text

Dacă ai fi profesor, ce ai face în prima zi a anului școlar?

Jurnal de lectură

Caută volumul *Cuore, inimă de copil*, de Edmondo de Amicis. Citește primele două povestiri. Notează ce ai reținut pe o fișă de lectură.

Întâia zi de școală

de Edmondo de Amicis

Azi e întâia zi de școală! Ca un vis au trecut, la țară, cele trei luni de vacanță! Mama m-a dus azi-dimineață la școală. Îmi era gândul tot la țară și mă duceam la școală cu inima rea. Pe toate străzile mișunau copii. Cele două librării erau pline de părinți care cumpărau rechizite. Pe când stăteam lângă poartă, simții că îmi pune cineva mâna pe umăr; era profesorul meu din clasa a II-a, cel cu părul roșu și zbârlit, vesel, ca de obicei. El îmi spuse:

— Vasăzică, Enrico, iată-ne despărțiți pentru totdeauna!

Lucrul acesta îl știam și eu, dar cuvintele lui tot mă întristară. Pătrunserăm cu greu. Domni, doamne, bunici: fiecare cu câte un copil de mână umpleau sala și scara, făcând atâta zgomot încât părea că intrau la teatru. Revăzui cu plăcere sala cea mare din etajul de jos, cu ușile celor șapte clase, unde-mi petrecusem cei dintâi trei ani de școală.

Era gloată mare. Mi se păru că unii din băieții crescuseră, alții se îngrășaseră.

La etajul de jos, erau copilași care nu voiau să intre în clasă și **se opinteau** ca niște măgăruși; trebuia să-i tragă înăuntru cu de-a sila. Unii fugeau; alții, văzând pe părinții lor că pleacă, începeau să țipe și aceștia erau siliți să se înapoieze, ca să-i mângâie sau să-i ia cu dâșii.

La ora zece eram cu toții în clasă. Ce mică și tristă mi se păru școala pe lângă pădurile și munții unde îmi petrecusem vara!

Mă gândeam asemenea la profesorul meu din clasa a II-a. Ce bun era și ce micuț! Părea că este un școlar de-ai noștri! El mereu râdea cu noi. Ce rău îmi pare că nu îl mai văd aici cu părul lui cel roșu și zbârlit!

Profesorul de acum e înalt și n-are barbă, părul îi e cărunt și lung, are o dungă adâncă pe frunte. Glasul îi este gros, se uită țintă la noi ca și cum ar vrea să ne ghicească gândurile. Nu râde niciodată! Eu îmi ziceam în mine: „Asta e abia ziua dintâi, mai sunt încă nouă luni! Ce de muncă! Ce de **osteneală!**”

Îmi păru bine că o găsii pe mama la ușa școlii, căci simțeam nevoia de a mă arunca în brațele ei. Ea mi-a zis:

— N-ai grijă, Enrico, o să învățăm împreună!

Mă întorsei acasă cu inima bună. Dar tot nu mai am pe bunul meu profesor, care ne zâmbea așa de blând și vesel. Școala nu mi se mai pare așa de frumoasă ca mai înainte!

Răspunde pe baza textului

1. Care este titlul textului? Dar autorul?
2. Care este personajul principal?
3. Când are loc evenimentul povestit?
4. Cum se purtau copiii mai mici?
5. De ce lui Enrico i s-a părut că școala este mică și tristă?
6. Cine este alături de băiat și îl încurajează?

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie primele șase enunțuri din text. Reamintește-ți regulile de așezare în pagină, pe baza exemplului de mai jos. Cum despartii cuvintele în silabe la capăt de rând?

16.IX.2021

Întâia zi de școală
de Edmondo de Amicis

Îmi păru bine că o găsi pe mama la ușa școlii, căci simțeam nevoia de a mă arunca în brațele ei.
Ea mi-a zis:

— N-ai grijă, Enrico, o să învățăm împreună!

2. Scrie două întrebări la care ai putea răspunde cu următoarele informații din text:
„Unii din băieții crescuseră, alții se îngrășaseră.”
„El mereu râdea cu noi.”
3. Ce fapte menționate în text sunt asemănătoare cu ce ai trăit tu în prima zi de școală?
4. Imaginează-ți că aveți un coleg nou. Cum te prezinți? Scrie un scurt dialog. Amintește-ți câteva expresii utile:
Numele meu este ...; Mi-ar plăcea să ...; Mă bucur că
5. Faci cunoștință cu un profesor nou. Cum te prezinți? Scrie dialogul, având grijă la formularea politicoasă!
6. Alege din text zece cuvinte și scrie-le în ordine alfabetică. Notează numărul de vocale și consoane. Desparte-le în silabe. Exemplu: țară – ț-a-ră (2 vocale, 2 consoane).

Fișă de portofoliu

Fii reporter!

- Discută cu unul dintre părinții tăi sau cu un bunic despre prima lui zi de școală. Adresează-i întrebări referitoare la: aspectul școlii, al clasei, uniforma școlară, mobilierul din clasă, manuale, jocuri din recreație, învățător, ce a simțit etc.
- Notează răspunsurile primite. Realizează un desen potrivit.
- Pune tot ce ai lucrat într-un dosar care va fi portofoliul tău.

Amintește-ți

Sunetele sunt produse cu ajutorul vocii și receptate de ureche. **Litera** este semnul grafic al unui sunet. În limba română, sunetele *a, e, i, o, u, ă, î (â)* sunt **vocale**. **Consoanele** sunt sunetele: *b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, z*.

Cuvântul este o îmbinare de sunete (sau un singur sunet) cu înțeles.

- În perechi, jucați jocul *Fazan*. Spuneți la fiecare cuvânt dacă începe cu vocală sau consoană.

Cine crezi că
ar putea fi
profesor la
o școală a
animalelor?
De ce?

Dicționar

sprințară – sprintenă,
iute, jucăușă;
zveltă – grațioasă, suplă.

Dincolo de text

Ți-ar plăcea să fii elev
la Școala din pădure?
De ce?

Joc de rol

Prezentați poezia ca pe o
scenetă.

Școala din pădure

după Passionaria Stoicescu

La intrare, ștergătoare
pentru ghetete murdare,
lar în clasă, mățasos,
un covor de mușchi pe jos.
La catedră stau tăcute
cărțile nedesfăcute.
Pe pereți tablouri mici,
poze, scene cu pitici,
tot de drag să-nveți aici.

Dar școlarii cine sunt?
Nu ți-am spus niciun cuvânt,
fiindcă azi e prima zi
și, atunci când vor veni,
îți voi spune la intrare
cum se cheamă fiecare.

— Hai, poftiți, pe rând poftiți,
fără să vă-nghesuiți!
Zice rar și fără zor
nenea paznicul Mor-mor.
Și cu laba lui înceată
mângâie din multa ceată
o **sprințară** de codată.
— Știi tu cine-i școlărița?
— Coadă-roșie, Vulpița!
— Ai ghicit! De curioasă
prima a intrat în clasă.
După ea, cu pașii mici,
Țepoșilă Ghe.-Arici.

Dornici să învețe carte
au venit de hăt, departe
Barza Picioroange lungi
și cu Melcul Nu m-ajungi.
S-au vorbit de-acum o lună
să stea-n bancă împreună
și, subțire ca un cui,
barza hop! în banca-ntâi.

Cu lăbuțele-asudate
intră Chiți-roade-toate,
vorbăreț și plin de fală:
„Eu credeam...
că-s primu-n școală!”

Liniște! căci pe cărare
buna noastră-nvățătoare
calcă **zveltă**, calcă dreaptă
și clipind sfios așteaptă
să-i îmbrățișeze-n prag
pe elevii ei cu drag.
Și cu glasul ca vioara,
domnișoara Căprioara,
catifea pe ochi, pe bot,
s-a emoționat de tot.
Dar îndată își revine:
„Dragi copii, eu sunt, știți bine,
noua voastră-nvățătoare.
Vă doresc la fiecare,
să fiți buni, ascultători
și la carte silitori!”

Răspunde pe baza textului

1. Cine sunt elevii școlii din pădure?
2. De ce crezi că nu ți-au fost prezenți de la început?
3. Ce regulă trebuie să respecte elevii școlii din pădure?
4. Cum știi elevii școlii din pădure că începe ora?
5. De ce căprioara a fost aleasă învățătoare?
6. Ce alt animal ar putea fi în locul căprioarei? De ce?

Să înțelegi mai bine

1. Observă cu atenție numele *elevilor*. Completează lista cu animale care ar mai putea să vină la școala din pădure. Dă fiecăruia un nume potrivit.
2. Desenează clasa așa cum ți-o imaginezi citind poezia.
3. Transcrie fragmentul care ți-a atras atenția și explică alegerea făcută.
4. Găsește două motive pentru care ursul Mor-mor a primit rolul de paznic al școlii.
5. Folosește imaginea alăturată pentru a o descrie pe domnișoara Căprioara. Scrie un text de 3-5 enunțuri.
6. Ce nume crezi că i s-ar potrivi acestei școli? Găsește mai multe variante.
7. Cu ce personaj din poezie crezi că te asemeni? De ce?
8. Scrie un bilet adresat unuia dintre elevii școlii din pădure, în care să-i mulțumești că te-a invitat să vizitezi școala lui.
9. Spune cum se joacă elevii în pauză. Scrie o listă de reguli care trebuie respectate la școală.

Vorbești și scrii corect

Transcrie în caiet, completând cu forma potrivită a cuvintelor
s-a/sa, s-au/sau, într-un, într-o

Școala a început ... zi însorită. Alex și Maria ... bucurat. Emoția era de la lumina soarelui ... de la încântarea revederii cu colegii? Fiecare ... dus în clasa lui. Maria a găsit pe banca ... noul manual de *Limba română*. Câte comori ... singur loc!

Poezia este un text literar în versuri.

Versul este un rând dintr-o poezie. Toate versurile se scriu cu alineat.

De obicei, cuvintele din finalul versurilor rimează.

Activitate în perechi

Scrieți o listă cu lucrurile pe care credeți că le învață elevii școlii din pădure. De ce este importantă învățătura pentru ei?

Jurnal de lectură

Citește poeziile din volumul *Jocuri-poezii despre ce poți fi*, de Passionaria Stoicescu.

Transcrie una dintre poeziile pe o foaie albă sau colorată și adaug-o în portofoliul tău. Realizează un desen potrivit.

Spune cinci
cuvinte care
îți vin în minte
când te gândești
la cărți.
De ce sunt
importante
cărțile?

Dicționar

savant – învățat; om de știință;

astronomie – știință care se ocupă cu studiul astrilor, al galaxiilor și al Universului;

botanică – știință care se ocupă cu studiul plantelor;

corvoadă – pedeapsă, greutate.

Șoricel de bibliotecă

după Elia David

A fost odată un șoricel de bibliotecă. Era un șoricel de bibliotecă fiindcă așa dorise mama lui. Ea îl trezea dimineața devreme și îi arăta rafturile pline de cărți ce trebuiau devorate. Șoricelul nu știa de ce trebuiau devorate, dar îi făcea mamei pe plac, fiindcă la sfârșitul unei zile petrecute în compania cărților groase primea un pământel cât un degetar cu lapte dulce.

Înainte de a roade paginile cărților, șoricelul avea datoria de a le citi, pare-se pentru a aduna multe cunoștințe și a deveni, astfel, primul **savant** din lumea rozătoarelor. Evident, după exemplul strălucit al șoricelului bucătar. Mama sa începuse deja să dea interviuri în fața unui ciob de oglindă:

— Fiul meu a dat gata, până acum, trei rafturi de bibliotecă. E specialist în matematică și **astronomie**, în chimie și **botanică**. Germana o chițăie cursiv, la fel și engleza. Doar partiturile pentru pian nu le-a putut digera încă... Sărăcuțul, nici să doarmă nu mai are timp, dar îl înțelege: este atât de studios și de ambițios!

În timpul acesta, ceilalți șoricești alergau netulburați prin podul casei, printre jucării vechi și manuale școlare, apoi ieșeau la câmp, unde li se pierdea urma câte o zi întreagă. Seara se întorceau acasă, *prăpădiți și la fel de neștiutori*, după cum li se dădea de înțeles. Pământelul cu lapte îl primea, se înțelege, doar șoricelul de bibliotecă, deoarece se trudea nespun pentru o carieră de succes.

Într-o zi însă, ce să vezi? Proprietarul cel bătrân, care nu mai dăduse prin bibliotecă de vreun an de zile, intră pentru a căuta o carte cu povești. Când să o apuce, prinse coada micuțului savant, care nu avu nici timp, nici pricepere să scape. Acum se legăna cu capul în jos, chițăind după ajutor.

— Ce-mi faci dumneata aici? îl întrebă omul mirat, cu ochii la rafturile de pe care dispăruseră cărțile sale cele mai scumpe.

— Eu? Studiez! răspunse șoricelul de bibliotecă, nutrind speranța că omul îl va elibera pentru totdeauna de această **corvoadă**!

— Sper că nu mi-ai mâncat și cartea cu povești! Dacă mi-ai mâncat-o și pe aceasta, nu scapi viu de aici!

— Nu, pe asta nu, zise el ușurat, mama a zis că nu-mi este de niciun folos acolo unde vreau eu să ajung!

— Bine, atunci îți dau drumul! râse omul. Spune-i mamei tale că biblioteca mea este prea mică pentru un șoricel atât de ambițios ca tine. De aceea, ar fi bine să vă mutați într-o casă mai mare.

— O să-i spun, domnule! Dar, vă rog, la plecare, puteți să-mi dați și mie să citesc ceva mai ușor?

Așa se face că micul rozător de bibliotecă primi cartea cu povești, descoperi pasiunea cititului, apoi pe a scrisului și, în ciuda mamei, care îl voia savant, deveni un simplu și fericit șoricel scriitor.

Dincolo de text

Care sunt cărțile tale preferate? De ce?

Vorbești și scrii corect

Transcrie în caiet, completând textul cu forma potrivită a cuvintelor:

sa, s-a, sau, s-au.

Ceilalți șoriciei ... jucat toată ziua. El ... străduit să citească și mai mult. Ziua ... începea cu aceeași întrebare: să ronțăie o partitură ... o carte cu probleme de matematică?

Răspunde pe baza textului

1. Unde trăia șoricelul?
2. Ce îi arăta mama în fiecare dimineață?
3. De ce mama își considera fiul studios și ambițios?
4. De ce devora șoricelul cărțile?
5. De ce a intrat proprietarul în bibliotecă?
6. Ce cuvânt descrie starea proprietarului când a prins șoricelul?
7. Ce l-a făcut fericit pe șoricel?

Să înțelegi mai bine

1. Recitește un fragment care ți-a plăcut. Scrie un enunț care redă conținutul acestui fragment.
2. Scrie cuvinte care au același înțeles cu cele de mai jos:
învățat, strălucit, netulburați, scumpe.
3. Scrie cuvinte care au sens opus celor de mai jos:
sfârșit, zile, groase, ambițios, scumpe.
4. a) Crezi că, devenind *un simplu și fericit șoricel scriitor*, acesta a avut mai multă încredere în el? De ce?
b) Tu ai încredere în forțele tale? Povestește o întâmplare/situație în care ai fost mândru de ce ai reușit să faci.
5. Un om poate *devora* cărți? Explică.
6. Compară șoricelul cu fetița din imaginea alăturată. Au aceleași trăiri? Explică.
7. Scrie un bilet în care îl rogi pe șoricel să îți recomande o carte.
8. Prezintă cum era șoricelul, folosind două exemple din text, care să demonstreze aceasta.

Imaginează-ți

Oare ce ar fi făcut șoricelul dacă ajungea într-o *biblioteca virtuală*?

Recitește dialogul celor două personaje din textul Șoricel de bibliotecă.

Comunicarea orală. Dialogul

Amintește-ți

- După ce recunoști un dialog într-un text?
- Ce înțelegi tu prin dialog?
- După părerea ta, șoricelul și proprietarul bibliotecii au avut un dialog civilizat? Pe ce fapte te bazezi?

Important

Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește **dialog**.

Atunci când scriem, punem **linie de dialog** înaintea de vorbele fiecărei persoane care participă la discuție.

După enunțul povestitorului care anunță că va vorbi un personaj se pune semnul *două puncte* (:).

Exemplu: „Șoricelul a zis:

— Mie îmi plac cărțile de bucate.”

Să înțelegi mai bine

Nu uita

Atunci când porți un dialog:

- Privești spre persoana cu care discuți.
- Folosești un ton potrivit.
- Aștepți să termine ce are de spus cealaltă persoană.
- Asculți atent opinia celuilalt.
- Îți exprimi părerea civilizată, la obiect.

1. De dimineață, ai găsit pe biroul tău șoricelul de bibliotecă din text. Ce dialog ați putea purta? Scrie acest dialog.
2. *Lucru în perechi.* Fiecare dintre voi scrie două întrebări pe un subiect pe care îl stabiliți de comun acord. Pe rând, citiți/spuneți o întrebare, iar celălalt răspunde.
3. *Lucru în grup.* Audiați împreună spectacolul de teatru radiofonic *Familia Chiț-Chiț*. (<https://www.youtube.com/watch?v=NcD09gc7EBI>)
 - Povestiți celorlalți colegi ce ați reținut.
 - Împărțiți-vă în grupe mici și purtați dialoguri pe marginea textului audiat: formulați întrebări pentru colegii din grup și apreciați răspunsurile pe care le primiți.
 - Pornind de la textul audiat, organizați un *joc de rol*.
4. Scrieți un dialog de șase-șapte replici între două dintre personajele textului audiat.
Verificați scrierea și semnele de punctuație folosite.

Propoziția, enunțul. Semnele de punctuație

Amintește-ți

• Din nefericire, șoricelul a ros chiar și pagina cu povestea despre el! Citește un fragment de pe această pagină.

Doar partiturile pentru pian _____ digera încă... Sărăcuțul, nici să doarmă nu mai _____ dar îl înțeleg: _____ studios și de ambițios!

- Poți să înțelegi fragmentul de text? De ce?
- Pentru a se înțelege, oamenii comunică folosind propoziții și enunțuri. Ce este o propoziție?

Important

Propoziția este o comunicare spusă sau scrisă, care are înțeles. O propoziție este alcătuită din cuvinte.

Primul cuvânt din propoziție se scrie întotdeauna cu literă *inițială mare* (majusculă). La finalul propoziției se pot folosi **semnele de punctuație**: *punct* (.), *semn de întrebare* (?), *semn de exclamare* (!).

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie în caiet fragmentul de mai jos.

Într-o zi, un băiețel s-a dus la școală. Băiețelul era mic, iar școala era mare. Era fericit că ușa clasei dădea în curte.

Într-o dimineață, când băiețelul se afla în clasă, profesoara le-a spus copiilor:

- Astăzi o să facem un desen.
- Grozav, și-a spus băiețelul, căci lui îi plăcea foarte mult să deseneze.

- a) Câte propoziții/enunțuri sunt în textul dat?
- b) Scrie un enunț în care să explici ce îi plăcea copilului.
- c) Colorează semnele de punctuație.

2. Transcrie în caiet, completând cu semnele de punctuație potrivite.

- Ce-mi faci dumneata aici îl întrebă omul mirat
- Eu Studiez răspunde șoricelul de bibliotecă

• Scrie cinci propoziții legate prin înțeles (text), pornind de la imaginea de mai sus.

Activitate în perechi

Imaginează-ți că ești profesor. Dictează colegului două-trei enunțuri dintr-un text care îți place. Verificați scrierea și punctuația.

Faceți schimb de roluri.

Dacă ar fi să scrii un singur cuvânt despre drumul tău către școală, care ar fi acesta?

Scrive cuvântul pe un bilețel. Lipiți bilețelele pe tablă.

Dicționar

savană – câmpie întinsă din regiunile tropicale, acoperită cu ierburi înalte;

Patagonia – regiune din America de Sud.

Dincolo de text

Cum ți-ar plăcea să mergi la școală?

RECAPITULARE

Drumul spre școală

Nu toți elevii au norocul să trăiască în apropierea școlii unde învață sau să aibă acces la un mijloc de transport care să îi ducă la ore. În unele regiuni ale lumii, copiii trebuie să parcurgă un drum foarte periculos, pentru a ajunge la școală. Foarte mulți copii din întreaga lume ajung la școală pe drumuri și trasee incredibile. Nu-i duc părinții cu mașina, nu există transport public ca să se deplaseze sau n-au nici măcar drumuri. Elevii care locuiesc în regiunile izolate ale lumii sunt nevoiți să traverseze munți sau ape, riscându-și permanent viața, doar pentru a avea acces la educație.

Într-o regiune din India, elevii sunt nevoiți să ajungă la școală trecând printr-o pădure și traversând un pod format dintr-o rădăcină de copac.

- Jackson are 10 ani și locuiește în Kenya. El parcurge împreună cu sora sa mai mică, dimineața și seara, câte 15 km prin mijlocul **savanei** și al animalelor sălbatice.

- Zahira, de 11 ani, locuiește în munții înalți ai Atlasului marocan și are nevoie de o zi de călătorie extenuantă pentru a ajunge la internat.

- Carlito, în vârstă de 11 ani, traversează călare peste 25 km prin câmpiile **Patagoniei**. Împreună cu sora sa, el face acest drum de două ori pe zi, indiferent de vreme.

Faptul că acești copii nu se lasă învinși de greutatea drumului spre școală îi face mai puternici. Ei știu că numai învățând își pot realiza visurile.

Răspunde pe baza textului

1. Cum este drumul spre școală al copiilor din zonele izolate?
2. Cum ajunge Jackson la școală?
3. Ce caz prezentat în text te-a impresionat? De ce?
4. Ce înțelegi prin *acces la educație*?

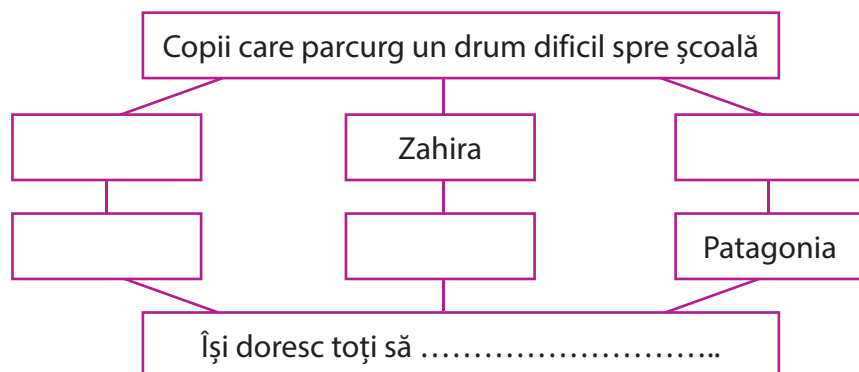
Vorbești și scrii corect

Transcrie din text toate cuvintele care au **-ii** în final sau în interiorul lor. Folosește-le în enunțuri proprii.

Să înțelegi mai bine

1. Ce fel de text este cel citit? De ce acest text nu este unul literar?
2. Transcrie fragmentul de text care arată cum ajunge la școală unul dintre copiii menționați în text.
3. Informațiile despre drumul copiilor din India sunt însoțite de o imagine. Care este rolul acestei imagini?
4. Realizează în caiet o schemă asemănătoare cu cea de mai jos. Completează cu informații descoperite în text.

5. Scrie un dialog cu unul dintre copiii prezentați în text.
- Adresează-i cel puțin trei întrebări. La final, verifică dacă ai scris corect și ai folosit semnele de punctuație necesare.
6. *Lucru în grupuri mici.* Decupați sau adunați de afară frunze colorate. Pe fiecare frunză scrieți câte o idee despre școală, învățatură, carte, încredere în forțele proprii. Cu aceste frunze realizați un colaj al grupei. Expuneți lucrările în clasă și prezentați-le celorlalți.
 7. Pregătiți-vă să definiți proiectul clasei voastre, *Marea carte a învățaturii*. Gândiți-vă la felul în care ați lucrat și apreciați-vă, folosind întrebările de mai jos:
 - Te-ai documentat căutând suficiente informații despre personalități/proverbe?
 - Ai folosit informațiile pentru a realiza prezentarea?
 - Ai verificat și corectat textele scrise? (ortografie, punctuație)
 - Ai folosit formatul de prezentare hotărât la începutul proiectului?
 - Ai respectat termenele stabilite?

Activitate în perechi

Descoperiți pe harta lumii zonele din care provin copiii prezentați în text.

Amintește-ți

Textul literar este o creație a *imaginației autorului*, care transmite către cititor gânduri, idei, trăiri, folosindu-se de un limbaj artistic.

Textul de informare sau **nonliterar** este un text care transmite informații din viața reală.

La finalul unității: Jurnal de învățare

Transcrie în caiet, completând enunțurile.

- Cel mai mult mi-a plăcut textul ...
- Cel mai bine m-am descurcat la ...
- Cred că trebuie să îmbunătățesc ...
- De cele mai multe ori m-am simțit așa: 😞

Dicționar

desagă – traistă formată din două părți, care se poartă pe umăr sau pe șa;

râvnă – sârguință, silință; dorință aprinsă pentru ceva;

păs – supărare, necaz, greutate.

EVALUARE

Voinicul cel cu cartea în mână născut

după Petre Ispirescu

A fost odată o babă și un unchiaș. Ei până la vreme de bătrânețe nu avură niciun copil. Ce nu făcură? Ce nu dreseră? Și ca să aibă și ei măcar o miarță de copil, nici cât. Ajunși la vreme de bătrânețe, hotărâră să meargă în lume să-și caute și ei un copil.

Se gătiră de drum, își luă fiecare **desăguța** pe umeri și apucară unul spre răsărit, iar altul spre apus. Nouă zile și nouă nopți se duseră, dar în deșert.

A zecea zi se întoarseră, iar baba îi povesti despre cum a dat într-o pădure de un moș, bătrân de când lumea. Acesta îi spusese să se întoarcă acasă, căci **râvna** lor a fost ascultată de Dumnezeu. Și trecură zilele una după alta până ce băbuța născu un dolofan de copil, drăguleț și cu o carte în mână.

Și după trei zile veniră ursitoarele. Cea mai mare din ursitoare zise:

— Acest copil are să fie un Făt-Frumos și are să ajungă bogat.

Cea mijlocie zise:

— Pe acest copil, când va fi el de doisprezece ani, au să-l răpească duhurile rele.

— Dacă va scăpa de duhurile rele, acest copil are să ajungă împărat, ursi cea mică.

Iar copilul creștea, asculta pe părinți și cartea cu care se născuse din mâini n-o lăsa. Citea, citea mereu pe dânsa și învăța, de se mira toată lumea de silința și învățătura lui.

Când se făcu de nouă ani, știa câte în lună și în soare. El însuși ajunsese să fie o carte și toți oamenii veneau la dânsul și-l întrebau despre **păsurile** lor.

Unchiașul se bucura, nu se bucura de fiul său, dar baba știu că nu mai putea de bucurie, văzându-l și frumos și cu atâta înțelepciune. Băiatul de ce creștea, d-aia se făcea mai frumos și mai învățat. Tot satul îl cinstea și îl asculta ca pe cine știe cine.

Și când împlini băiatul doisprezece ani, se întâmplă așa cum spusese ursitoarea. Fiul unchiașului fu răpit de duhurile rele, dar

cartea din mână n-o lăsa. Citea mereu și în gura mare; iară când fu de ajuns pe la mijlocul cărții, duhul nu-l mai putea ține, așa că îi dădu drumul.

Fiind acum departe tare de casă, avu nevoie de mult timp și de înțelepciune pentru a se întoarce. Trecu prin multe pășanii Făt-Frumos, dar lucrurile învățate l-au ajutat să ajungă împărat.

Citește cu atenție textul *Voinicul cel cu cartea în mână născut*, pentru a răspunde la cerințele de mai jos. Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

La exercițiile 1, 2 și 3, scrie în caiet litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Ce își doreau baba și unchieșul? a) un copil; b) un Făt-Frumos; c) o ursitoare; d) un duh.	2. Prin ce era special copilul unchiașului și al babei? a) era dolofan; b) era drăguț; c) avea o carte în mână; d) dorea să fie împărat.	3. Ce l-a ajutat pe voinic să scape din situațiile dificile? a) cuvintele ursitoarelor; b) aprecierea oamenilor; c) faptul că era departe de casă; d) faptul că învățase multe.

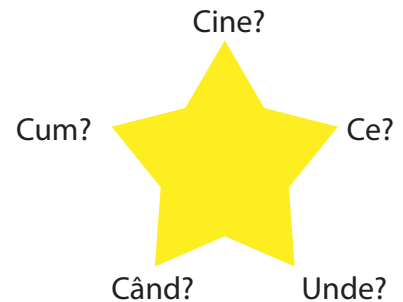
Indicație: Scrie numărul întrebării, apoi litera răspunsului corect.

- 4.** Transcrie în caiet, punând în locul casetelor semnul de punctuație potrivit. Observă unde trebuie să ai alineat și ține seama de acest fapt la transcriere.

Cea mai mare din ursitoare zise □ Acest copil are să fie un Făt-Frumos și are să ajungă bogat □ Cea mijlocie zise □ Când va fi el de doisprezece ani □ are să-l răpească duhurile rele □ □ Acest copil are să ajungă împărat □ spuse ursitoarea cea mică □

- 5.** Formulează propoziții folosind cuvintele explicate în *Dicționar: desagă, râvnă, păs (pășuri)*.

- 6.** Scrie un text de cinci-șapte enunțuri. Povestește ce a pățit voinicul când a fost furat de duhuri sau o întâmplare prin care crezi că a trecut el. Pentru a povesti logic, urmează întrebările sugerate. La final, verifică dacă: ai scris corect; ai despărțit corect cuvintele la capăt de rând; ai folosit semnele de punctuație necesare.

CUM TE POȚI EVALUA			
	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1, 2, 3	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
4	șapte semne de punctuație corecte; patru alineate identificate	cinci-șase semne de punctuație; cel puțin două alineate identificate	patru semne de punctuație; cel puțin un alineat nou; text transcris în totalitate
5	trei propoziții corecte	două propoziții corecte	o propoziție corectă
6	text corect, logic	text complet, logic, cu maximum trei greșeli de scriere	text parțial, cu maximum cinci greșeli de scriere

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVAȚĂ!

Pașaport... altfel Ioana

Informații:

numele, culoarea preferată, animalul preferat, talentul tău ascuns, sportul preferat, melodia sau muzica preferată, ultima carte citită etc.

1. Alintăm cuvinte.

Alege cinci cuvinte, denumiri de obiecte sau de ființe, din textul *Voinicul cel cu cartea în mână născut*. Schimbă-le forma pentru a se potrivi unor obiecte mai mici.

Exemplu: *desagă* – *desăguță*

2. Lucru în grup.

Formați grupe de câte 4-5 elevi. Fiecare grup rezolvă o cerință.

- Realizați o bandă desenată pentru a ilustra povestea *Voinicul cel cu cartea în mână născut*.
- Găsiți o melodie care vă place și spuneți povestea pe muzică.
- Desenați personajele poveștii citite. În jurul lor, scrieți cuvinte sau enunțuri care arată cum sunt aceste personaje.
- Scrieți un text în care să arătați că pasiunea pentru cărți și dragostea de învățatură sunt importante în viață.
- Gândiți-vă la voinicul cel cu cartea în mână născut. Scrieți cât mai multe enunțuri care încep cu *Eu pot...*, pe care acesta le-ar putea spune despre sine.

3. Lucru în perechi.

Gândiți-vă la un obiect din clasă ca la un personaj de poveste.

- Identificați întâmplări prin care poate trece acest personaj.
- Creați povești cât mai interesante.
- Afișați poveștile voastre în clasă.

4. Altfel de pașaport.

Imaginează-ți că trebuie să pleci în Țara Poveștilor, iar acolo nu poți intra decât cu un pașaport special.

Alege forma pe care vrei să o aibă pașaportul tău.

Pe o față a pașaportului creează un puzzle, notând pe fiecare bucată o informație care te reprezintă.

Pe cealaltă față a pașaportului scrie cât mai multe enunțuri despre tine care încep cu *Eu pot...*

Exemplu: *Eu pot vorbi politicos.*

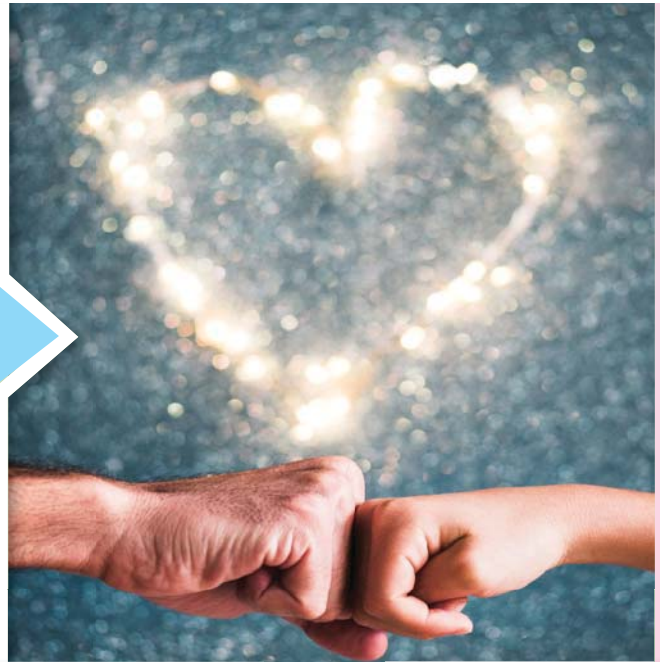
Realizează pe o foaie un tabel asemănător celui de la pagina 144, *Fișă de observare a comportamentului*. Apreciază activitatea ta din această unitate de învățare și prin completarea fișei de observare. Adună în portofoliu fișele de la fiecare unitate pentru a observa ce se modifică.

UNITATEA 2

RESPECTUL ESTE IUBIREA ÎN HAINE SIMPLE

- Ce înțelegi tu prin respect?
- Ce rol crezi că are respectul în viața unui om? De ce?
- Povestește o întâmplare în care consideri că ai dat dovadă de respect.
- Urmăriți, în clasă, ecranizarea schiței *Vizită*, de Ion Luca Caragiale.
(<https://www.youtube.com/watch?v=nbdNXbFHFBS>)

Ce părere aveți despre comportamentul copilului? Aduceți dovezi în sprijinul părerii voastre.

VEI ÎNVĂȚA...

- despre solicitarea și oferirea de informații;
- despre formularea unei cereri familiare sau politicoase;
- cum se scrie un e-mail;
- despre cuvinte, ca părți de vorbire.

VEI REUȘI...

- să citești și să înțelegi texte literare;
- să realizezi predicții și o hartă a textului;
- să formulezi corect cereri familiare și politicoase;
- să participi la o discuție;
- să scrii corect un e-mail;
- să scrii corect texte scurte, imaginative, cu întrebări de sprijin.

PROIECT

Jurnalul clasei

Realizați un jurnal al clasei voastre, pe parcursul acestei unități de învățare.

Etape:

- Stabiliți modul de finalizare: carte, galerie de lucrări, revistă etc.
- Stabiliți în ce vor consta lucrările: povestirea unor întâmplări reale, prezentarea unor evenimente etc.
- Propuneți termene de lucru.
- Realizați o listă de criterii după care veți aprecia modul în care ați lucrat.

Oferirea și solicitarea de informații. Cererea simplă familiară, cererea politicoasă. Relatarea unei acțiuni/întâmplări cunoscute (trăite, vizionate). Textul funcțional: e-mail. Textul literar

Despre ce crezi
că ar putea
fi vorba
într-un text
cu titlul
Când zmeii
joacă șah?

Dicționar

a pulveriza – a distruge,
a nimici;

flanc – margine din dreapta
sau din stânga a unei
formațiuni de luptă;

pleoștit – lăsat într-o parte,
aplecat, descurajat.

Când zmeii joacă șah

după Iuliu Rațiu

Că el era Zmeul-Zmeilor, nu mai încăpea nicio discuție. În primul rând, îndoise, ca pe-o crenguță, scăunelul de lemn construit de Victor. Trecuse apoi, într-o doară, prin sala de sculptură, unde, cu un singur bobârnac, **pulverizase** construcția din pietre a Mariei.

Acum pașii lui răsunau ca niște bubuituri de tun pe culoarele școlii.

„Oare nu găsesc vreun Făt-Frumos în sala de sport, să mă antrenez puțin la lupte?”

Ce ai citit că făcuse Zmeul-Zmeilor?

Ce crezi că se va întâmpla mai departe?

Ce te face să crezi aceasta?

Și norocul i-l scoase în cale pe Gabriel, dintr-a treia. Se retrăsese acolo pentru că era mai multă liniște și, călare pe un cal cu mânere, stătea cu o tablă de șah în față.

— Ce-i cu tine aici? mârâi Zmeul-Zmeilor.

— Mă antrenez.

— Îndrăznești, în împărăția mea?

— Degeaba urlî, că nu mă sperii. Dacă te simți cu-adevărat în putere, atunci vino și fă o partidă cu mine.

— De box? se înflăcăra Zmeul, suflecându-și mânecile.

— De șah.

Zmeul-Zmeilor izbucni într-un hohot puternic de râs.

— Cu mine ți-ai găsit să joci? Probabil n-ai auzit că sunt campionul clasei a VI-a.

— Și eu sunt al clasei a III-a.

— Măi băiețuș, eu mănânc patru cai, 14 turnuri și 48 de pioni pe seară... Înțelegi?

— Atunci, poftim! spuse Gabriel și mișcă un pion... Atacul indian... Sau poate vrei tu să joci cu albele...

— Nu. Cu orice piese voi juca, la a unsprezecea mutare ești mat! Și împinse înainte un pion.

— Aha, zise Gabriel, scoțând un cal; apărarea Casablanca.

— Te rog să taci, că-mi faci capul calendar. Uite și mutarea a doua. Ce zici de ea?

— Slăbuț, Zmeule... Ți-ai lăsat în pericol pionul din fața regelui. Dar n-avea nicio grijă, pe mine mă interesează deocamdată tura. Poftim!

- Ce-a fost asta?
 — Nimic...
 — Păi, îmi iei un pion fără să mă anunți? Binee, Prásleo. Eu mă mulțumesc cu mârțoaga asta, își frecă, satisfăcut, mâinile Zmeul-Zmeilor.
 — Iar eu iau nebunul ăsta...
 — Cum, l-ai și luat?
 — Mai întrebi? A câta mișcare e, mai ții minte?
 — Nu mă interesează... În seara asta am o slăbiciune nemai-pomenită pentru cai. Ce zici de mișcarea asta?
 — Uită-te mai bine la **flancul** stâng, că peste trei mutări ești mat.
 — Vrei să zici că ai învățat să numeri până la trei? se amuză Zmeul-Zmeilor.
 — Una.
 — Și eu ți-am luat un pionăș...
 — Două...
 — Și acum turnul.
 — Trei și mat!
 — Ce? Cum îți permiți să glumești cu mine? zise Zmeul furios.

Ce idee se verifică? Ce s-a întâmplat, de fapt?

Ce crezi că se va întâmpla mai departe?

Ce te face să crezi aceasta?

— Dar ce, credeai că glumesc? Am spus că doar din trei mutări... Puteam și la a doua să te fac mat, dar am vrut să mă țin de cuvânt.

Zmeul-Zmeilor rămase **pleoștit**, cu brațele atârând obosite în jos și cu ochii triști.

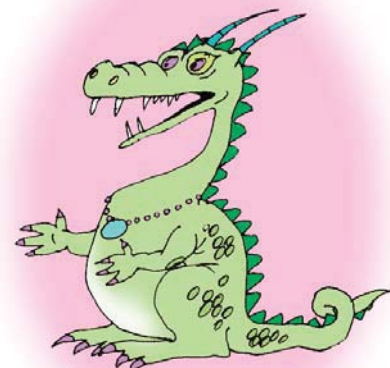
- Acum, dacă m-ai făcut mat, înseamnă că tu ești Zmeul-Zmeilor.
 — Nu, mulțumesc. Prefer să rămân ceea ce sunt. E mai onorabil.

Ce idee se verifică? Ce s-a întâmplat de fapt?

Răspunde pe baza textului

1. De ce crezi că unul dintre băieți se numește Zmeul-Zmeilor?
2. Unde se retrăsese Gabriel? De ce?
3. La ce fel de luptă a fost provocat Zmeul-Zmeilor?
4. De ce a rămas pleoștit Zmeul-Zmeilor?
5. Explică hotărârea lui Gabriel de a rămâne ceea ce este.
6. Cine a dat dovadă de respect? Motivează.
7. Cu ce copil dintre cei doi ai vrea să te împrietenești? De ce?

Dincolo de text

Ți-ar plăcea să ai un prieten care se crede Zmeul-Zmeilor? De ce?

Jurnal de lectură

Citiți singuri sau în grup *Enciclopedia zmeilor*, de Mircea Cărtărescu.

- Pe baza celor citite, realizează prezentarea uneia dintre cele douăsprezece specii de zmei. Arată mediul lor de viață, istoria, limba, obiceiurile, ocupațiile, știința și artele acestei specii.

Descoperă

- Ți-ai imaginat vreodată despre ce poate fi vorba într-o carte sau într-o poveste, privindu-i doar coperta sau numai citindu-i titlul? Povestește.
- Amintește-ți felul în care ai citit pe fragmente povestirea *Când zmeii joacă șah* și la ce întrebări a trebuit să răspunzi. De obicei, pe parcursul primei lecturi se completează un tabel asemănător celui de mai jos.

	Ce crezi că se va întâmpla?	Ce dovezi ai?	Ce s-a întâmplat de fapt?
Fragmentul nr. ...			(se completează după citirea fragmentului)

Vorbești și scrii corect

Compară scrierea diferită a cuvintelor din perechile următoare:

- *ce-i/cei*

Ce-i cu tine aici?

(ce-i – ce este)

Ei sunt **cei** mai buni.

- *ce-a/cea*

Ce-a făcut Ana?

Ea este **cea** mai mică.

- *n-ai/nai*

Tu **n-ai** auzit. (nu ai auzit)

Cântă la **nai** de mic copil.

Folosește cuvintele în enunțuri proprii.

Important

Acest tip de lectură se numește *lectură cu predicții*. Predicțiile te ajută să îți antrenezi gândirea și imaginația, dar și să înțelegi mai bine textul citit.

Să înțelegi mai bine

1. Ce aspect al textului ai reușit să prevezi? Ce elemente te-au ajutat?
2. Ai citit cu mare atenție cum s-a desfășurat jocul de șah. Scrie un motiv pentru care ai vrea să joci și tu șah și un motiv pentru care nu ai dori acest lucru.
3. De ce băiatul mai mare îl numește *Prâslea* pe Gabriel?
4. Realizează o listă a clasei cu jocurile care plac tuturor colegilor. Grupează-le în *jocuri de interior* și *jocuri de exterior*.
5. Povestește o întâmplare asemănătoare celei din text, trăită de tine sau de care ai auzit, ajutându-te de întrebările: *Cine?, Ce?, Unde?, Când?, Cum?, De ce?, Cu cine?, Cu ce?*
6. Găsește un alt titlu care crezi că s-ar potrivi textului. Explică alegerea făcută!
7. Am selectat pentru tine următoarele cuvinte: *Zmeul, buibuituri, hohot, pericol, mișcare*. Compune un text de 5–7 enunțuri în care să le folosești! Dă-i un titlu potrivit!

Activitate în perechi

Imaginați-vă continuarea povestirii *Când zmeii joacă șah* și faceți predicții pentru o nouă zi la școală a Zmeului-Zmeilor. Cum s-ar comporta după întâmplarea din sala de sport? De ce?

Delimitarea textului în fragmente. Planul simplu de idei

Descoperă

- Citește cu atenție enunțurile de mai jos.
- Numerotează-le în caiet în ordinea potrivită întâmplărilor din povestirea *Când zmeii joacă șah*.
 - ... Gabriel îl provoacă la o partidă de șah.
 - ... Băiatul din clasa a III-a joacă șah mai bine decât cel care se crede cel mai puternic.
 - ... Zmeul-Zmeilor caută pe cineva ca să se antreneze la lupte.
 - ... Băiatul mai mare își recunoaște înfrângerea.
 - ... Zmeul-Zmeilor este foarte sigur că va câștiga partida.
- Pe baza ideilor, găsește și marchează pe text, cu creionul, începutul și sfârșitul (limitele) fiecărui fragment.

Important

Pentru a delimita (a împărți) un text în fragmente logice, trebuie parcurse următoarele etape:

- se citește textul cu atenție;
- se înțeleg momentele/etapele acțiunii;
- se notează limitele fiecărui fragment.

Un fragment logic poate avea unul sau mai multe alineate.

Aplică

1. Citește o poveste sau o pagină dintr-o carte care îți place. Delimitează textul în fragmente. Povestește fiecare fragment. Redă conținutul fiecărui fragment printr-un enunț scurt sau printr-un titlu. Scrie aceste enunțuri/titluri, în ordinea momentelor din text.
2. Citește următorul plan de idei. Scrie o scurtă povestire, folosind și imaginea alăturată.
 - a) Ana a uitat să aducă fișa și colegile s-au supărat.
 - b) În pauză, nu are chef de joacă.
 - c) Matei vrea să o ajute.
 - d) Fetița știe ce are de făcut acum.

Activitate în perechi

Gândiți-vă la modul în care s-au purtat cei doi copii. Formulați trei-patru întrebări, pe care să vi le adresați, pe rând.

Ascultați cu atenție și apreciați răspunsul colegului, completându-l politicos, dacă este nevoie.

Exemplu: *Cred că ar putea fi vorba și despre...*

Planul simplu de idei

al textului este alcătuit din enunțurile sau titlurile prin care este redat, pe scurt, conținutul fiecărui fragment.

Realizează o bandă desenată pentru un text citit în care fiecare scenă să corespundă unei idei principale.

Cine crezi că
este Păcălici?
Citește poezia
ca să descoperi
dacă ai făcut
predicții corecte.

Dicționar

a se fuduli – a se mândri;

a burduși – a umple,
a îndesa; (aici) a bate
zdravăn;

chițibuș – mărunțiș, fleac,
șmecherie pe care o
face cineva pentru a ob-
ține ceva;

ca un pașă – (aici) fără
grijă;

mofluz – nemulțumit,
dezamăgit.

Dincolo de text

Ce te face un coleg
bun?

Păcălici la școală

de Nicolae Labiș

Pană nouă-n pălărie
și hăinuță de postav,
Păcălici pe drum pășește
fudulindu-se grozav.

Dară din ghiozdan ce-atârnă
ca un firicel de pluș?
Ați ghicit? Codița-și scoase
să ia aer **Chițibuș**.

Iată școala, dar ce zarvă
e acolo-ntre băieți?
Tii, feciorul lui Tândală,
bătăușul Tândăleț.

A trântit două fete,
pe-un copil l-a înjurat,
și râzând acum se plimbă
ca un pașă de-ngâmfat.

Păcălici spre el pășește:
— Tândăleț, acu', cât văd,
cere-ți de la toți iertare,
că altminteri e prăpăd!

— Ce spui tu, mă găgălice?
Fugi c-acu' te **burdușesc!**
— Nu-ți ceri, Tândăleț, iertare?
Bine... Atunci eu te vrăjesc.

Uite-un duh o să te muște
de piciorul nespălat...
(Chițibuș, pe nesimțite,
într-o clipă l-a mușcat.)

... iar din spate o să-ți cadă
și ghiozdanul tău pe jos.
(Chițibuș, pe nesimțite,
curelușa a și ros.)

Toți copiii râd cu poftă,
l-au văzut pe șoricel,
dar lui Tândăleț i-i frică,
neștiind ce e cu el.

Și-a cerut apoi iertare,
A rămas **mofluz**, tăcut,
și în săptămâna asta
n-a-njurat, nu s-a bătut.

Răspunde pe baza textului

1. Cine este autorul poeziei?
2. Care sunt personajele care participă la întâmplările descrise în poezie?
3. De ce este mândru Păcălici?
4. Ce fapt îl nemulțumește pe Păcălici?
5. Cine îl ajută pe Păcălici să-i dea o lecție lui Tândăleț?
6. Ce fapte dovedesc că Tândăleț a înțeles că a greșit?

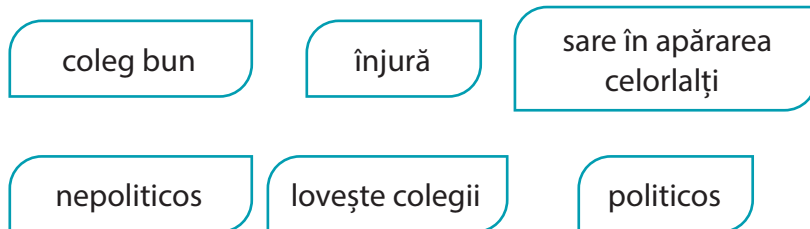

Să înțelegi mai bine

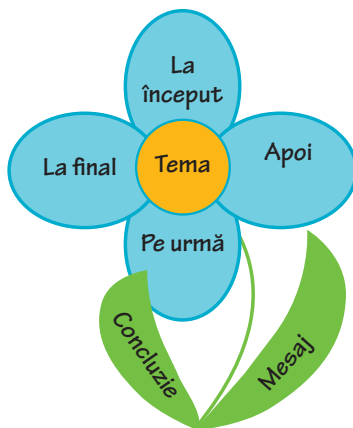
1. Transcrie strofa care ți-a plăcut cel mai mult. Scrie un enunț în care explici de ce ai ales-o.
2. Desenează-l pe Păcălici. Scrie cuvinte care arată cum este el.
3. Desenează în caiet cadranele, apoi completează-le conform cerințelor.

Cuvintele-cheie ale poeziei	Comportamente nepotrivite și cauza lor
O întâmplare asemănătoare trăită sau observată	Învățătura textului

4. Citește cu atenție aprecierile din casetele de mai jos. Cui se potrivește fiecare?
Scrie în caiet aceste caracteristici, grupate într-o formă care îți place: coloane, tabel, rețea, ciorchine etc.

5. Completează schema alăturată cu momentele întâmplării.
6. *Lucru în grup.* Auziți fragmente din *Păcălici și Tândăleț*, de Nicolae Labiș. <https://www.youtube.com/watch?v=25LwleSPFg4>
Rețineți cât mai multe informații despre cele două personaje. Discutați și exprimați-vă părerea în legătură cu comportamentul lor.

7. Folosindu-te de imaginea alăturată, scrie o scurtă povestire cu titlul *O mână de ajutor*. Folosește planul de întrebări:
Cine participă la acțiune? Când are loc întâmplarea? Cum s-a desfășurat întâmplarea povestită? De ce personajele au avut acest comportament?

Joc de rol

Vezi în curtea școlii un copil supărat. Cum procedezi?
Lucați în perechi.

Lucru în grup

Dezbateți următoarea problemă: De ce unii copii își rezolvă problemele prin violență?

Ascultați cu atenție părerile tuturor membrilor grupului. Dacă doriți să completați o idee, așteptați să termine cel care vorbește, apoi solicitați permisiunea celorlalți pentru a interveni.

Exemplu: *Dacă îmi permiteți, părerea mea este că...*

*Pământul
poate fi
respectat?
Cum?*

Dicționar

ocean – instrument cu ajutorul căruia se pot observa obiectele situate la distanțe mari, care nu se mai văd cu ochiul liber;

sidef – materie albă, lucioasă, care formează stratul interior al cochiliei scoicilor;

tactics – (aici) domol;

a obloji – a pansa o rană;

ciot – parte rămasă dintr-un obiect rupt;

alene – încet, fără grabă.

Semnul de iarbă

după Silvia Kerim

Luna terminase de mărginit perdelele din bucătărie cu dantele complicate, croșetate de ea în lungile ceasuri de zi când n-avea somn – terminase de pus în borcane dulceața, dulceața preferată a stelelor, cea din care gustau, drept răsplată, când erau răcite și luau doctorii amare – și se așezase la fereastra uriașă a dormitorului ei, ca să privească înspre Pământ. N-o mai făcuse de mult...

Când era odihnită, când nu avea ochii oboseți de citit sau de cârpit o-mie-de-perechi-de-șosete-de-stea, Luna se uita înspre Pământ cu ochelarii ei obișnuiți. Dar când ochii o lăsau, ea lua, din sertarul cu ocheane, **oceanul** de **sidef** anume ticluit ca să poată vedea până departe, prin cele mai tainice unghere ale Pământului, ba chiar și prin străfundurile apelor lui. Era tare curioasă din fire Luna!

Luna se uita la Pământ așa cum se uită copiii la televizor sau la cinematograful – se uita, adică, așa cum te uiți la ceva îndepărtat și tare apropiat în același timp, ceva aflat peste mări și țări și, parcă, în același timp, la tine în odaie. Se uita la el cu plăcere – pentru că îl socotea un fel de prieten bun, un prieten care ar locui dincolo de deal și căruia i se întâmplă mereu fel de fel de lucruri.

Într-adevăr, în frumusețea lui, când aurit de Soare, când nins-alb, când lucios de ploi, când învăluit de vânt, Pământul era întruna schimbător.

Și iată că tocmai acum, când se așezase la fereastră, sperând să se mai înveselească puțin și să alunge plictiseala care o împresurase ca o apă calduță, adormitoare, Luna băgă de seamă că pe Pământ se stârnise o zarvă mare.

Învrăjbiți din cine știe ce pricini, oamenii intraseră în război.

Luna se frecă la ochi. Nu-i venea să creadă că se poate întâmpla așa ceva. În mintea ei de Lună, oamenii aveau toate motivele să fie mulțumiți cu traiul pe Pământ. Pământul le oferea în dar toate bogățiile lui. Și nu le cerea nimic în schimb. Atâta doar: să-l lase în pace, să-i respecte pădurile și animalele. Și florile. Și iarba. Și să-i păstreze apele curate.

Zâmbetul îi pieri.

Apoi – de parcă viața l-ar fi părăsit dintr-odată – Pământul înțepea ca mort.

Luna se sperie grozav, temându-se ca nu cumva prietenul ei să se îmbolnăvească de inimă rea. „Ar fi o boală fără leac”, își zise ea.

Așa că lăsă, pentru o vreme, treburile gospodăriei în grija stelelor și, luându-și din sertar oceanul de sidef, se apucă să studieze Pământul.

Luna era tot mai înspăimântată.

Aștepta, cu încordare, un semn, oricât de mic, care să-i spună că prietenul ei, Pământul, se face bine. Dar semnul bun nu se ivea.

În cele din urmă – era într-o dimineață rece, cu cerul plumburiu – Luna-l zări cum se trezește.

Într-adevăr, Pământul deschisese ochii. Apoi Luna îl auzi cum oftează adânc și îl văzu cum se scutură ca de-o amorțeală. După un timp, cu gesturi **tacticoase**, Pământul începu să-și numere rănille.

Erau nespuse de multe...

Ca după o treabă grea, istovitoare, Pământul se opri. Un timp se odihni, dorind parcă să capete puteri. Apoi, Luna băgă de seamă că Pământul începe să-și **oblojească** rănille, așa, băbește, cu doctoriile pe care le avea la îndemână: Ploaia și Soarele. Dar rănille i se închideau cu greu.

Pe locul fostelor păduri, abia se zărea, printre **cioturile** arse, câte un pâlcc de puieti de fag ori de molid, răsăriți anevoie din semințele aduse de vânt și bătute de ploii.

Și iată că, într-o dimineață, venind la fereastră să dea perdelele la o parte, Luna băgă de seamă – cu bucurie – o schimbare: pe fruntea Pământului răsărise un fir de iarbă!

Pământul surâdea...

— Da, da, strigă Luna fericită, bătând din palme. Și-a vindecat rănille și sufletul! A uitat! sau se prefăce că a uitat relele pricinuite de oameni. Așadar: i-a iertat!... Semnul iertării este iarba! hotărî Luna, dând **alene** din cap.

Dar, deși s-a jurat să deslușească și taina asta – cu ajutorul oceanelor subțire, de argint, firește! –, Luna tot n-a aflat care să fie semnul de iarbă, Semnul iertării, din inima oamenilor...

Dincolo de text

Dacă ai avea o putere magică, ce ai schimba pe Pământ?

Fișă de portofoliu

Caută, pe internet sau în reviste, imagini de la acțiuni prin care oamenii își exprimă grija pentru Pământ. Realizează un colaj cu aceste imagini.

Pentru fiecare imagine, scrie un comentariu scurt.

Răspunde pe baza textului

1. Care erau treburile de zi cu zi ale Lunii?
2. De ce dorea Luna să se uite către Pământ, din când în când?
3. Ce le cerea Pământul oamenilor?
4. De ce a devenit Luna foarte îngrijorată?
5. Ce motive avea Pământul să surâdă din nou? Argumentează.

Joc de rol

În perechi, purtați un posibil dialog între Lună și Pământ. Porniți de la faptele din textul citit.

Activitate în perechi

- Formulați întrebări pentru răspunsurile următoare.

a) Pământul se trata cu doctoriile pe care le avea: Soarele și Ploaia.

b) Semnul iertării era firul de iarbă.

- La rândul vostru, scrieți două răspunsuri posibile, pe baza textului. Cereți colegului să formuleze întrebările la care se poate răspunde cu enunțurile voastre.

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie fragmentul care ți-a atras atenția din textul *Semnul de iarbă*. Realizează un desen potrivit.
2. Găsește cât mai multe dovezi care arată că Luna considera Pământul un prieten bun.
3. Ai aflat cum era Pământul din lucrurile pe care le-a făcut. Recitind textul, descrie cum era Pământul și oferă două exemple care să argumenteze descrierea ta.
4. Scrie un text de cinci-șapte enunțuri despre respectul pe care îl datorăm noi, oamenii, Pământului.

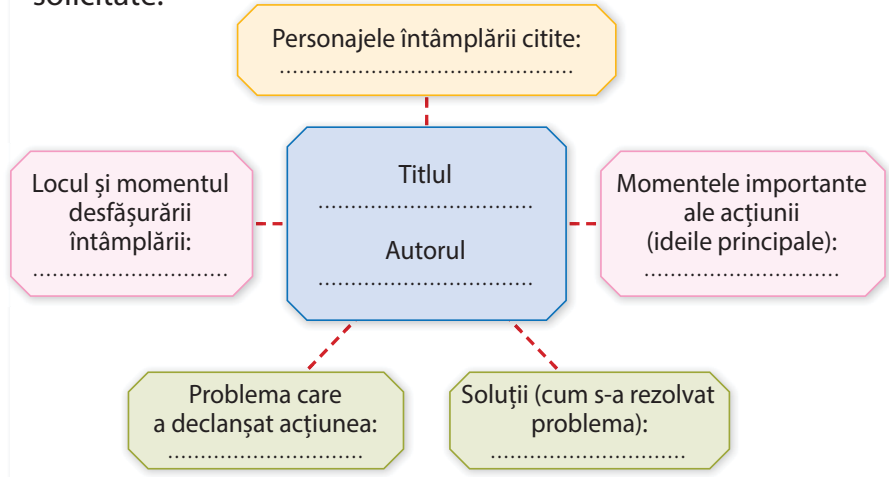

Descoperă

- Recitește textul *Semnul de iarbă*.

Descoperă elementele cerute de schema de mai jos.

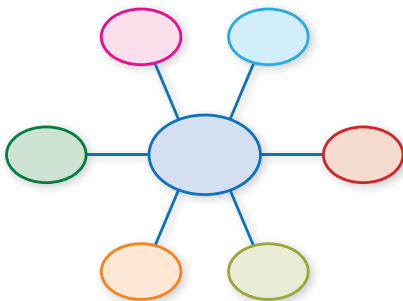
Desenează schema în caiet și completează cu informațiile solicitate.

Important

Această schemă este **harta textului**. Ea te ajută să descifrezi textul și apoi să îl prezinți mai ușor, deoarece conține cele mai importante date despre acesta.

Harta textului poate fi realizată și în alte forme, dar conține aceleași elemente.

Aplică

- Recitește textul *Când zmeii joacă șah*. Realizează harta textului într-o formă care ți se pare potrivită.

Solicitarea de informații. Cererea simplă, familiară. Cererea politicoasă

Descoperă

- Luna nu știe cum să-l ajute pe prietenul ei, Pământul. Cere ajutorul copiilor. Cum crezi că va proceda?
 - a) Citește cu atenție dialogul dintre Lună și copii.
 - Salut, dragii mei! Pământul, prietenul meu, are nevoie de sprijinul vostru. Puteți să îl ajutați?
 - Dragă Lună, ne poți da mai multe informații?
 - Este suficient să priviți în jurul vostru ca să vedeți ce face rău Pământului. Căutați care sunt faptele oamenilor care pun viața tuturor în pericol!
 - b) Cum se adresează Luna copiilor? Dar copiii? De ce folosesc o formulă simplă, apropiată?

Atunci când formulăm o cerere, folosim formule de adresare și cuvinte potrivite persoanei căreia ne adresăm.

Pentru a ne arăta respectul, folosim cuvinte ca: *dumneavoastră, Vă rog..., Puteți..., Sunteți amabil... etc.*

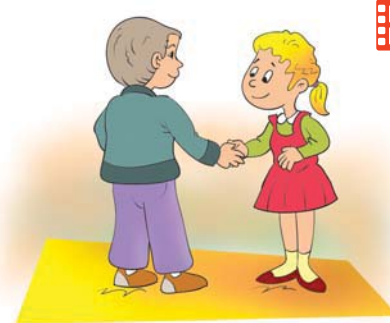

Aplică

1. Citește mesajul de mai jos. Identifică felul în care Ana își exprimă respectul.

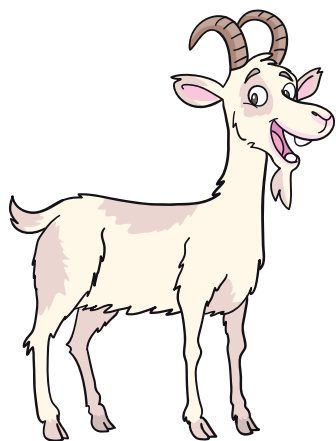
```
Ana <popescu.ana@scoala2.ro>  
joi, 21 oct. la 4.35PM  
Către: Diana Stancu  
  
Bună ziua,  
Doamna profesoară, am terminat proiectul  
la Științe despre cum protejez eu mediul. Vă  
rog să îmi spuneți ce trebuie să corectez!  
Mulțumesc!  
Ana Popescu
```

2. Scrie și tu câte un e-mail următoarelor persoane:
 - a) unui prieten, rugându-l să îți spună tema la o materie școlară;
 - b) domnului profesor, rugându-l să îți spună locul întâlnirii pentru plecarea în excursie.
3. Realizează o listă cu semne ale iertării din inimile oamenilor. Ce cuvinte pot însoți aceste semne?

Joc de rol

Aveți de făcut un proiect în grupuri de câte patru. Alegeți o temă preferată. Purtați o discuție în care să cereți și să oferiți informații despre acest proiect.

RECAPITULARE

Țapul și șarpele

de Petre Ispirescu

Un țap, voind să treacă într-o livadă mare, fu **silit** să dea printr-o apă ce curgea între el și acea livadă. Și fiindcă n-avea încotro, se lăsă în gârla rece și începu să înoate.

Când era pe la jumătatea gârlei, se pomenește pe lângă dânsul cu un șarpe că-i zice:

— Măi țapule, ia-mă și pe mine să mă treci la uscat.

Țapul, temător, îi răspunse:

— Tu vezi bine că abia pot să-mi duc părul de pe mine și tu mai ceri să te iau și pe tine?

— Așa o fi, dar iată că umblu să mă înece, și atâta prietenie nu pot găsi la tine?

Țapul îl lăsă să se urce pe dânsul și-și puse toate puterile ca să înoate spre a ieși cu bine dincolo. Șarpele viclean, dacă se văzu călare pe țap, începu a se încolăci împrejurul gâtului și a-l strânge ca să-l sugrume.

— Da' ce faci, prietene? Nu mai pot răsufli și o să ne îneacă amândoi.

— Vezi că mie mi-e foame; acum ești în mâna mea și aș vrea să mi-o potolesc cu tine.

— Foame, foame; prieten, prieten. Dar cu o mortăciune socotești tu să te îndestulezi? Așteaptă nițel până ieșim la margine și acolo să-ți arăți prietenia. Acum mai slăbește-mă din dragoste, ca să pot înota.

Șarpelui îi plăcu ce auzi și, mai slăbind pe țap din chingi, acesta își puse toate puterile, mai înotă ce înotă și ajunse la uscat cu șarpe cu tot.

Pe când încă înota, se gândea la prietenia șarpelui și începu a născoci la mijloace de **a-și mântui** viața. După ce ieșiră la uscat, țapul prinse a zice:

— Șarpe, tu mi-ai cerut prietenia, eu ți-am dat-o. M-am luptat cu primejdia și am ieșit la uscat cu bine. Fă-mi și tu **hatârul** acum și dă-te jos, ca să ne măsurăm, cine este mai lung? Apoi mă vei mânca în voie.

— Ei, haide, să nu zici că nu ți-am fost prieten bun! spuse dându-se jos de pe **grumajii** țapului.

Dicționar

silit – forțat, obligat;

a mântui – a salva;

hatâr – plăcere, poftă;

grumaz – gât; ceafă.

Dincolo de text

Cum îți poți arăta respectul față de cineva?

Jurnal de lectură

Citește o poveste scrisă de Petre Ispirescu.

Realizează fișa de lectură în care să notezi personajele și momentele întâmplării. Realizează și un desen sugerat de unul dintre momente. Adu-gă fișa în portofoliu.

Activitate în perechi

Fiecare scrie câte trei întrebări pe baza textului citit.

Faceți schimb de întrebări și răspundeți la acestea.

Appreciați felul în care a răspuns colegul la întrebările formulate de voi.

Atunci când relatezi în scris o întâmplare, te asiguri că textul tău (compunerea) are următoarele părți:

- **introducere** (se prezintă personajele, locul, timpul);
- **cuprins** (faptele în ordinea în care au avut loc);
- **încheiere** (cum s-a terminat întâmplarea, concluzia sau învățătura).

Evaluarea proiectului

- A realizat fiecare elev cel puțin o lucrare pentru jurnalul clasei?
- A fost respectată forma de prezentare stabilită la început?
- Ați finalizat jurnalul la timp?
- Ce v-a plăcut cel mai mult în timpul realizării jurnalului?

Țapul asta și voia. Cum îl văzu jos, se repezi cu coarnele de sfărâmă capul șarpelui și-l strivi călcându-l cu copitele lui cele tari. După ce îl văzu pus bine, întinzându-l cât era de lung, zise:

— Vezi? Mie îmi place prietenia, dar să fie dreaptă. Ce erau încolăciturile alea groaznice împrejurul grumazului meu? Piei acum cu prietenia ta cu tot, să-ți aud de nume și să te văd când mi-oi vedea ceafa!

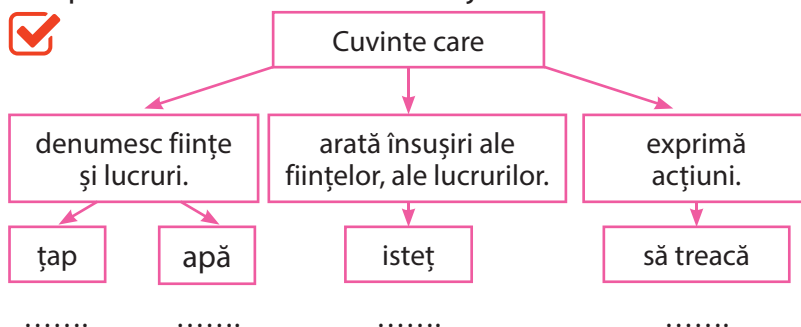
Antrenează-te

1. Transcrie din text enunțurile din care afli informații despre:
 - a) locul acțiunii;
 - b) momentul întâlnirii celor două personaje;
 - c) șiretlicul la care apelează țapul pentru a se salva.
2. a) Ce înțelesuri are cuvântul **mie**?
- b) Alcătuește trei enunțuri în care să folosești cuvintele **mie** (ambele sensuri) și **mi-e**.
3. Cum își formulează șarpele cererea? Transcrie în caiet, apoi reformulează această cerere în termeni de politețe.
4. Ce părere ai despre comportamentul șarpelui? Dar despre soluția găsită de țap? Se poate vorbi despre respect în cazul celor doi?
Scrie părerea ta într-un text de cinci-șase enunțuri.
Folosește expresiile: *Eu cred că...; După părerea mea...; În concluzie...*
5. Citește din caseta alăturată care sunt cele trei părți ale unui text în care se relatează o întâmplare. Care sunt aceste părți în textul *Țapul și șarpele*?

Lucru în grup

Căutați în textul *Țapul și șarpele* cuvinte potrivite pentru a completa în caiet schema de mai jos.

Chiar și un copil
poate da lecții
de respect
celor din jur.

Dicționar

vatră – parte a cuptorului unde se face focul;

strachină – vas de lut ars, de ceramică etc., ușor adâncit, întrebuițat la țară în loc de farfurie;

a căta – a privi, a urmări cu privirea;

cu jind – cu poftă;

nevolnic – neputincios;

covată – albie, copaie, vas făcut din lemn.

EVALUARE

Bunicul și nepotul

de Frații Grimm

A fost odată un bătrân împovărat de ani. Privirea i se tulburase, auzul îi slăbise, iar genunchii îi tremurau la fiecare mișcare.

Când se așeza la masă, abia-și putea ține lingura în mână: vărsa ciorba pe masă. Ba chiar scăpa îmbucăturile din gură și nu se mai putea servi singur.

Văzând cât de neputincios și neîndemânat devenise bătrânul, fiul și nora sa se umpleau de scârbă. Așa că s-au hotărât să nu-l mai lase să stea cu ei la masă și-l așezară să mănânce într-un colț, lângă **vatră**.

Din ziua aceea îi dădură mâncarea într-o **strachină** de lut, dar nu-i puneau nici măcar atât cât să se sature, ca să nu risipească mâncarea. Bătrânul **căta** cu **jind** la masa încărcată cu bucate și ochii lui lăcrimau de amărăciune și supărare.

Într-o zi, mâinile îi tremurară mai tare și scăpă strachina de lut. Cioburile se împrăștiară pe podea. Văzând asta, nora se apucă să-l certe de zor:

— Of, nici strachina nu poți s-o ții în mână, bătrân **nevolnic** ce ești! M-am săturat să strâng după tine!

Bătrânul se închise în amărăciunea lui și nu scoase o vorbă. Doar ofta adânc din când în când, cu ochii plini de tristețe.

Atunci, bărbatul și nevasta lui hotărâră să meargă la târg, unde cumpărară, pe câțiva bănuți, o strachină de lemn.

Și bietul bunic fu nevoit să mănânce, din acea zi, din strachina de lemn, în colțul lui de lângă **vatră**.

Dar iată că, într-o seară, pe când ședeau cu toții în odaie la căldura sobei, nepotul, o găgălice de vreo patru anișori, se apucă să meșterească ceva din niște scândurele. Era foarte atent la jocul lui și încerca să le potrivească într-o formă anume.

— Ce faci tu acolo? îl întrebă taică-său.

Și copilul răspunse mândru de strădania lui:

— Încerc să fac și eu o **covățică** din care să mănânci tu și cu mama, când nu veți mai fi în putere, așa ca bunicul!

Și amândoi oamenii priviră mult timp unul la altul, apoi îi podidi un plâns de amar și de rușine.

Îl poftiră îndată pe bătrân să se așeze la masa lor și, din ziua aceea, mâncară iarăși cu toții împreună.

De atunci, când se mai întâmpla ca bunicul să scape lingura și să verse din mâncare, nimeni nu-l mai lua la rost.

Citește cu atenție textul *Bunicul și nepotul* pentru a răspunde cerințelor de mai jos.
Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

1. Scrie întrebarea care poate avea ca răspuns fiecare dintre enunțurile următoare:
 - a) Bunicul a fost pus să mănânce într-un colț pentru că le făcea silă celor din jur.
 - b) Pentru că și-a spart strachina, bărbatul și soția lui l-au pedepsit cumpărându-i o strachină de lemn.
 - c) Oamenii au înțeles că, dacă vrei să fii respectat, atunci trebuie să respecti.

Exemplu: Cine a arătat fiului și nurorii că nu s-au comportat corect?

2. Cum le-a dovedit băiețelul părinților săi că au greșit?
3. Ce a simțit bunicul atunci când a fost pus să mănânce singur?
4. Ce alt titlu este potrivit acestui text?
5. Alcătuieste propoziții în care să folosești cuvintele:
într-o, s-au, sa.
6. Scrie un dialog de șase-șapte replici între bunic și nepot, în care să folosești cuvintele necesare pentru formularea unei cereri.

La final, verifică dacă:

- ✓ ai scris corect;
- ✓ ai despărțit corect cuvintele la capăt de rând;
- ✓ ai folosit semnele de punctuație potrivite;
- ✓ ai formulat corect cererile personajelor.

Jurnal de lectură

Citește povestirea *Nepotul*, de Ion Agârbiceanu.

Realizează o fișă de lectură în care să notezi titlul și autorul, principalele momente ale acțiunii. Seamănă nepotul cu tine? Argumentează.

CUM TE POȚI EVALUA

	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	trei întrebări corecte	două întrebări corecte	o întrebare corectă
2, 3, 4	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
5	trei enunțuri corecte	două enunțuri corecte	un enunț corect
6	dialog corect, cu formule de adresare, cu semnele de punctuație necesare	dialog corect, cu formule de adresare, cu 2-3 greșeli de ortografie și de punctuație	dialog neterminat, cu 4-5 greșeli de ortografie și de punctuație

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVĂȚĂ!

1. Imaginează-ți că ești poet. Creează două-trei versuri despre Lună sau despre Pământ.
Te poți ajuta și de următoarele perechi de cuvinte care rimează:

luminos – pretențios

curat – protejat

darnic – falnic

2. Poveste cu... pași dați

Gândește-te la o situație în care comportamentul respectuos poate face diferența între copii.

Urmărește pașii indicați și scrie o poveste:

A fost odată ca niciodată ... (descrie personajul: un elev din clasa a III-a. Dă-i un nume.).

El mergea la ... (descrie locul unde mergea).

Într-o zi, ... (descrie situația care l-a pus în încurcătură).

Și așa ... (ce face personajul tău și ce speră să obțină, să reușească în acest fel).

Totuși ... (ceva nu merge cum și-a dorit).

Apoi ... (personajul cere ajutorul cuiva pentru a rezolva problema).

În cele din urmă, ... (situația se rezolvă. Povestește cum.)

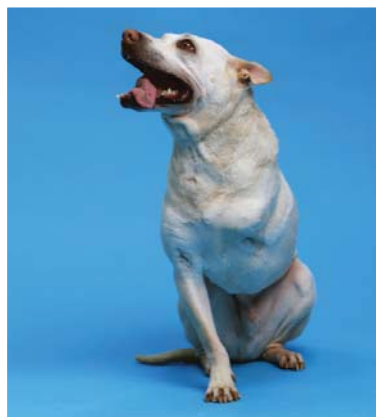
Acum, ... (ce a învățat personajul tău din întâmplarea prin care a trecut).

Fișă de portofoliu

Realizează o colecție de proverbe și citate despre respect, amabilitate, bunătate.

Poți scrie fișa și la calculator.

Când termini, trimite fișa printr-un mesaj pe e-mail pentru a fi verificată de doamna/domnul profesor.

Lucru în grup

Vizionați împreună filmul de desene animate de scurtmetraj *Cadoul*. (<https://www.youtube.com/watch?v=WjqiU5FgsYc&t=8s>)

- Povestiți faptele.
- Exprimați-vă părerea în legătură cu modul de comportament al personajelor.
- Ce ați fi făcut în locul cățelușului? Dar al băiatului?
- Scrieți un mesaj adresat tuturor copiilor, ca o concluzie în urma vizionării acestui film.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișa anterioară.

UNITATEA 3

CINSTEA SE NAȘTE ÎN INIMĂ

- Te consideri o persoană sinceră?
- Povestește despre o faptă sinceră a ta sau a cuiva cunoscut.
- Ce personaje care au dat dovadă de sinceritate ai întâlnit în textele citite?
- Privește imaginea alăturată. La ce te gândești privind-o? Ale cui crezi că sunt urmele de palme? De ce sunt așezate așa?
- Pentru tine ce culoare are cinstea?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre textul literar și textul informativ;
- cum se scrie un e-mail;
- harta textului.

VEI ÎNVĂȚA...

- ce este substantivul;
- numărul și genul substantivului;
- despre asemănări și deosebiri.

VEI REUȘI...

- să descifrezi textul literar și textul informativ;
- să-ți îmbogățești vocabularul;
- să stabilești asemănări și deosebiri;
- să utilizezi substantivul în comunicare.

PROIECT

Sunt reporter!

Povestește o întâmplare în care unul dintre colegii tăi a dat dovadă de cinste.

Etape

1. Discută pe rând cu colegii tăi despre întâmplări din viața lor în care au dat dovadă de sinceritate.
2. Alege întâmplarea care ți s-a părut cea mai potrivită.
3. Povestește-o în scris. Alege un titlu potrivit.
4. Realizează un desen care crezi că ilustrează întâmplarea.
5. Expuneți lucrările sau realizați o carte a clasei.

Descrierea de ființe din universul imediat. Prezentarea unor activități.
Textul de informare și funcțional: tabel. Textul literar. Substantivul

Oare
ciocănitorea
și veverița
sunt prieteni
sau dușmani?
Motivează-ți
părerea.

Dicționar

deunăzi – nu de mult, acum câteva zile;

măcăleandru – pasăre mică migratoare și cântătoare, cu penajul cenușiu și cu fruntea, părțile laterale ale capului, ale gâtului și pieptului roșii-galbene;

scatiu – pasăre cântătoare mică, cu penele verzi-gălbui, cenușii pe spate, iar pe aripi cu două dungi negre.

Cioc! Cioc! Cioc!

după Emil Gârleanu

Și păsările se-nțeleg între ele. Dumneavoastră poate nu mă veți crede. Atâta pagubă! Dar eu știu multe asupra lucrului ăstuia de la gaița mea, de la gaița mea care, fiindcă am învățat-o să vorbească omenește, mi-a descoperit câteva taine ale graiului păsăresc. Dumneata, spre pildă, auzi ciripind o rândunică, crezi că i-a venit, așa, un gust să facă gălăgie, în vreme ce dânsa dă povețe puișorilor ei: „Nu ieșiți la marginea cuibului!” „Nu strigați când nu sunt eu cu voi!” „Tst! Pisical!”

O vrabie ciripește pe gard. Dumitale puțin îți pasă. Și ei, biata!, i-a sărit inima din loc: „Uliul!”

Așa, mulțumită gaiței mele, am ascultat, **deunăzi**, o convorbire între un **măcăleandru** și-un **scatiu**. Să v-o spun. „Cioc! Cioc! Cioc!” se aude de departe. Măcăleandru zice:

— E ciocănitorea!

— Ciocănitorea, răspuse scatiul, ce-o fi ciocănind mereu?

— Caută veverița, îl desluși măcăleandru.

— Veverița? De ce?

— Urâți îmi sunteți voi, scatii, că nu știți nimic. Nu-i cunoști povestea? Să ți-o spun!

— Demult, m-ascuți, scatiule? Începu măcăleandru, demult tare, la-nceput, veverița a dat, într-o bună zi, peste un pom ciudat, cu roadă rotundă, tare, dar cu miezul dulce și gustos. Dăduse, frate, peste alun. I-au plăcut alunele și, vezi, ființă prevăzătoare, să nu mai pățească cum o pățise când roses o iarnă întregă coaja copacilor, să se hrănească, ce i-a venit în gând? Să strângă alune! Și și-a umplut scorbura de cu toamnă. Tocmai se bucura că dăduse norocul peste dânsa, făcea planuri mari, să nu se miște toată iarna din căsuța ei, nici cu vârful botului să nu miroase vi-fornița, când, într-o bună dimineață, se zgârie la un picior într-o coajă. Caută – coajă de alună! De unde? Că ea nici nu se atinsese încă de merindele strânse. Cercetează: un sfert de alune mâncate!

S-a mâhnit veverița, dar s-a și mâniat. S-a pus la pândă, să prindă pe hoț. S-a ghemuit în fundul scorbunii, una cu copacul, și-a așteptat. Ce era?

Ciocănitorea, cum o vezi: sai ici, vâra-te coala, dă de scorbura, în scorbura de alune, și, cum e iscusită, a înțeles ea că-n alune trebuie să fie ceva. Plisc are, slavă Domnului! Craț! Iaca și miezul.

Bun! Craț-craț-craț, s-a pus pe mâncat. Din ziua aceea venea în fiecare amiază să-și ia prânzul.

În dimineața când o pândea veverița, a sosit tot așa **zglobie**, dar de-abia intră în scorbura, că veverița se repezi. Ciocănitorea vru s-o **zbughească** afară, dar veverița o prinsese de coadă! Dă-i în sus, dă-i în jos, lasă coada, ca șopârla, în laba veveriței, și pe ici țî-i drumul. Mai târziu, când i-a venit inima la loc și s-a văzut fără coadă, s-a întors la veveriță să se roage de dânsa. N-a mai intrat în scorbura ei și, **smerită**, a bătut cu ciocul: Cioc! Cioc! Cioc! Dar veverița își mutase culcușul! De atunci mereu ciocănește la fiecare copac, dar nici că dă de răspuns...

— Zi, de atunci, întrebă scatiul, n-are ciocănitorea coadă?...

— Vezi bine... Ssst! Uite-o...

Mă uit și eu. O fulgerare roșie străbate luminișul. Ciocănitorea se cațără cu ghearele de trunchiul unui mesteacăn și-l ciocănește de jos până sus. Apoi trece la alt copac, și la altul. Fagul sună mai tare, frasinul mai înăbușit. Un stejar găunos răsună ca un **hârb**. Și ciocănașul bate mereu, se duce, se șterge din ochii mei. De-abia se mai aude, departe: Cioc! cioc! cioc!

Scatiul piruie iar:

— Știi una, frate măcăleandru? Eu cred că tot ce mi-ai spus sunt numai niște vorbe. Ea ciocănește fiindcă sugerează din mustul copacilor, i-o fi plăcând hrana asta.

Măcăleandru se supără:

— Se cunoaște că ești pasăre neisprăvită. S-o fi hrănind ea cu mustul copacilor, dar ce și-o fi zis: „Dacă mi-i dat să ciocănesc mereu, cel puțin să trag din asta un folos, să mă hrănesc!”

— Așa-i! Încheie scatiul.

Dicționar

zglobie – vioaie, sprintenă;

a zbughi – a o lua deodată la fugă;

smerită – modestă, supusă;

hârb – vechi, stricat, spart.

Dincolo de text

Cine este cea mai sinceră persoană pe care o cunoști? De ce crezi acest lucru?

Fișă de portofoliu

Realizează o lucrare plastică (desen, pictură, colaj) în care să prezinți ciocănitorea sau veverița.

Completează cu o scurtă prezentare a acestei ființe.

Răspunde pe baza textului

1. Cine povestește despre ciocănitorea?
2. Ce a mâncat veverița în iarna în care nu a strâns provizii?
3. De ce a rămas veverița fără alune?
4. Cum a procedat veverița ca să poată prinde hoțul?
5. De ce bate ciocănitorea tot timpul, cu ciocul, în scoarța copacilor?
6. De ce crezi că veverița și-a mutat culcușul? Scrie cel puțin două răspunsuri.

Jurnal de lectură

Citește o altă lectură din cartea *Din lumea celor care nu cuvântă*, de Emil Gârleanu. Folosește *harta textului* pentru a înțelege ceea ce citești.

Lucru în grup

Lucrați în grupuri de câte patru.

Căutați proverbe care se potrivesc conținutului acestui text.

Împărțiți pagina de lucru în patru cadrane și scrieți în fiecare câte un proverb. Dacă puteți, ilustrați proverbele. Afișați lucrările în clasă.

Să înțelegi mai bine

- Transcrie din text cuvintele care indică:
 - de la cine a învățat povestitorul graiul păsărilor;
 - momentul în care veverița descoperă că cineva îi fură alunele;
 - motivul pentru care ciocănitorea venea în fiecare zi.
- Recitește textul și formulează întrebări cu ajutorul cuvintelor: *ce, care, unde, de ce?*
Fă schimb cu colegul tău și răspunde la întrebările formulate.
Activitate în perechi. Discutați variantele voastre!
- Am selectat din text cuvintele: *pagubă, povață, plisc, s-a mâniat*.
 - Transcrie-le în caiet și găsește perechea cu sens asemănător pentru fiecare dintre ele.
 - Selectează două dintre cuvintele găsite și utilizează-le într-un singur enunț.
 - Selectează una dintre perechi și folosește-o într-un singur enunț.
- Citește cu atenție enunțurile selectate din text și recunoaște personajul.
 - „S-a pus la pândă, să prindă un hoț.”
 - „Venea în fiecă amiază, să-și ia prânzul.”
 - „Mi-a descoperit câteva taine ale graiului păsăresc.”
- Ce crede măcăleandru despre obiceiul ciocănitorei? Ești de acord cu el? Motivează.
- Gândește-te și scrie:
 - care este părerea ta despre comportamentul veveriței;
 - ce crezi că a învățat ciocănitorea din această întâmplare;
 - ce sfat îi dai veveriței.

Imaginează-ți

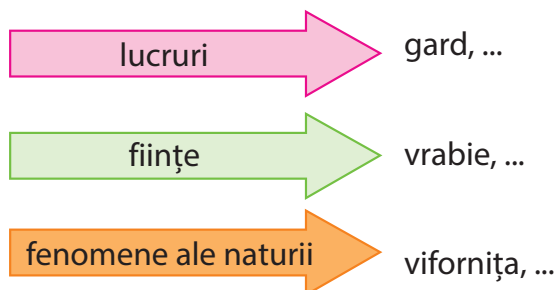
- Ce crezi că ar putea spune rândunica atunci când ciripește? Dar vrabia? Povestește!
- Realizează la alegere:
 - un desen în care să redai momentul imaginat;
 - o figurină care să te ajute într-un joc de rol.

Substantivul

Descoperă

1. Caută, în primele două alineate din textul **Cioc! Cioc! Cioc!**, cuvinte care indică:

2. Am colorat pentru tine câteva cuvinte în textul următor:

S-a mâhnit **veverița Rița**, dar s-a și mâniat. S-a pus la pândă, să prindă pe **hoț**. Ea nu știa că era **Cioc**. S-a ghemuit în **scorbură**, una cu **copacul**, și-a așteptat.

- a) Spune ce denumește fiecare cuvânt colorat.
b) Observă cum sunt scrise aceste cuvinte.

Activitate în perechi

Scrieți cuvinte prin care denumiți obiecte și ființe din clasă.

Important

Cuvintele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numesc **substantive**. Substantivele care denumesc ființe, lucruri **de același fel** sunt **substantive comune**. Ele se scriu cu literă mică. Excepție fac cele de la începutul unui enunț.

Substantivele care denumesc **anumite** ființe (*Rița*), țări (*România*), orașe (*Cluj-Napoca*), munți (*Carpați*), pentru a le deosebi de altele de același fel, sunt **substantive proprii**. Acestea se scriu întotdeauna cu **literă inițială mare**.

Substantivul este o parte de vorbire.

Aplică

1. a) Transcrie, din text, un fragment care ți-a atras atenția.
b) Grupează substantivele după ceea ce denumesc ele, într-un tabel asemănător celui de mai jos:

Ființe	Lucruri	Fenomene ale naturii

2. Povestește în scris o întâmplare în care tu ai fost sincer. Folosește cât mai multe substantive comune și proprii.

Scrie tot ce știi despre ciocănitoare. Ce ai vrea să mai știi? Notează. (Poți folosi un tabel asemănător celui de la exercițiul 3, pagina 44.)

Dicționar

specie – grup de animale sau plante cu trăsături comune;

larvă – prima stare sub care insectele ies din ou.

Ciocănitoarea

Unde trăiește?

Ciocănitoarea este o pasăre de mărime mică și mijlocie: mai mare decât vrabia până la dimensiunile unei ciori. Ea poate fi întâlnită în toate pădurile de pe glob, excepție făcând Antarctica și Australia. Locuiește singură, în cuiburi formate în scoarța copacilor.

Aceste păsări se găsesc în numeroase specii (aproximativ 200), mărimea ciocănitivilor variind foarte mult, astfel că *ciocănitivul imperial* care trăiește în Mexic ajunge la 56 cm, în timp ce exemplarul din Japonia atinge înălțimea de doar 15 cm.

Ce caracteristici are?

Majoritatea speciilor au un penaj în culorile alb, negru brun, verde și roșu, dispuse în diferite desene tipice fiecărei specii sau varietăți din interiorul aceleiași **specii**. Cu toate că penajul masculilor și femelelor este unul similar, masculii din cadrul multor specii de ciocănitivi prezintă pete sau marcaje roșii-galbene pe capete, mai întinse decât în cadrul femelelor. Mai toate ciocănitivul prezintă același fel de deplasare în arbori, cățărându-se în salturi de-a lungul și de-a latul trunchiurilor de copaci.

Pentru a se adapta extragerii insectelor și **larvelor** din copaci, întreg organismul ciocănitivilor s-a adaptat la acest mod de viață. Comparativ cu păsări la fel de mari, trupul ciocănitivilor este mai puternic și mai musculos. Îndeosebi mușchii gâtului sunt deosebit de masivi. Capul a crescut în dimensiuni pentru a susține un cioc mare și puternic. Au o limbă cilindrică, foarte lungă, care poate fi scoasă foarte mult, permițând scoaterea insectelor și a larvelor lor din galeriile săpate de acestea în lemnul arborilor.

Adaptări specifice se observă și la picioare, care sunt scurte și puternice, cu degete alungite și gheare mult curbate, ascuțite ca acele.

Coadă ciocănitivul este și ea perfect adaptată. Nu mai are rol principal de cârmă în timpul zborului, ca la celelalte păsări, ci a devenit un al doilea punct de sprijin al corpului, după picioare.

Cu ce se hrănește?

Hrana este formată din insecte, dar în afara perioadei de cuibărit consumă și fructe și miezul unor semințe pe care le sparg cu ciocul. Sunt foarte utile agriculturii și silviculturii, nimicind un mare număr de insecte dăunătoare.

Ciocănitorea în România

Sunt întâlnite zece specii de ciocănitori, dintre care putem aminti: verzuie, cu spatele alb, de grădină, pestriță mijlocie, pestriță mare, pestriță mică, neagră, cu trei degete. Ciocănitores sunt peste tot în țară, de la Delta Dunării și păduri de câmpie la pădurile înalte din Carpați. Câteva specii s-au adaptat de minune chiar și la viața din marile orașe, unde le putem întâlni nu numai în parcuri și grădini, dar și în micile zone cu copaci din jurul blocurilor. Au ca dușmani naturali în special jderii și veverițele care le fură uneori ouăle și puii, alături de uliul porumbar, uliul păsărar și câteva specii de răpitoare de noapte.

Sunt păsări care trebuie ocrotite, căci, în afara faptului că ele curăță copacii de insecte parazite, ciocănitores ajută indirect multe specii de păsări cântătoare prin cuiburile pe care le scobesc și le abandonează anual pentru a construi altele noi. Astfel, în cuiburile de ciocănitores din pădurile tinere cuibăresc multe specii de păsărele care altfel nu ar avea locuri cât mai sigure pentru pui.

Răspunde pe baza textului

1. Ce părți ale corpului ciocănitores s-au adaptat?
2. Care sunt dușmanii naturali ai ciocănitores?
3. Câte specii întâlnim în România?
4. De ce trebuie ocrotită ciocănitorea? Găsește cât mai multe argumente în text.
5. De ce crezi că ciocănitores pot trăi în zonele locuite de oameni?

Dincolo de text

Tu ce ai face dacă ai afla că ciocănitores sunt în pericol de dispariție?

Vorbești și scrii corect

Scrie enunțuri folosind cuvintele *copii*, *specii*, *fâșii*, *(toți) jderii*.

Lucru în grup

Vizionați cu întreaga clasă documentarul *Om și natură – Ciocănitores* (<https://www.youtube.com/watch?v=9a3aXpYKrPM>).

- Ce informații din text sunt menționate și în film?
- Ce informații noi ați aflat din filmul documentar?

Activitate în perechi

Identificați cuvinte necunoscute în text.

Recitați enunțul din care fac parte și încercați să descoperiți sensul acestora în text. Verificați înțelesul în dicționarul explicativ.

Lucru în grup

Verificați ce ați notat la începutul lecției despre ciocănitore și ce v-ați fi dorit să aflați.

Ați descoperit lucrurile pe care vi le doreați sau alte aspecte?

Important

Trecând prin aceste etape în studierea textului informativ, ai folosit metoda *Știu – Vreau să știu – Am învățat*. Aceasta te ajută să îți organizezi mai bine cunoștințele noi.

Describe ciocănitorea folosind informațiile aflate din text.

Activitate în perechi

Formulați cel puțin cinci întrebări pe baza textului citit. Schimbați lista cu perechea din fața sau din spatele vostru și dați răspunsuri. Prin ridicare de mână acordați voturi celor mai interesante întrebări.

Să înțelegi mai bine

- Transcrie din text cuvintele care indică:
 - locurile în care nu trăiește ciocănitorea;
 - rolul pe care îl are coada ciocănitorei;
 - prin ce se deosebește ciocănitorea de alte păsări de aceeași mărime.
- Numește în care parte a textului ai aflat:
 - că ciocănitorea are o limbă cilindrică, foarte lungă;
 - despre exemplare care pot atinge înălțimea de 15 cm;
 - că sunt foarte utile agriculturii și silviculturii;
 - motivele pentru care ciocănitorele trebuie ocrotite.
- Completează în caiet un tabel cu informațiile despre ciocănitore știute anterior și cele nou-descoperite.

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT
- Scrive un e-mail Agenției Naționale pentru Protecția Mediului, prin care prezinți care pot fi pericolele adaptării ciocănitorei la viața din orașe. Citește colegilor e-mailul și realizați o listă comună a acestor pericole.
 - Identifică substantivele din text care denumesc: hrana ciocănitorei, dușmanii naturali, locuri din România unde întâlnim ciocănitorea.
 - Grupează substantivele de la cerința a) în substantive comune și substantive proprii.
 - Explică scrierea fiecărei categorii.
- Care parte a textului ți s-a părut cea mai interesantă? Scrive două motive.

Imaginează-ți

- Joc de rol.** Alegeți una dintre variante și creați un dialog în pereche: **a)** omul și ciocănitorea; **b)** două ciocănitore; **c)** ciocănitorea și piulul.

Asemănări și deosebiri

Descoperă

• Recitește textele *Cioc! Cioc! Cioc!*, după Emil Gârleanu, și *Ciocănitorea* pentru a alege varianta corectă de răspuns. Bifează în caiet caseta corespunzătoare:

	<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i>		<i>Ciocănitorea</i>	
Ce tip de text este?	informativ	literar	informativ	literar
Cine este autorul?	un scriitor	un om de știință	un scriitor	un om de știință
Ce tip de informații conține?	informații științifice	aspecte din realitate îmbinate cu aspecte imaginate	informații științifice	aspecte din realitate îmbinate cu aspecte imaginate
Ce efect are asupra noastră?	suntem informați	ne sensibilizează	suntem informați	ne sensibilizează

Fișă de portofoliu

Caută un text informativ scurt într-o enciclopedie sau pe internet, cu o temă aleasă de tine.

Realizează tabelul *Știu – Vreau să știu – Am învățat* și completează primele două coloane.

Citește textul, explică noile cuvinte cu ajutorul dicționarului.

Completează și cea de-a treia coloană.

Adaugă o imagine.

Important

Pentru a stabili asemănările și deosebirile a două sau mai multe corpuri cu viață sau fără viață este necesar să le comparăm.

Organizatorii grafici sunt desene (tabele, forme geometrice) cu ajutorul cărora putem organiza informațiile (asemănările și deosebirile).

Ne pot ajuta să învățăm mai ușor.

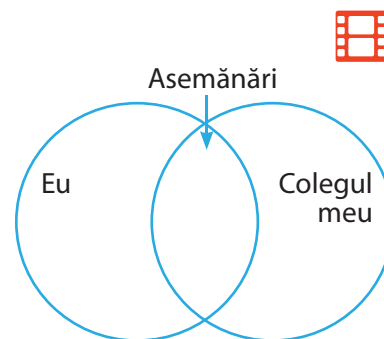

Aplică

1. Stabilește asemănările și deosebirile între ciocănitorea din textul literar și ciocănitorea din textul informativ.

ciocănitorea		
<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> după Emil Gârleanu	ASEMĂNĂRI	<i>Ciocănitorea</i>
• mănâncă alune	• sunt păsări	• mănâncă larve și insecte

2. Stabilește prin ce te asemeni și prin ce te deosebești de colegul tău de bancă (înfățișare, calități, pasiuni).

Tu cum
procedezi
când îți faci
temele, înveți?
Povestește!

Suflețelul învață

după Mircea Sântimbrianu

Când Ionel se apucă de învățat, toată lumea din jur pășește în vârful picioarelor. De fapt, „toată lumea din jur” e numai bunica, mărunță, slabă și puțin **gârbovită**. Mama e la serviciu, iar tatăl este mai mereu în delegație.

Bunicii nu-i vine prea ușor să calce în vârful picioarelor – are aproape șaptezeci de ani. Ea știe însă că târșitul papucilor îl enervează pe băiat. Și doar sufletelul învață. În fiecare zi când vine de la școală se apucă imediat de învățat; nici să mănânce nu are răbdare. Mereu e cu cartea alături... Se și spală cu cartea în mână. Iar bunica îl și încalță, în timp ce sufletelul citește. Și, culmea! la școală nimeni nu este mulțumit. Cum poate să susțină doamna că el nu învață deloc? Pe alți copii trebuie să-i împingi de la spate: „învață, scrie, desenează, ai terminat?”. Ionel este atât de **conștiincios**, mânca-l-ar bunica... Doar ea știe cât de mult învață!... Nu l-ar deranja cu nimic. Dânsa, uite, cară singură lemnele pentru sobă, chiar dacă sunt grele. Acum însă, cineva trebuie să cumpere pâine:

— Comoara bunicii, nu te duci tu după pâine?

— Uff! Nu poate omul să citească un rând... trosc! lemne... bang! Acum, pâinea! Du-te dumneata, dacă vrei pâine... Dumneata nu vezi că învăț? Și agită în fața bunicii o cărțoaie albastră cât toate zilele, pe care scrie mare: „Istorie”.

Bunica privește cu admirație cartea cea groasă, își cere iertare și pleacă după pâine. Când se întoarce, Ionel citește din „Limba și literatura română”. Bunica este îngrijorată de un singur lucru. Ionel nu prea scrie. Își ia inima-n dinți și-l întrebă:

— Ionel, sufletelule, voi n-aveți de scris?

Băiatul răspunde plictisit, fără să-și ia ochii de pe carte, aruncând un „Mda... avem”.

Și bunica îl întrebă de ce nu scrie. Băiatul zvârle cartea și strigă:

— Nu vezi că învăț?

Bunica nu știe cum s-o dreagă și se oferă să-l ajute pe sufletel la teme. Așa că își pune ochelarii, căci are privirea cam slabă, și se apucă să copieze zece rânduri dintr-o povestire. Apoi are de desenat o hartă cu **afluenții** Siretului pentru geografie. Între timp, Ionel continuă să citească stând cu picioarele pe pereți.

A doua zi, băiatul vine furios de la școală. A primit un insuficient la geografie. Pe harta lui, Oltul se varsă în Marea Neagră, iar Dunărea este afluent al Siretului. O privește aspru pe bunica.

Dicționar

gârbovită – îndoită de spate;

conștiincios – serios, corect;

afluenți – ape curgătoare care se varsă într-o apă mai mare.

El începe să citească la istorie. Dar ușor, ușor îl toropește somnul și cartea îi alunecă din mână. Trosc! Bunica sare să ridice cartea. Și, ce citește?

„... Rămas pe țarm, fugarul privea pirații ce se-ndreptau cu toate pânzele în vânt... Atunci, scoase pistolul și începu să tragă...”

Bunica nu pricepe nimic, așa că întoarce pagina:

 „Scoase un urlet fioros și zvârli cuțitul... O bănuială încolți în mintea piratului: nu cumva era o păcăleală?”

O bănuială are și bunica. Apucă matematica și caută măcar o socoteală, măcar o problemă. Citește:

„— Socoteala dumitale e greșită, mister. Am furat împreună trei mii de dolari. Mi se cuvin o mie cinci sute.” Bunica scapă cartea din mână îngrozită.

— Ionel, strigă ea la băiatul care sare ca ars, ce materii aveți voi mâine?

— Istorie, română, matematică...

Dar bunica nu-l mai ascultă. Zvârle în foc cărțulia albastră, apoi și matematica... Paginile gălbui se răsucesc, cuprinse de vâl-vătaie, și încep să pârâie.

— Ce faci, bunicuțo? sare băiatul.

Dar bunica nu răspunde. Aruncă în foc cărțoaie după cărțoaie, în timp ce strigă la nepot să fugă repede să aducă un braț de lemne, că apoi stau ei de vorbă!...

Dincolo de text

Cum te comporti atunci când afli că ai fost mințit?

Joc de rol

Interpretați rolurile celor două personaje din text.

Imaginați-vă că părinții lui Ionel află de felul în care învață băiatul lor. Ce ar face mama sau tata? Ce sfat i-ar da? Dar Ionel, cum ar reacționa?

În perechi, gândiți o scurtă scenetă și prezentați-o colegilor.

Jurnal de lectură

Citește și un alt text scris de Mircea Sântimbreanu.

Realizează o fișă de lectură care să conțină și o prezentare scurtă a personajului principal.

Răspunde pe baza textului

1. De ce stătea Ionel tot timpul cu bunica?
2. Ce face băiatul atunci când bunica îi cere ajutorul?
3. Cum își ajută bunica nepotul?
4. De ce este îngrijorată bunica?
5. Care este descoperirea pe care o face bunica? Ce crezi că simte în acel moment?
6. Cum procedează bunica atunci când află ce citește băiatul?

Să înțelegi mai bine

1. Identifică în text două fapte care o fac pe bunică să creadă că Ionel învață din greu.
2. Cum era Ionel? Motivează folosind două fapte din text.

Trasează cadranele în caiet și completează.

A. Faptele lui Ionel	B. Atitudinea bunicii la început
C. Descoperirea bunicii	D. Atitudinea bunicii la final

Activitate în perechi

Imaginați-vă că v-ați întâlnit cu un extraterestru. Trebuie să îi explicați ce este un substantiv. Cum procedați?

Vorbești și scrii corect

Observă forma de plural a următoarelor substantive la genul masculin:

(niște) băieți – (toți) băieții;
(niște) copii – (toți) copiii.

Scrie cel puțin trei substantive de acest fel și formulează propoziții.

Substantivul. Numărul și genul

Descoperă

1. Transcrie primul fragment citit de bunica în cartea lui Ionel. Subliniază substantivele.
2. Observă cu atenție substantivele marcate, apoi bifează în tabel varianta corectă, după model:

Bunica merge cu greu în vârful **picioarelor** – are aproape șaptezeci de ani. Ea știe însă că târșitul **papucilor** îl enervează pe **băiat**.

Substantivul	Unul sau una	Mai multe sau mai mulți
picioare		x
bunica		
papuci		
băiat		

3. Completează cu forma corectă a substantivelor: *bunică*, *băiat*, *picioare*. Ce observi?
o ... – două ... un ... – doi..... un ... – două ...

Important

Substantivele care denumesc un singur lucru, o singură ființă sau un singur fenomen al naturii sunt la **numărul singular**.

Substantivele care denumesc mai multe lucruri, mai multe ființe sau fenomene ale naturii sunt la **numărul plural**.

După modul cum se numără, substantivele sunt de trei **genuri**:

feminin

o (bunică) – singular
două (bunici) – plural

masculin

un (băiat) – singular
doi (băieți) – plural

neutru

un (picioare) – singular
două (picioare) – plural

Aplică

1. Scrie câte un substantiv pentru fiecare gen din ultimul alineat al textului.
2. Citește și potrivește, apoi transcrie în caiet.
(*Povestea, Poveștile*) ta este interesantă. Îmi amintește despre o (*întâmplare, întâmplări*) din (*copilării, copilăria*) mea, despre (*coleg, colegii*) mei și (*joc, jocurile*) noastre.
3. Alcătuieste propoziții folosind substantivele *unchi*, *pui*, *ochi*, pe rând, la ambele numere. Exemplu: *La supă am mâncat și un ardei iute./Am cules trei ardei.*

RECAPITULARE

Jurnal de lectură

Citește basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, de Petre Ispirescu.

Prezintă un moment din basm colegilor tăi.

Activitate în perechi

Lanțul substantivelor

Fiecare spune, pe rând, un substantiv. Celălalt indică felul și numărul substantivului, apoi propune colegului un alt substantiv.

Fișă de portofoliu

Dintre informațiile despre ciocănitoare, care ți se par cele mai interesante? Scrie-le pe o fișă de portofoliu. Trimite tema profesorului pe e-mail.

1. Citește textul de mai jos.

Ghionoaia este o specie de ciocănitoare foarte frumoasă. Conformația corpului este specifică familiei ciocănitoarelor, cu coada din pene tari pe care se sprijină, cu picioare prevăzute cu gheare, cu ciocul ascuțit și puternic.

În basmele noastre, ghionoaia este prezentată ca o femeie foarte rea. În basmul *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, de Petre Ispirescu, se spune că nimeni nu călca pe moșia ei fără să fie ucis.

Ce știam	Ce am aflat

Lucrați în perechi. Organizați informațiile prezentate în text în două coloane.

2. Subliniază substantivele din primul alineat, apoi precizează felul, numărul și genul lor.

Exemplu: *carte* – substantiv comun, număr singular, gen feminin.

3. Schimbă numărul substantivelor: *basme*, *femeie*, *viață*, *gheare*. Scrie un scurt text în care să folosești aceste substantive la numărul potrivit.

4. Identifică substantivele proprii din textul citit și explică ce denumesc ele. Cum se scriu substantivele proprii?

Formulează trei întrebări pe baza textului citit. Schimbă întrebările cu un coleg și scrieți răspunsurile la întrebările celui alt. Apreciați reciproc modul în care au fost elaborate răspunsurile.

5. Stabilește, pe baza textului, asemănările și deosebirile dintre ghionoaia ca specie de ciocănitoare și ghionoaia ca personaj de basm.

ghionoaia	
Asemănări	Deosebiri

6. Scrie un text, de 5-7 enunțuri, pe baza imaginii alăturate. Folosește cel puțin două substantive proprii. Subliniază câte un substantiv la fiecare gen.

A fi cinstit
presupune și
mult curaj.
Fata din poveste
dovedește
acest lucru.

Dicționar

China antică – China din vremuri îndepărtate;

competiție – concurs, întrecere;

demn – vrednic, care merită;

pretendente – candidate (aici, persoane care doreau să ajungă împărătese);

profund – puternic, intens.

EVALUARE

Vasul cel gol

poveste populară chinezească

Se povestește că, demult, în **China antică**, era un prinț care urma să fie încoronat împărat, însă pentru aceasta legea îi cerea să se căsătorească. El a hotărât să organizeze o **competiție** între fetele de la curte pentru a vedea care dintre ele ar fi **demnă** să devină împărăteasă.

A anunțat că va da o petrecere la care va primi toate **pretendentele** la tron și va lansa o provocare. O bătrână care servea la palat a auzit vorbindu-se de pregătiri și a cuprins-o un sentiment de tristețe. Știa că fiica sa avea sentimente **profunde** pentru prinț.

Când a ajuns acasă, i-a povestit totul fiicei sale și s-a întristat aflând că tânăra vrea să meargă la petrecere.

— Fiica mea, ce vei face tu acolo? Vor veni fetele cele mai frumoase și mai bogate. Scoate-ți din minte ideea asta prostescă.

Însă fiica i-a răspuns:

— Știu că nu am nicio șansă să mă alegă pe mine, dar am șansa de a fi cel puțin pentru câteva momente alături de prinț. Asta mă va face fericită.

Seara, tânăra a sosit la palat, unde a întâlnit cele mai frumoase fete, cu cele mai frumoase haine și cu cele mai scumpe bijuterii. Într-un final, prințul a anunțat provocarea:

— Voi da fiecareia dintre voi o sămânță. Trebuie să o cultivați și să o faceți să crească. Acea care-mi va aduce peste șase luni floarea cea mai frumoasă va deveni soția mea și viitoare împărăteasă a Chinei.

Timpul a trecut și tânăra își îngrijea cu multă răbdare și tandrețe sămânța. Știa că, dacă frumusețea florii avea să fie precum dragostea ei, nu avea motive de îngrijorare.

Au trecut trei luni fără să răsară ceva. Tânăra a încercat toate metodele pe care le cunoștea, dar nu s-a întâmplat nimic. Zi după zi, își vedea visul tot mai departe, însă iubirea ei era tot mai puternică.

În sfârșit, trecură cele șase luni și nimic nu răsărise. A hotărât că se va întoarce la palat doar pentru a fi aproape de prinț pentru câteva momente. La ora stabilită, se afla acolo cu vasul gol. Toate

celelalte pretendente aveau flori, una mai frumoasă ca cealaltă, în cele mai variate culori și forme. Era cuprinsă de admirație. Niciodată nu văzuse o scenă mai frumoasă. După ce a trecut pe lângă fiecare în parte, prințul a anunțat rezultatul.

— Acea tânără frumoasă cu vasul gol va fi viitoarea mea soție.

Toți cei prezenți la eveniment au avut cele mai neașteptate reacții. Nimeni nu a înțeles de ce prințul a ales-o tocmai pe tânăra care nu cultivase nimic. Atunci, calm, tânărul a explicat:

— Ea a fost singura care a cultivat floarea care a făcut-o demnă să devină regină: Floarea Sincerității. Toate semințele pe care vi le-am dat erau fierte.

Citește cu atenție textul *Vasul cel gol* pentru a răspunde cerințelor de mai jos.
Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

La exercițiile 1, 2 și 3 scrie în caiet litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Care era condiția ca prințul să fie încoronat împărat?
 - să organizeze o competiție;
 - să se căsătorească;
 - să dea o petrecere;
 - să lanseze o provocare.
- De ce dorea tânăra să meargă la palat?
 - pentru că voia să participe la petrecere;
 - pentru că veneau fetele cele mai frumoase;
 - pentru că asta o va face fericită;
 - pentru că veneau fetele cele mai bogate.
- De ce prințul a ales-o pe tânăra cu vasul gol?
 - pentru că era frumoasă;
 - pentru că nu cultivase nimic;
 - pentru că a cultivat Floarea Sincerității;
 - pentru că toate semințele erau fierte.
- Se dau substantivele: *sentimente, lege, tron, petrecere, prinț*. Pentru fiecare dintre ele:
 - indică genul;
 - schimbă numărul și scrie-l pe cel obținut.
- Explică alegerea pe care a făcut-o prințul.
- Găsește cel puțin două asemănări și două deosebiri dintre fata slujnicei și celelalte fete care doreau să ajungă împărătese.

CUM TE POȚI EVALUA

	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1, 2, 3	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
4	9-10 răspunsuri corecte	7-8 răspunsuri corecte	5-6 răspunsuri corecte
5	două explicații complete, fără greșeli	două explicații complete, cu greșeli de scriere	o explicație completă
6	patru observații corecte (două asemănări, două deosebiri)	trei observații corecte	două observații corecte

Joc

De-a profesorul

Gândește-te că ești profesor și dorești să vezi dacă elevii tăi au înțeles ce este substantivul și cum îl folosesc în exprimarea scrisă sau orală.

Creează un exercițiu care să te ajute să îi evaluezi.

Propune colegilor să rezolve exercițiul creat de tine. Verificați împreună rezolvarea.

Prezintă printr-un desen o întâmplare trăită. Scrie substantivele care denumesc toate elementele din desen, ca etichete.

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVAȚĂ!

Se dau substantivele: *orașe, specii, minune, ciocănitore, cioc, trunchi, Mexic, cuib, scoarță, glob.*

Grupează substantivele astfel:

- substantive la numărul plural;
- substantive la genul feminin;
- substantive la genul neutru.

1. Recitește fragmentul:

Ciocănitorele sunt peste tot în țară, de la Delta Dunării și păduri de câmpie la pădurile înalte din Carpați. Câteva specii s-au adaptat de minune chiar și la viața din marile orașe, unde le putem întâlni nu numai în parcuri și grădini, dar și în micile zone cu copaci din jurul blocurilor.

- a) Găsește în text două substantive proprii și două substantive comune.
- b) Selectează substantivele din enunțul subliniat și schimbă-le numărul.
- c) Explică scrierea lui *s-au* din același enunț.

2. Lucru în echipă **Bingo cu rime!**

Fiecare echipă primește o listă cu substantive:

câmpie – ciocârlie; țară – ...; viața – ...; pădurile – ...;
grădina – ...; copaci – ...; orașe – ...; bloc – ...

Regulă! Echipa care formează toate perechile de cuvinte cu rimă strigă „Bingo!”.

3. Poveste despre cinste

Creează o poveste amuzantă, dar cu mesaj, folosind imaginile. Găsește un titlu potrivit.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

UNITATEA 4

A FI OM E LUCRU MARE

- Povestește o faptă bună despre care ai aflat.
- Ce personaje care au dat dovadă de bunătate ai întâlnit în textele citite?
- La ce te gândești privind imaginea alăturată? Ți s-a întâmplat și ție ceva asemănător? Față de cine îți poți arăta bunătatea?
- Imaginează-ți bunătatea ca pe o formă geometrică. Care ar fi aceea pentru tine?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre textul literar și textul informativ;
- substantivul;
- despre asemănări și deosebiri.

VEI ÎNVĂȚA...

- ce este adjectivul;
- numărul și genul adjectivului;
- cum realizezi descrierea unei persoane.

VEI REUȘI...

- să descifrezi textul literar și textul informativ;
- să-ți îmbogățești vocabularul;
- să utilizezi adjectivul în comunicare;
- să descrii o persoană.

PROIECT

Săptămâna faptelor bune

Povestește în fiecare săptămână despre faptele bune pe care le-ai făcut.

Etape:

- Identificați în sala de clasă un spațiu în care veți putea expune desene.
- Realizează câte un desen care să illustreze fiecare faptă bună pe care ai făcut-o.
- Dă un titlu sugestiv desenului tău.
- Pe parcursul fiecărei săptămâni expune desenele în spațiul dedicat.
- La finalul fiecărei săptămâni povestește colegilor fapta care ți-a adus cea mai mare bucurie.
- Scrie întâmplarea și apoi citește-o părinților.

Descrierea de ființe. Organizatori grafici.
Oferirea de informații. Textul literar. Textul de informare.
Adjectivul. Intuirea numărului și a genului

*Dacă ai scrie
o poveste
de iarnă,
despre ce ar fi
vorba în aceasta?*

Poveste de iarnă

după Zacharias Topelius

Dicționar

- viguros** – puternic, robust;
- cherestea** – material lemnos semiprelucrat folosit în construcții;
- potârniche** – pasăre sălbatică de mărimea unui porumbel, cu penele de culoare brun-pestriță pe spate, cenușie pe piept și albă pe burtă;
- jalnic** – foarte trist, dureros;
- rafală** – bătaie de vânt de scurtă durată, bruscă și puternică;
- deslușiră** – recunoscură, observară; deveni limpede.

Într-o pădure din nordul Finlandei, se înălțau falnici, unul lângă altul, doi pini **viguroși**. Erau atât de bătrâni, încât nici chiar mușchii cei cărunți de pe tulpinile lor nu își mai aminteau vremurile când acești pini fuseseră tineri și mlădioși. Vârfurile lor, puțin întunecate, se ridicau semețe deasupra pădurii ca niște străjeri care apără liniștea împrejurimilor.

La marginea pădurii se găsea o colibă acoperită cu paie și având două ferestruici care dădeau spre pădure. În această căsuță trăiau un biet țaran și nevasta lui. Singura lor avere era o bucată de pământ pe care semănau grâu și o grădină nu prea mare. Iarna însă, țaranul trudea la pădure – tăia copaci și ducea bușteni la fabrica de **cherestea**, ca să agonisească bani pentru a-și hrăni cei doi copii, Silvia și Silviu.

Unde găsiseră părinții lor nume așa de frumoase? Se vede că de la pădure se trăgeau, căci cuvântul *silva*, în latină, înseamnă „pădure”.

Într-o iarnă, copiii s-au dus să se joace în pădure. Au găsit două capcane; într-una din ele căzuse un iepure, iar în alta o **potârniche**. Ambele făpturi erau vii și se zbăteau în capcane, țipând și suspinând **jalnic**.

— Lasă-mă să plec! se rugă iepurele când băiatul se apropie de el.

— Fie-ți milă de mine, piui potârnichea, văzând-o pe fetiță.

Cei doi frați se uită nedumeriți unul la altul. Nu mai auziseră până atunci vreo vietate a pădurii vorbind cu glas omenesc. Revenindu-și îndată, fetița zise:

— Hai să-i lăsăm să plece!

Și, împreună, deschiseră cele două capcane.

— Ține-Cerul vă va îndeplini orice dorință! le spuse iepurele, fugind.

— Rugați-l pe Agață-Norul și veți avea tot ce veți dori! ciripi și potârnichea.

Copiii nu înțelegeau nimic. Deodată, o **rafală** puternică de vânt mătură pădurea. Vârfurile prinseră a fremăta și, în larma iscată, **deslușiră** niște vorbe care veneau de sus. Erau cei doi pini care se numeau chiar așa: Ține-Cerul și Agață-Norul.

Pe pârtia îngustă venea anevoie, cu toporul pe umăr, tatăl lor.

— Așa copaci mai zic și eu! Numai buni de dus la fabrică, se minună țăranul, oprindu-se lângă copii.

Dar cei mici îl rugară, cu lacrimi în ochi, să cruțe cei doi pini. Tatăl renunță. Crengile groase vuiră din nou și trosniră, glăsuind:

— Drept răsplată că ne-ați salvat viața, vă vom îndeplini orice dorință.

Chibzuiră puțin, apoi băiatul spuse că ar dori ca soarele să lumineze pentru a putea desluși potecile pădurii, iar fata își dori să vină mai repede primăvara.

— Ați fi putut cere atâtea lucruri minunate, și bogăție, și glorie – de toate ați fi avut acum! rosti grav Ține-Cerul. Iar voi vă doriți ceea ce oricum se va întâmpla. Trebuie să ne ținem de cuvânt și o să vă îndeplinim dorințele. Pe tine, dragul meu Silviu, oriunde vei merge, oriîncotro îți vei arunca privirile, lumina soarelui te va însoți mereu. Și dorința ta, dragă Silvia, se va îndeplini: oriunde te vei afla, orice vei spune, în jurul tău primăvara va-nflori și zăpada se va topi.

Dincolo de text

Tu ce dorință ai fi vrut să îți se îndeplinească, dacă ai fi fost în locul unuia dintre copii?

Răspunde pe baza textului

1. Unde locuiau copiii împreună cu familia? De ce?
2. Cu ce fapt au legătură numele copiilor?
3. Cum erau cei doi pini?
4. De ce au fost nedumeriți copiii atunci când au găsit animalele?
5. De ce copiii nu au cerut bogăție și glorie?
6. Cum i-au răsplătit cei doi pini pe copii?

Jurnal de lectură

Caută și citește *Legenda bradului*. Realizează harta textului.

Prezintă celorlalți colegi harta realizată de tine.

Vorbești și scrii corect

- Folosește în enunțuri proprii cuvintele *într-o*, *într-un*, *într-una*. Acestea se scriu cu cratimă.
- Când se scrie *întruna*?
Citește enunțul și explică: Vântul bătea *întruna*.
- Atunci când formăm cuvinte noi de la alte cuvinte care încep cu litera *î*, scriem în interiorul cuvintelor tot *î*.
Exemplu: *oriîncotro* – *ori* + *încotro*
Formează cuvinte noi pornind de la: *înnoit*, *încăpător*, *început*, folosind silaba *ne* sau *re*.

Joc de rol

- Gândiți-vă cum ați putea completa replicile personajelor. Dramatizați povestirea.
- Te afli în parc. Găsești un pui căzut din cuib. Vezi un paznic. Cum procedezi?

Formulează cel puțin trei enunțuri legate prin înțeles, pe baza imaginii de mai sus.

Lucru în grup

Formați grupuri de câte patru. Căutați Finlanda pe harta Europei.

Pe internet, găsiți informații despre această țară.

Scrieți un text în care să povestiți o călătorie (imaginară) în această țară.

V-ar plăcea să locuiți acolo? De ce?

Desenează sau pictează unul dintre animalele salvate de cei doi copii.

Fotografiază desenul cu telefonul mobil.

Cum ar povesti el momentul în care a fost salvat? Cu ajutorul aplicației ChaterPix Kids, înregistrează povestirea (30 de secunde).

Poți să scrii și un text scurt.

Să înțelegi mai bine

1. Citește textul în gând. Caută cuvinte al căror înțeles nu îl știi. Explică-le cu ajutorul dicționarului.
2. Transcrie din text cuvintele care indică:
 - a) rugămintea iepurelui;
 - b) ocupația tatălui pe timp de iarnă;
 - c) cum au găsit copiii animalele.
3. Realizează în caiet o schemă asemănătoare și completează cu informațiile solicitate.

Titlul textului	Autorul			
Numele personajelor	Timpul întâmplării			
	Locul întâmplării			
Momentele principale ale întâmplării				
1...	2...	3...	4...	5...
O învățătură desprinsă din poveste				

4. Povestește oral întâmplarea, ca și cum tu ai fi unul dintre copii.
5. Scrie din text:
 - a) un fapt despre care tu consideri că se poate întâmpla în realitate;
 - b) un fapt care crezi că se poate întâmpla doar în povești.
6. Găsește în fragmentul următor substantivele:

La marginea pădurii se găsea o colibă acoperită cu paie și având două ferestruici care dădeau spre pădure. În această casuță trăiau un biet țăran și nevasta lui.

 - a) Grupează-le după ceea ce denumesc.
 - b) Schimbă numărul substantivelor.
 - c) Analizează din fiecare grupă câte două substantive.

Imaginează-ți

- Ce crezi că s-ar putea întâmpla dacă cei doi copii vor folosi darurile primite de la pini? Scrie sau spune o poveste scurtă.

Adjectivul

Descoperă

Citește cu atenție textul:

De atunci, oriunde mergea, fata cea bună aducea primăvara caldă și luminoasă. Câmpul verde mirosea a proaspăt, păsările vesele ciripeau, florile multicolore umpleau aerul de mirosuri parfumate. Oamenii o întâmpinau cu iubire.

— Bine ai venit! Bunătatea ta aduce frumusețe pe pământ!

1. Completează spațiile punctate cu însușirile pe care le identifici în text pentru fiecare dintre substantive:

primăvara ... păsările ... câmpul ...
florile ... mirosuri ... fata ...

- La ce se referă fiecare însușire notată?

Important

Cuvintele care indică însușiri ale unor ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numesc **adjective**.

Adjectivul indică însușirile unui substantiv pe care îl însoțește. Adjectivul este parte de vorbire.

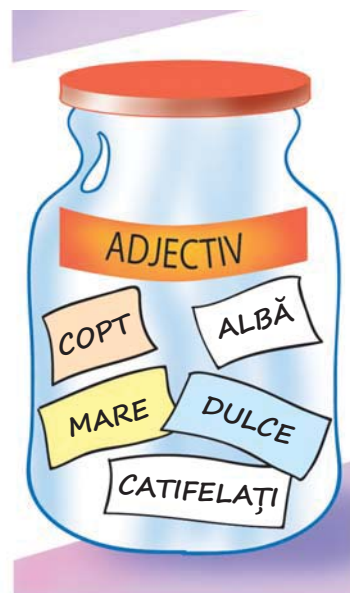
Adjectivul poate indica:

- însușiri fizice (formă, culoare, mărime etc.): rotund, roșu, mic;
- însușiri sufletești: bun, modest, harnic, leneș etc.

Aplică

1. Transcrie în caiet și completează cu adjectivele care se potrivesc:
casă – mică, scundă, ... ; pădure – întunecată, mare, ... ; copii – ascultători, mici, ... ; țăran – harnic, milos, ...
 2. Găsește adjective cu sens opus pentru: *luminos, groase, puternică, bătrâni, viguros*. Alcătuieste propoziții cu două dintre ele.
 3. Se dau adjectivele: *caldă, friguros, înalți, bucuroși, bune*.
- ✓ Pentru fiecare dintre aceste adjective scrie cel puțin două substantive pe care le poate însoți.

Alcătuieste enunțuri folosind adjectivele scrise pe etichetele din borcan.

Activitate în perechi

Citiți cu atenție șirurile de cuvinte. Descoperiți intrusul.

- *gol, verde, vis, ambițios;*
- *silitor, cuminte, vesel, om;*
- *soare, pădure, liniștit, câmpie, pădurar.*

Privește cu atenție ultima lucrare realizată de tine la lecția de Arte vizuale și abilități practice. Spune cât mai multe adjective sugerate de lucrarea ta.

Imaginează-ți că ești un om de zăpadă. Cum te-ai prezenta?

Dicționar

olan – tub de argilă arsă, din care se fac canale de scurgere a apei, coșuri pentru fum;

zăvod – dulău;

a se înfiripa – a se naște.

Omul de zăpadă

după Hans Christian Andersen

— E un ger atât de strașnic, încât îmi trosnește tot trupul, se bucura omul de zăpadă. E drept că vântul ăsta îți arde sufletul. Și cum se mai zgâiește împăiatul ăla de colo! (Vorbea despre soare, care tocmai asfințea.) Pe mine să nu mă facă să clipesc, că-mi feresc eu bine cioburile din cap.

Vezi că, în loc de ochi, omul de zăpadă avea în cap două cioburi mari, în trei colțuri, dintr-un **olan** de pe acoperiș. Gura îi era alcătuită dintr-o greblă veche, așa că avea și dinți.

Se născuse în țipetele de bucurie ale băieților, iar venirea lui pe lume fusese sărbătorită în sunetele zurgălăilor și pocnetele de bice ale săniilor.

Soarele apusese, luna răsărise rotundă și mare, limpede și mândră în aerul albastru.

— Uite-l că se ivește acum din partea astălaltă! se minuna omul de zăpadă.

Voia să spună cu asta că soarele se arată din nou.

— Văd că l-am dezobișnuit să se mai zgâiască așa! N-are decât să stea agățat acolo și să dea lumină, să mă pot vedea și eu cum sunt. De-aș ști numai cum să fac s-o iau din loc! Mult mi-ar plăcea să fac puțină mișcare! Dacă aș putea, m-aș duce acolo, jos, să mă dau pe gheață, cum fac băieții. Numai că nu mă pricep la treaba asta, nu știu cum se patinează!

— Hai! Hai! lătra bătrânul **zăvod** prins în lanț. Era cam răgușit și nu mai putea rosti bine „Ham! Ham!”

Răgușeala i se trăgea încă de pe când era câine de ținut în casă și zăcea tot timpul la căldură, sub vatră.

— Lasă, reluă dulăul, că te-nvață el, soarele, să alergi! Am văzut ce-a pățit înaintașul tău de anul trecut și chiar cei dinaintea lui, în alți ani. Hai! Hai! S-au dus cu toții.

— Nu te-nțeleg, prietene, răspuse omul de zăpadă. ăla de colo, de sus, să mă-nvețe să alerg? (Vorbea de lună, pe care el o credea tot soare.) Mai adineauri, când m-am încruntat la el, a șters-o, dar acum văd că a apărut în partea cealaltă.

— Habar n-ai de nimic! zise dulăul. E drept că abia **te-ai înfiripat** și că de aceea nu știi nimic. Aia pe care o vezi acum e luna. Cel de mai înainte a fost soarele. Vine mâine-dimineață și te-nvață el cum s-o iei în jos, de-a lungul șanțului. Se schimbă vremea în

curând: simt asta în laba mea stângă dindărăt. Mă-nțeapă și mă doare. Să știi că se schimbă vremea!

— Nu-l înțeleg și pace! Își zicea omul de zăpadă. Dar parcă simt ceva neplăcut auzindu-l cum vorbește. Vasăzică, ăla care se zgâia așa la mine și a luat-o din loc, soarele, cum îi zice câinele, nu mi-e prieten.

— Hai! Hai! lătră zăvodul. Se învârti de trei ori în jurul cozii și apoi se vârî în cușca lui, să mai tragă un pui de somn.

Dincolo de text

Ce elemente ale naturii pot reprezenta un pericol pentru tine?

Jurnal de lectură

Citește la alegere, de același autor:

- *Crăiasa Zăpezii;*
- *Lebedele;*
- *Fata din soc;*
- *Cufărul zburător.*

Realizează harta textului.

Selectează un fragment care te-a impresionat. Explică în scris alegerea făcută.

Răspunde pe baza textului

1. Cu cine vorbea omul de zăpadă?
2. Ce își dorea omul de zăpadă?
3. Cum s-a născut omul de zăpadă? Explică!
4. De ce câinele îi spunea omului de zăpadă că nu știe nimic?
5. Cum și-a dat seama câinele că se va schimba vremea?
6. Cine nu-i este prieten omului de zăpadă? De ce?

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie în caiet și completează spațiile punctate pe baza textului.
Vezi că, în loc de ochi, omul de zăpadă avea în cap ..., în trei colțuri, dintr-un olan Gura îi era alcătuită ..., așa că avea și Se născuse în ... ale băieților.
2. Copiază în caiet următoarele propoziții și subliniază cu verde substantivele și cu albastru adjectivele care le însoțesc:
 - a) Răsare luna rotundă și mare, limpede și mândră în aerul albastru.
 - b) Câinele bătrân și obosit se retrage în coteț.
Care este rolul adjectivelor în aceste enunțuri?
3. Pornind de la textul citit, scrie cât mai multe adjective care pot însoți substantivele: *câine, soare, băieți*. Alcătuieste enunțuri cu substantivele date și unele dintre adjectivele găsite.

Vorbești și scrii corect

• Se spune și se scrie corect: *voia, voiam, voi-iați, voiau.*

• Citește enunțurile și observă scrierea cuvintelor subliniate:

Merge **de-a** lungul drumului.

Vrea să-i **dea** o carte.

Scrie și tu două enunțuri cu aceste cuvinte.

Activitate în perechi

- Scrieți o continuare a textului.
- Descrieți, pe rând, obiecte folosite iarna sau activități specifice acestui anotimp. Folosiți cât mai multe adjective. Desenați unul dintre obiecte respectând adjectivele folosite.

Lucru în grup

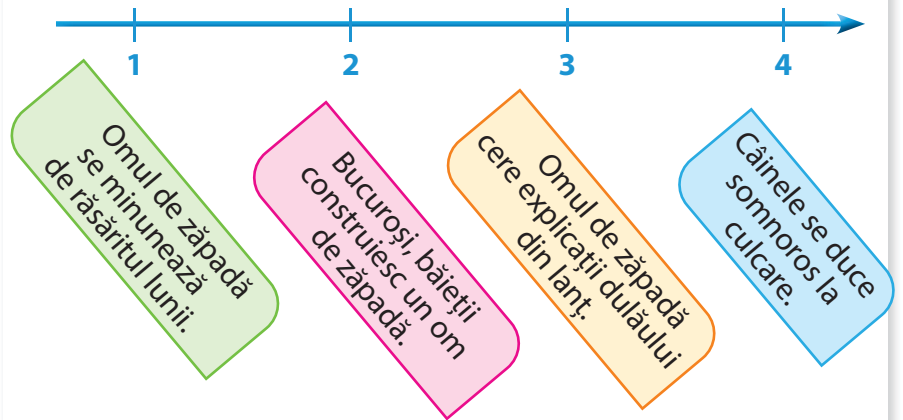
Dacă aș fi...

Spuneți ce ați face/ați simți/ați dori dacă ați fi un anumit personaj.

Răspundeți pe rând. Primul copil își imaginează că ar fi dulăul, apoi numește un coleg și indică un alt personaj pe care îl știe.

Amintiți-vă textele citite împreună!

4. Poziționează pe axa timpului etichetele cu enunțuri, în ordinea desfășurării întâmplării.

5. **Activitate în perechi.** Realizați un desen în care să prezentați cele două personaje din text așa cum vi le imaginați. Stabiliți asemănări și deosebiri între desenul realizat și imaginea alăturată.

Asemănări	Deosebiri
.....

6. Scrie un mesaj adresat omului de zăpadă. Folosește cel puțin două adjective.

7. **Imaginează-ți!** Câinelui i se face milă de omul de zăpadă și îl învață cum să scape de căldura soarelui. Spune ce l-ar învăța să facă.

Joc! Detectivul de mesaje

Descoperă un mesaj foarte des folosit iarna, folosind codul.

❖	❄	⚙	👉	😊	🕯	◆	💧	★	❄❄
Ă	B	C	E	F	I	O	R	S	T
★	❖	💧	❄	❖	❄❄	◆	💧	🕯	
😊	👉	💧	🕯	⚙	🕯	❄❄	👉	!	

Adjectivul – numărul și genul

Descoperă

- Copiii realizează desene pentru expoziția de Crăciun. Unul dintre ei își descrie lucrarea, enumerând elementele. Ajută-l să facă acest lucru, alegând elementele care se potrivesc!

- un brad verde* → *doi brazi verzi*
un animal mic → *două animale mici*
un om alb → *doi oameni albi*
o casă înzăpezită → *două case înzăpezite*
un fular gros → *două fulare groase*

- Completează un tabel asemănător celui de mai jos, cu substantivele și adjectivele de mai sus, după model:

Substantivul	Adjectivul	Numărul		Genul		
		singular	plural	feminin	masculin	neutru
brad	verde	x			x	
brazi	verzi		x		x	

Describe lucrarea ca și cum ai fi copilul care a realizat-o. Folosește adjectivele potrivite.

Important

Adjectivul are același număr și gen cu substantivul pe care-l însoțește.

Activitate în perechi

Ghicește cine/ce este!

Fiecare dintre voi spune numai adjectivele care arată însușirile unei ființe, unui lucru sau fenomen al naturii. Colegul trebuie să ghicească, din cel mult trei încercări, despre ce este vorba.

Puteți cere adjective suplimentare după fiecare încercare nereușită.

Exemplu: Poți, te rog, să spui o însușire care arată culoarea?

Aplică

- Scrive pentru fiecare grupă de adjective, substantivul potrivit:
 - cald, strălucitor, luminos* – ... ;
 - rece, albă, pufoasă* – ... ;
 - vesel, prietenos, jucăuș* –
- Scrive forma potrivită a adjectivelor:
 - iarnă rece* – *ierni* ... ; • *pom înalt* – *pomi* ... ;
 - greblă veche* – *greble* ... ; • *băiat vesel* – *băieți* ... ;
 - ciob mare* – *cioburi* ... ; • *anotimp friguros* – *anotimpuri*
- Alcătuiește enunțuri cu adjectivele: *trist, vesel, călduros*, la numărul singular și la numărul plural.

Caută proverbe
despre bunătate
și omenie.
După ce citești
textul, spune care
ți se potrivește.

Lucru în grup

Cuvântul interzis

Stabiliți care este cuvântul interzis.

Formulați întrebări, apoi răspundeți fără a folosi cuvântul interzis.

Exemplu:

Cuvântul interzis – iarna. *Întrebare:* Când ninge?

Răspuns: Ninge în anotimpul în care vine Moș Crăciun.

Marușca și cele douăsprezece luni

poveste slovacă

A fost odată o femeie care avea două fete. Olena era fata ei bună și îi era dragă ca ochii din cap. Marușca îi era fiică vitregă și nu o avea deloc la inimă pentru că era mai frumoasă. Ea făcea toate treburile din gospodărie: curăța prin casă, pregătea de mâncare, spăla, împletea, iar mama cea vitregă o dojenea toată ziua.

De la o vreme, femeia se gândi:

— Ce nevoie am să țin la casa mea o fiică vitregă așa de frumoasă?

Se sfătui cu fiică-sa și, într-o bună zi, pe un ger de crăpau pietrele, Olena zise că are chef de toporași. Îi porunci surorii vitrege:

— Du-te, Marușca, și adu-mi un buchet de toporași!

— Unde s-a mai auzit vreodată să crească toporași sub zăpadă? răspunse sărmana Marușca.

— Dacă nu-mi aduci toporași, e vai și-amar de tine!

Porni fata spre pădure, plângând în hohote. Rătăci îndurând foamea și gerul cumplit. Deodată, zări o luminiță. Ajunse pe o culme de deal. Acolo ardea un foc mare, iar în jurul lui, ședeau doisprezece oameni. Erau cele douăsprezece luni ale anului. Ianuarie, cu părul și barba albe ca neaua, sta pe bolovanul cel mai înalt, iar în mână ținea un toiag.

— Oameni buni, îngăduiți-mi și mie să mă încălzesc lângă voi, că tremur toată de frig.

— Ce vânt te-a adus pe la noi?

— Am venit să culeg toporași, răspunse Marușca.

— Acum nu-i vremea de cules toporași.

— Știu, zise Marușca, dar soră-meă Olena și mama vitregă m-au trimis să le aduc toporași. Oare unde aș putea găsi, rogu-vă, niște toporași?

Atunci, Ianuarie coborî de pe bolovanul de piatră, se apropie de cel mai tânăr dintre frați și, înmânându-i toiagul, îi spuse:

— Frățioare Martie, acum urcă tu în locul meu!

Martie urcă pe bolovan. Flăcările se ridicară învârtejite și zăpada începu să se topească. Copacii înmuguriră, sub fagi înverzi iarba și răsăriră primele flori gingașe.

— Haide, Marușca, culege degrabă, o îndemnă tânărul Martie.

Fata adună toporași. Le mulțumi apoi frumos celor douăsprezece luni.

A doua zi, Olenei îi veni poftă de fragi și căpșune. A treia zi, după ce își astâmpără pofta de fragi, Olenei îi veni cheful de mere.

Când o văzu pe Marușca venind cu cele două mere în mână, tare se mai miră Olena. Cu ciudă, ceru desaga să se ducă și ea în pădure, să scuture mai multe mere. Ajunse și ea la focul păzit de cele douăsprezece luni. Ea însă nu dădu binețe și nici nu-i rugă să-i îngăduie a se apropia de foc. Întinse doar mâinile să se încălzească, de parcă focul fusese aprins anume pentru ea.

— Ce vânt te-a adus pe la noi? întrebă supărat Ianuarie.

— Cine ești tu, să mă **iscodești**?

Ianuarie se posomorî, învârti toiagul și cerul se acoperi cu nori, începând să ningă și să bată un vânt tăios. Olena se afundă în nămeți. Îi înghețaseră mâinile și picioarele și căzu istovită...

În astă vreme, mamă-sa plecă după ea să o caute. Între timp, Marușca pregătise prânzul. Se frământa fata cea bună la suflet, privind cu tristețe pe fereastră.

Dar ele nu se mai întoarseră!

Dicționar

a iscodi – a cerceta; a pune întrebări pentru a afla un secret.

Dincolo de text

Care dintre lunile anului ți-ar plăcea să fii? De ce?

Jurnal de lectură

Recitește povestea *Fata babei și fata moșneagului*, de Ion Creangă.

Compară cele două personaje: fata moșneagului și Marușca. Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc?

Desenează-o pe Marușca bazându-te pe informațiile din text.

Răspunde pe baza textului

1. De ce Marușca nu îi era dragă mamei sale?
2. Ce a cerut Olena să i se aducă în miezul iernii?
3. Cum a reușit Marușca să facă rost de ce i se ceruse?
4. De ce au ajutat-o cele douăsprezece luni pe Marușca?
5. Ce au folosit lunile anului pentru a o ajuta pe Marușca?

Vorbești și scrii corect

• Selectează din paranteze forma corectă a cuvintelor și transcrie textul în caiet.

Fata (*sa/s-a*) apropiat de foc să se încălzească. Lunile (*sau/s-au*) mirat de curajul ei. (*Într-o/Într-un*) clipă și-au dat seama de bunătatea (*sa/s-a*). (*S-au/Sau*) gândit ce să facă? Să o lase să plece (*sau/s-au*) să rămână cu ele?

• Modifică forma cuvintelor și scrie-le după model:

Model: *Vă rog!* – *Rogu-vă!*

Mă ajutați! *Îți vezi de treaba ta!* *Îmi spui!* *Îi dai!*

Numele lunilor anului sunt substantive comune și se scriu, de obicei, cu literă inițială mică.

În povestea citită, aceste nume sunt scrise cu majuscule. De ce?

Describe buchetul de toporași cules de Marușca.

În compunerea ta vei respecta următoarele cerințe:

- Vei prezenta persoana care a făcut fapta cea bună, pe cine ajută și cum.
- Vei alege un titlu potrivit compunerii.
- Vei redacta compunerea în 10-12 rânduri.
- Vei avea grijă la scrierea corectă a cuvintelor și la așezarea textului în pagină.

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie tabelul în caiet și colorează fiecare enunț de mai jos cu aceeași culoare folosită pentru numele personajului care l-a rostit.

<i>Ce nevoie am să țin la casa mea o fiică vitregă așa de frumoasă?</i>	Martie
<i>Haide, Marușca, culege degrabă!</i>	Marușca
<i>Du-te, Marușca, în pădure și adu-mi un buchet de toporași!</i>	mama vitregă
<i>Ce vânt te-a adus pe la noi?</i>	Ianuarie
<i>Am venit să culeg toporași.</i>	Olena
<i>Cine ești tu, să mă iscodești?</i>	

2. Copiază enunțurile în caiet și scrie **A** în caseta din dreptul enunțurilor pe care le consideri adevărate și **F** în caseta din dreptul enunțurilor pe care le consideri false.

- Cel mai important mesaj al acestei povești este că un om care are sufletul bun este ajutat de ceilalți.
- Cel mai important mesaj al acestei povești este că o soră vitregă nu te ajută niciodată.
- Unul dintre mesajele acestei povestiri este că nu contează dacă ești frumos sau nu, ci cât de bun îți este sufletul.
- Citind această poveste, învățăm că nu este bine să cerem lucruri care nu se găsesc într-o anumită perioadă a anului.

3. Ești de acord sau nu cu faptul că Marușca a făcut pe placul mamei și surorii vitrege? Alege una dintre cele două variante și scrie un motiv pentru a-ți susține alegerea. Completează în caiet.

Da, Marușca a procedat bine făcând ce i-au cerut mama și sora ei, pentru că ...

sau

Nu, Marușca nu a procedat bine făcând ce i-au cerut mama și sora ei, pentru că ...

Imaginează-ți

- Scrie o compunere în care să prezinți o faptă bună.

Descrierea unei persoane

Descoperă

Recitește cu atenție fragmentul și răspunde la întrebări.

Marușca îi era fiică vitregă și nu o avea deloc la inimă pentru că era mai frumoasă. Marușca făcea toate treburile din gospodărie: curăța prin casă, pregătea de mâncare, spăla, împletea.

Fata adună toporași. Le mulțumi apoi frumos celor douăsprezece luni și se grăbi spre casă.

Se frământa fata cea bună la suflet, privind cu tristețe pe fereastră.

- Cum se numește fata?
- Cum arată ea?
- Ce fel de persoană este?
- Ce face?
- Cum se comportă?

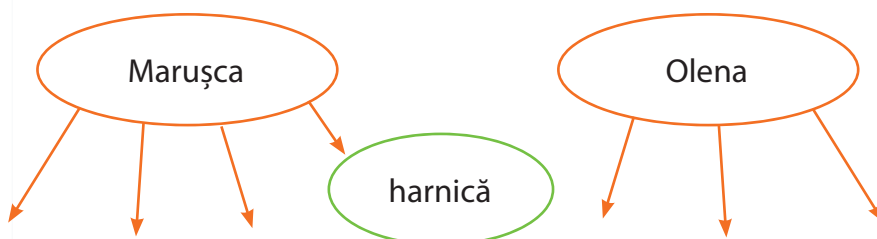

Pentru a **descrie o persoană** observi cu atenție **însușirile fizice** (*frumoasă*), **însușirile sufletești** (*bună la suflet*), **ce face** (*spală, împletește, curăță prin casă*), **cum se comportă** (*respectuoasă*).

Aplică

1. Selectează din listă adjective potrivite pentru fiecare personaj: *cuviincioasă, temătoare, harnică, sufletistă, nepăsătoare, mândră, nepoliticoasă, pretențioasă, frumoasă*.

2. Descrie o persoană care îți este dragă. În introducerea sau în încheierea textului, explică de ce ai ales tocmai această persoană.
3. Povestește o întâmplare trăită împreună cu colegi din clasa ta sau cu prietenii tăi. Folosește cât mai multe substantive și adjective. Încercuiește fiecare categorie cu altă culoare. Dă un titlu potrivit textului.

Activitate în perechi

Gândiți-vă la una dintre lunile anului și scrieți un text în care să folosiți informații din text, dar și imaginate, indicând: *însușirile fizice, însușirile sufletești, cum este îmbrăcată, ce știe să facă, ce îi place să facă, cum se comportă*.

Realizați un desen potrivit.

RECAPITULARE

Activitate în perechi

Explică zicala: „A fi domn e o întâmplare, a fi OM e lucru mare.”

- Scrie explicația ta.
- Discută cu un coleg și ajungeți la o concluzie comună.
- Spuneți colegilor opinia voastră. Comparați părerile/explicațiile.

Citește cu atenție textul.

„A fost odată o bătrână broască țestoasă care avea grijă de o fetiță.

De câte ori fetița era tristă, bătrâna țestoasă îi reamintea un cuvânt încurajator despre care aflate de la străbunica ei.

Acesta era:

— Ești BUNĂ! Asta înseamnă să-i respecti pe cei din jur, chiar dacă nu ești de acord cu ceea ce fac sau zic ei. Să fii generoasă și să nu aștepti răsplată pentru faptele tale bune. Să împarți cu cei din jur ceea ce ai și să mulțumești de fiecare dată când ceilalți îți oferă sprijinul.

De câte ori fetița auzea toate acestea, se însenina și uita de tristețe.”
(*Lili, țestoasa cea înțeleaptă*, după Simona Ioniță)

1. Care sunt adjectivele corespunzătoare următoarelor expresii din text? Completează în caiet spațiile libere.

Exemplu: • să respecti pe cei din jur – *respectuos*.

- să nu aștepti răsplată pentru faptele bune – ... ;
- să împarți cu cei din jur – ... ;
- să mulțumești de fiecare dată –

2. Caută în dicționar cuvinte cu sens asemănător pentru adjectivele de la exercițiul 1.

3. Realizează o scurtă descriere a țestoasei, răspunzând la întrebările: Cum era broasca?; Cine era ea?; Cum se purta?.

4. Alcătuieste propoziții cu fiecare dintre următoarele adjective: *tristă, încurajator, bune*. Schimbă-le numărul.

5. Activitate în pereche. *Ce dăruiești?*

- Scrieți în caiet cât mai multe daruri pe care un copil le poate oferi celor din jur.

A

B

Un copil **prietenos** dăruiește **prietenie**.

Un copil **bucuros** dăruiește

Un copil **blând** dăruiește

- Ce sunt ca părți de vorbire cuvintele din coloana A?
- Dar cele din coloana B?
- Continuați lista cu cât mai multe exemple.

EVALUARE

Ursul polar

Ursul polar sau ursul alb e supranumit „Regele Polului Nord”, stăpânul necontestat al întinderilor polare, înfruntă vânturile, înghețurile și zăpezile. El trăiește în regiunea arctică, dar și în regiunea nordică a continentelor America, Europa și Asia. Este cel mai mare carnivor terestru. În ciuda corpului său masiv, acest animal este foarte agil și este un bun înotător. Vede foarte bine sub apă și se cațără pe blocuri mari de gheață. Ursul alb vânează într-un mod foarte interesant. El se târăște până la pradă ținându-și nasul acoperit cu laba, pentru că aceasta este unica pată neagră de pe corp care ar putea să-l dea în vileag. Ursoaica naște 1-4 pui în bârlogul pe care masculul îl sapă în zăpadă. Ursoaica își alăptează puii și-i îngrijește cu mare dragoste.

Cercetătorii au stabilit că încălzirea globală duce la topirea ghețurilor, iar aceste animale au nevoie de ghețari ca să ajungă la pradă. Fără banchizele plutitoare, urșii vor fi nevoiți să rămână pe uscat, unde hrana este mult mai rară. Singura soluție pentru ca aceste animale să nu ajungă pe lista speciilor pe cale de dispariție este reducerea poluării, pentru ca temperatura globală să nu mai crească și ghețarii să nu se mai topească.

Citește cu atenție textul *Ursul polar* pentru a răspunde cerințelor de mai jos.
Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

- Răspunde la următoarele întrebări.
 - Unde trăiește ursul?
 - Cum vânează ursul polar?
 - Ce provoacă topirea ghețurilor?
 - Cum își îngrijește ursoaica puii?
 - Care este soluția pentru salvarea urșilor polari?
- Scrive adjectivale din text care însoțesc substantivele: *părul*, *înotător*, *pată*, *dragoste*.
Exemplu: banchize (subst.) – plutitoare (adj.).
- Scrive genul și numărul pentru fiecare dintre adjectivale de la exercițiul 2.
- Describe un prieten (o prietenă). Scrive opt enunțuri. Precizează:
 - Cum îl cheamă (o cheamă)?
 - Cum arată?
 - Ce îi place să facă?
 - Cum se comportă?
 - Ce pasiuni are?
 - Ce îi place să mănânce?
 - Ce face pentru a proteja natura?

5. Unește etichetele două câte două, cauză–efect, orientându-te după informațiile din text. Scrie enunțurile care se formează.

atunci temperatura pe glob nu va mai crește	dacă se produce încălzirea globală	atunci se vor topi ghețurile
dacă se vor topi banchizele	dacă reducem poluarea	atunci urșii vor rămâne pe uscat

CUM TE POȚI EVALUA			
	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	cinci răspunsuri corecte	patru răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
2	cinci adjective	patru adjective	trei adjective
3	cinci adjective analizate corect	patru adjective analizate corect	trei adjective analizate corect
4	opt enunțuri	șapte enunțuri	șase enunțuri
5	trei perechi	două perechi	o pereche

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVAȚĂ!

- Găsește adjectivele cu sens opus pentru: *subțire, albe, interesant.*
- Gândește-te ce ar putea face oamenii ca să oprească poluarea. Scrie un e-mail, prin care să comunici acest lucru, organizației Salvați Urșii Polari.

Materiale: bețe de înghețată, carton colorat, foarfecă, creioane colorate/carioca, sfoară.

- Activitate în echipă. Viața la Polul Nord**
 - Imaginează-ți ce ai face dacă:
 - ai pleca la Polul Nord;
 - te-ai întâlni cu un urs polar;
 - ai vedea un pui de urs singur pe o banchiză.
 - Confecționați marionete care să reprezinte animale polare.

Etape: a) trasați conturul; b) colorați; c) decupați după contur; d) prindeți sfoara la ambele capete.
 - Creați dialoguri între diferitele animale.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

UNITATEA 5

MODESTIA POARTĂ COROANĂ

- Te consideri o persoană modestă? De ce?
- Din lecturile citite de tine, amintește-ți un personaj pe care tu îl consideri modest.
- Privește imaginea alăturată. Spune primul gând care îți vine în minte! Ți-ar plăcea să vezi un astfel de indicator pe stradă? De ce?
- Ce culoare are pentru tine modestia?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre textul literar și textul informativ;
- despre substantiv și adjectiv;
- invitația.

VEI ÎNVĂȚA...

- să extragi informații dintr-un text literar și dintr-un text informativ;
- despre pronumele personal.

VEI REUȘI...

- să descifrezi și să înțelegi texte literare și informative;
- să utilizezi pronumele în comunicare;
- să participi la un schimb verbal.

PROIECT

Povestea pronumelui...

Scrie o poveste despre unul dintre pronume. Imaginează-ți că este un personaj care trece prin diferite întâmplări.

ETAPE:

- Alege unul dintre pronumele învățate.
- Notează prin ce întâmplări trece eroul tău.
- Descrie personajul.
- Realizează câte un desen pentru fiecare moment.
- La finalul unității:
 - a) prezentați colegilor povestea;
 - b) realizați o carte în care să așezați toate textele voastre însoțite de desene.

**Relatarea unei acțiuni/întâmplări cunoscute (trăite, vizionate, citite).
Descrierea de ființe din universul apropiat. Inițierea unui schimb verbal.
Textul literar. Pronumele personal**

Dacă ai putea,
ce pasăre
ți-ar plăcea
să fii?
De ce?

Privighetoarea

după Hans Christian Andersen

Dicționar

sălășluia – locuia;
a izgoni – a da afară,
a alunga, a goni;
regat – stat condus
de un rege.

Joc

Audiați, pe internet, o înregistrare cu sunetele scoase de privighetoare. Dacă ați înțelege graiul păsărilor, cum ați traduce cântecul ei?

Demult, tare demult, tocmai în îndepărtata Chină, trăia un împărat nespus de bogat. Palatul lui, construit în întregime numai din porțelanuri fine, era considerat cel mai frumos din lume. Era împrejmuț de grădini întinse, pline de flori rare, iar de jur împrejurul acestor grădini se întindea o pădure de pini.

În acea frumoasă pădure locuia o micuță privighetoare care cânta atât de frumos, încât, dacă ți se întâmpla s-o auzi, nu mai puteai să îi uiți vreodată cântul.

Într-una dintre zile, împăratul află dintr-o carte că, dintre toate minunățiile regatului său, cântecul privighetorii e cel mai grozav.

— Dar unde să fie această privighetoare, de eu n-am auzit-o niciodată cântând? se miră el.

Împăratul își adună de îndată curtenii și îi întrebă de privighetoare. Dar niciunul dintre aceștia nu auzise de dânsa. Numai unul dintre ucenicii bucătari știa, așa că porni, împreună cu alți curteni și doamne de onoare, spre pădurea în care **sălășluia** privighetoarea.

— Iată privighetoarea! le spuse el, arătându-le o pasăre micuță, cenușie, ce stătea pe o creangă aflată deasupra capetelor lor.

— Nu ne-am fi imaginat niciodată că privighetoarea e o pasăre atât de ștearsă! șoptiră, dezamăgite peste măsură, doamnele de onoare.

Privighetoarea începu să cânte, iar trilurile ei dulci umplură pădurea.

— Ah, ce minunat cântă! spuseră atunci doamnele de la curte.

— Da, într-adevăr, au zis toți curtenii! Cântecul ei seamănă cu clinchetul unor clopoței de cristal!

După aceea, ei îi spuseră privighetorii:

— Bună ziua, privighetoare! Am venit să te rugăm să cânti și pentru împăratul nostru.

— Dar cântecele mele sună mult mai bine în pădure, le spuse privighetoarea, întristându-se dintr-odată. Însă dacă împăratul dorește, voi veni la palat!

Seara, ea intră în zbor pe fereastra deschisă, se așeză pe stinchie și începu să cânte. Iar cântecul ei era atât de frumos, ca o zi însorită de primăvară! Împăratul se aplecă spre ea s-o asculte mai bine, în timp ce lacrimi grele i se rostogoleau pe obrazii palizi.

După puțină vreme, împăratul primi în dar o privighetoare din aur și pietre prețioase. Cântul ei era la fel de frumos ca al privighetorii adevărate.

Adevărata privighetoare fu **izgonită** din **regat**, iar privighetoarea din aur și pietre prețioase îi luă locul în colivia aurită, cântându-și melodia în fiecare seară. Dar nu după mult timp, aceasta se strică.

Mai trecură ceva ani și împăratul se îmbolnăvi foarte grav, căzând pe patul de moarte. Deodată, o muzică dulce intră prin fereastra deschisă. Era privighetoarea adevărată, care auzise de boala împăratului și venise să îi cânte. Privighetoarea cântă despre primăvară, despre vremea când mugurii se sparg în frunze verzi și bobocii florilor se deschid, bucurând sufletul împăratului.

Dincolo de text

Tu cum te-ai purta cu cineva care te nedreptățește?

Lucru în grup

Vizionați împreună filmul de desene animate *Andersen povestitorul: Privighetoarea*.

https://www.youtube.com/watch?v=1-_latpxRYk

Pe parcursul vizionării, identificați elementele comune cu textul, dar și pe cele diferite.

Răspunde pe baza textului

1. Unde sălășluia privighetoarea?
2. De unde a aflat împăratul despre privighetoare?
3. Ce a făcut împăratul când a ascultat pentru prima dată cântecul privighetorii? De ce?
4. De ce au preferat curtenii privighetoarea de aur?
5. Cum l-a salvat privighetoarea pe împărat?
6. Ce fapte dovedesc modestia privighetorii?

Să înțelegi mai bine

1. Scrie în caiet enunțurile de mai jos în ordinea în care s-au petrecut întâmplările din text. Prima idee a fost marcată.

Împăratul a primit o privighetoare de aur.

Privighetoarea a venit să cânte împăratului bolnav.

Un împărat trăia într-un palat de o frumusețe rară. (1)

Privighetoarea de aur s-a stricat.

Împăratul a aflat că privighetoarea cânta minunat.

Împăratul s-a îmbolnăvit foarte grav.

Curtenii au plecat să găsească privighetoarea.

Privighetoarea adevărată a fost alungată.

2. Formulează câte două întrebări pe care să le adresezi: împăratului, privighetorii.

Jurnal de lectură

Citește o altă poveste de același autor și scrie câteva gânduri sau păreri personale în urma lecturii.

Descrierea unei ființe înseamnă prezentarea însușirilor fizice, dar și a celor sugerate de comportament.

Activitate în perechi

Alegeți un animal. Descrieți fiecare ființa aleasă. Comparați cele două descrieri.

Unde există deosebiri? Dar asemănări? De ce se întâmplă așa?

Descrierea unei ființe

- Descoperă în text și apoi scrie în caiet asemănările și deosebirile dintre cele două privighetori de la curtea împăratului.
 - Scrie adjectivele care indică felul în care arăta și ce suflet avea privighetoarea din pădure. Subliniază-le pe cele care indică modestia personajului.
 - Completează descrierea privighetorii adevărate pe baza imaginii. Folosește substantive însoțite de adjective.
- Te poți referi la: mărime, forma corpului, forma capului, culoarea ochilor, cum este cântecul ei etc.

Să înțelegi mai bine

1. Gândește-te la o persoană dragă ție. Realizează o descriere a sa, într-un text de șapte-zece enunțuri. Când termini, verifică dacă ai scris corect și dacă ai folosit semnele de punctuație potrivite. Citește descrierea cu voce tare, pentru a fi pregătit să o prezinți și colegilor.
2. Pentru fiecare dintre cuvintele următoare, găsește perechea cu sens opus: *întrebă*, *însorită*, *seara*, *primi*. Alege una dintre perechile de cuvinte și alcătuieste un enunț.
3. Recitește textul și scrie ce crezi că a simțit împăratul în situațiile precizate:

a) A citit despre privighetoare.

b) A alungat privighetoarea de la palat.

c) A ascultat pentru prima dată cântecul privighetorii.

d) Era bolnav.

e) A ascultat cântecul privighetorii pe patul de moarte.

- Realizează descrierea împăratului, prezentând însușiri sugerate de comportamentul și sentimentele lui.

Imaginează-ți

- Ce crezi că ar putea vorbi privighetoarea din pădure cu privighetoarea de aur? Scrie un scurt dialog.

Pronumele personal

Descoperă

1. Observă cu atenție și compară cele două situații:
 - a) **Împăratul** își adună de îndată curtenii.
Împăratul îi întrebă de privighetoare.
 - b) **Împăratul** își adună de îndată curtenii.
El îi întrebă de privighetoare.
 - Ce este diferit la punctul b) față de punctul a)?
 - Ce este ca parte de vorbire cuvântul înlocuit?
 - Care este varianta pe care o alegi? De ce?

Important

Cuvântul care poate ține locul unui substantiv se numește **pronume**.

Pronumele care indică persoanele care participă la o comunicare se numesc **pronume personale**: *eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele*.

Pronumele este parte de vorbire.

Aplică

1. Transcrie în caiet enunțurile și înlocuiește substantivele marcate cu pronumele potrivite:
Privighetoarea intră pe fereastră și începu să cânte.
Bucătarul și servitorul auziseră de privighetoarea din pădure.
Doamnele de onoare erau încântate de glasul privighetorii.
2. Scrie câte o propoziție cu fiecare dintre pronumele: *eu, tu, ea, el, noi, voi, ei, ele*.
3. Transformă propozițiile, schimbând pronumele.
 Noi apreciem modestia.
Eu aleg privighetoarea adevărată.
El caută privighetoarea. *Voi așteptați cântecul.*
Exemplu: *Tu ascuți cu plăcere.* *Voi ascultați cu plăcere.*
4. Transcrie textul înlocuind punctele cu pronumele potrivit.
(...) privește cu admirație păsările de la Zoo. (...) citim informațiile despre papagali. Copiii de lângă noi sunt interesați de păsările de pradă. (...) ascultă ce spune ghidul.

Există și pronume personale care ne ajută să ne exprimăm respectul față de persoana sau persoanele cu care discutăm sau despre care discutăm.

Aceste cuvinte sunt: *dumneata, dumneavoastră, dumnealui/dumneaei, dumnealor*.

Vorbești și scrii corect

Ce cuvânt scrii:

ia sau **ea**?

Ioana ... o carte.

Eu vorbesc cu ...

Pronumele **eu, el, ea, ei, ele** se scriu întotdeauna cu **e**, deși se pronunță cu **ie**.

Cuvintele **ia** și **iei** vin de la *a lua*.

*Dacă modestia
ar fi o persoană,
pe cine ar avea
ca prieten?*

Dicționar

prăjină – bucată de lemn lungă și subțire;

Divan ad-hoc – adunare special întrunită, pentru a cere unirea Țărilor Române;

megieș – vecin;

prigoană – asuprire;

urgie – nenorocire mare;

fișic – teanc de monede înfășurate în pânză sau hârtie;

napoleon – veche monedă franceză, de aur.

Alexandru Ioan Cuza

Moș Ion Roată și Vodă Cuza

după Ion Creangă

Trecând Cuza-vodă spre București, a poposit el la Agiud, unde l-a întâmpinat o mulțime de lume, ca pe un domnitor.

Printre lumea ce se înghesuia, cu treabă, fără treabă, iaca se zărește o hârtie fâlfâind pe deasupra capetelor mulțimii, în vârful unei **prăjini**. Cuza-vodă, înțelegând că trebuie să fie vreun suflet necăjit, face semn să i se deschidă calea. Și, când colo, un țăran bătrân cade în genunchi dinaintea domnitorului, sărutându-i mâna, cu lacrimile în ochi, și dându-i o hârtie scrisă pe toate fețele.

— He, he! moș Ion Roată, prietenul și tovarășul meu cel vechi din **Divanul ad-hoc**, lucru negândit! Ridică-te, moș loane, și spune-mi, fără sfială, ce durere ai. Ți-a făcut cineva vreun neajuns?

Moș Ion Roată, văzând că, după atâția ani de zile, nu l-a uitat colonelul Alexandru Cuza și că l-a primit cu atâta bunătate, a început a plânge cu hohot și a-l ruga să-i citească hârtia.

Vodă, fiind gata de plecare, zise cu blândețe:

— Spune, moș loane, din gură ce ai de spus, că mai bine am să înțeleg eu!

Atunci moș Roată, venindu-și în sine, începe a se jeli cum urmează:

— Luminarea-Voastră! De când cu păcatul cel de „ad-hoc”, n-am mai avut zi bună cu **megieșul** meu cel puternic, stăpânul unei moșii foarte mari, pe care-l cunoști Măria Ta. N-am gândit că dumnealui, un boier așa de mare, putred de bogat și cu învățătură, să-și pună mintea cu unul ca mine, de la niște vorbe nesocotite ce le-am zis și eu atunci, într-un necaz. Numai Dumnezeu să-i dea sănătate și bine, dar amarnic m-a lovit în avere și în cinste! Dar, de cum am ajuns acasă, goană și **prigoană** pe capul meu, din partea boierului, în tot felul. Întâi și-ntâi, a pus înadins pe feciorii boierești să-mi caute pricină și să mă aducă la sapă de lemn. Și astăzi împușcă-i porcii; mâine, vacile și boii; poimâine, căișorii; în altă zi ia-i oile dinapoi cu grămada și du-le la curte. Îți poți închipui, Măria Ta, ce **urgie** grozavă era pe capul meu! Văzând eu de la o vreme că nu mai încetează cu jafurile, mi-am luat inima-n dinți și m-am dus la boier să mă jeliuiesc. Și boierul, în loc de un cuvânt bun, m-a scuipat drept în

obraz, de față cu slugile sale și cu alți oameni ce se aflau atunci la curte, încât am crezut că a căzut cerul pe mine de rușine!

Cuza-vodă a stat neclintit și s-a uitat țintă la moș Ion Roată, cât a vorbit el. Și când a isprăvit vorba, vodă i-a pus două **fișicuri de napoleoni** în mână, zicându-i cu bunătate:

— Ține, moș loane, acest mic dar de la mine, și întâmpină-ți nevoia, de azi pe mâine, cum te-a lumina Cel-de-Sus!

— Dar cu rușinea ce mi-a făcut, cum rămâne, Măria Ta?

— Cu rușinea, iaca așa rămâne, moș loane, zise Cuza-vodă, sărutându-l pe un obraz și pe altul, în fața mulțimii adunate acolo. Tu du-te și spune sătenilor dumitale, moș loane, că, pe unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat domnitorul țării și ți-a șters rușinea.

Dincolo de text

Numește o persoană modestă pe care tu o cunoști și explică de ce o consideri așa.

Răspunde pe baza textului

1. Unde s-au întâlnit moș Ion Roată și Cuza-vodă?
2. Cine era moș Ion Roată?
3. De unde se cunoșteau Cuza-vodă și moș Ion?
4. De ce a vrut moș Ion să vorbească cu domnitorul?
5. Ce necazuri i-a făcut boierul?
6. Când a simțit moș Ion Roată cea mai mare rușine?
7. Cum l-a răsplătit domnitorul pe moș Ion pentru necazurile îndurate?

Să înțelegi mai bine

1. Selectează din text și scrie în caiet enunțurile care indică:
 - a) salutul adresat de domnitor;
 - b) emoția lui moș Ion Roată la întâlnirea cu domnitorul;
 - c) darul pe care îl oferă domnitorul lui moș Ion.
2. Caută în text și citește enunțurile care conțin cuvintele sau expresiile: *sfială, amarnic, goană și prigoană, să mă aducă la sapă de lemn, jafuri, mi-am luat inima-n dinți*.
Ce înțeles au aceste cuvinte și expresii? Încearcă să le explici căutând sensul întregului enunț.

Jurnal de lectură

Citește povestirea *Moș Ion Roată și Unirea*, de Ion Creangă.

Stabilește asemănările și deosebirile dintre cele două povestiri. Ce ai observat?

Realizează un desen pentru un moment care te-a impresionat din text.

Expune desenele în clasă, alături de colegi, și povestește!

Imaginează-ți

- Participi la întâlnirea dintre moș Ion Roată și Vodă Cuza. Ce ai spune fiecăruia dintre ei? Dar boierului? Scrie dialogurile.

Activitate în perechi

Imaginați-vă că întâlnirea lui moș Ion cu Vodă Cuza ar fi avut loc în satul bătrânului. Cum ar fi fost această întâlnire?

Descrieți casa bătrânului folosind imaginea de mai sus.

Vorbești și scrii corect

— Ține, moș Ioane, acest mic **dar** de la mine!

— Te aud, **dar** nu te văd!

În **vie** culegătorii muncesc cu spor.

Deși rănită grav, pasărea este încă **vie**.

Te rog să **pui** lucrurile la loc!

Unul dintre **pui** s-a rătăcit.

Unele cuvinte pot avea aceeași formă, dar înțelesuri diferite.

Găsește și tu un cuvânt care să aibă două sau mai multe înțelesuri.

3. Transcrie în caiet doar cuvintele care denumesc emoțiile prin care trece moș Ion Roată.

Citește enunțurile în care sunt cuvintele găsite.

4. Recitește textul și transcrie în caiet momentul care te-a impresionat. Explică în unul-două enunțuri alegerea făcută. Folosește *jurnalul cu dublă intrare*.

Momentul care m-a impresionat	De ce am ales acest moment

5. Completează în caiet cadranele, pe baza textului citit.

Ce a declanșat întâmplarea	Ce-și dorea moș Ion
Însușirile lui moș Ion Roată	Însușirile lui Cuza-vodă

6. a) Analizează cuvintele marcate din textul următor.

Văzând eu de la o vreme că nu mai încetează cu jafurile, mi-am luat inima-n dinți și m-am dus la boier să mă jeluiesc. Și boierul, în loc de un cuvânt bun, m-a scuipat drept în obraz. Exemplu: *dinți* – substantiv comun, număr plural, gen masculin.

b) Scrie un scurt text folosind cuvintele analizate anterior.

7. **Lucru în echipă.** *Întrebările călătore*

Formați echipe de 4-5 elevi. Formulați întrebări pe baza textului cu ajutorul cuvintelor: *ce, cum, când, unde, de ce*. Schimbați lista cu întrebări cu altă echipă și formulați răspunsurile.

Numărul pronumelui personal

Descoperă

Citește cu atenție:

a) Cuza-vodă și moș Ion s-au reîntâlnit după mult timp, la Agiud.

Și boierul, în loc de un cuvânt bun, m-a scuipat drept în obraz de față cu slugile.

b) Ei s-au reîntâlnit după mult timp, la Agiud.

Și el, în loc de un cuvânt bun, m-a scuipat drept în obraz de față cu ele.

Observă și scrie în caiet cuvintele care au înlocuit substantivele subliniate de la punctul a).

Cuza-vodă și moș Ion – _____

boierul – _____

slugile – _____

boierul – substantiv, genul masculin, numărul singular;

el – pronume, numărul singular, genul masculin;

slugile – substantiv, genul feminin, numărul plural;

ele – pronume, numărul plural, genul feminin.

Activitate în perechi

Dictează colegului un enunț din textul *Moș Ion Roată și Vodă Cuza*, care conține pronume personale. Faceți schimb.

Verificați și corectați scrierea cu ajutorul manualului.

Important

Pronumele are același număr cu substantivul pe care îl înlocuiește.

Pronumele poate fi:

✓ la **numărul singular**: *eu, tu, el, ea*;

✓ la **numărul plural**: *noi, voi, ei, ele*.

Aplică

1. Scrie câte un enunț cu fiecare pronume.
2. Schimbă numărul pronumelor în următoarele situații și scrie propoziția obținută.

a) *Noi așteptăm.*

Tu asamblezi.

Ei pleacă.

b) *Ea întrebă.*

Eu citesc.

Voi călătoriți.

Joc de rol

Imaginați-vă un dialog între doi copii care vor să se împrietenească.

Exersați în perechi:

- salutul;
- formularea de întrebări și răspunsuri;
- oferirea/solicitarea de informații.

Folosiți și pronume personale.

Ce lucru este
imposibil
de obținut?
Realizați o listă
a clasei.

Dicționar

pâlpâiau – licăreau,
luminau;

giuvaiergiu – bijutier,
meșter care confecțio-
nează podoabe;

năpastă – necaz, dezastru;
cu tâlc – cu înțeleș, cu sens.

Joc de rol

Dramatizați fragmente
din textul citit.

Coronița de rouă

poveste populară

A fost odată un rege care nu avea decât o singură fată. Și cum era doar una la părinți, tatăl ei o răsfăța fără margini, împlinindu-i toate poftele, care mai de care mai trăsните. Și într-o bună dimineață, pe când se plimba în grădina palatului, rămase cu privirea asupra perlelor de rouă care **pâlpâiau** pe florile și pe frunzele din jur. Îi veni o idee și alergă într-un suflet la tatăl ei, cu gândul să-i îndeplinească și această dorință:

— Tată, dă poruncă să mi se facă o coroniță din picăturile de rouă. Sunt mai frumoase și mai scilpitoare decât perlele adevărate!

Tatăl ei, știind bine că asemenea ispravă nu se poate, încercă în fel și chip să-i schimbe gândurile, dar fata atâta îl rugă și atâta plânse, încât bietul se lăsă convins de ea și dădu poruncă să i se facă prințesei coroniță din perle de rouă.

Au fost aduși la palat cei mai pricepuți **giuvaiergii** din ținut și cei mai năstrușnici. Și la cerința prințesei, li s-a spus că acela care va izbuti va primi zece saci cu galbeni, iar cei ce nu vor fi în stare, după trei zile și trei nopți, vor plăti cu capul.

Giuvaiergii ascultară cele spuse și în gând își rosteau rugăciunea cea din urmă. O jale și o întristare adâncă domneau în tot regatul. Se sfătuiră în ce chip ar putea să scape de **năpastă**. Cel mai bătrân dintre ei grăi astfel:

— Eu vă scap de urgie! Fiți pe pace și duceți-vă liniștiți la casele voastre. Aveți încredere în mintea mea, că a avut mai multe de judecat decât voi!

A treia zi de dimineață se duse să-i vorbească regelui:

— Prealuminate! Eu mă ofer să-i fac fetei tale o coroniță de rouă, dar perlele de rouă să le iau din mâna ei.

Regele pricepu vorbele **cu tâlc** ale bătrânului giuvaiergiu și se învoi, sperând ca astfel fata lui să devină mai înțeleaptă. Așa că o chemă pe fată și îi spuse dorința giuvaiergiului.

Auzind fata că i se face pe plac, nici nu judecă prea mult cerea bătrânului giuvaiergiu și se arată încântată. Ba chiar se grăbi să-l poftască, emoționată, în grădină.

Bătrânul o urmă, iar copila încercă să ia câteva picături de rouă de pe frunze, dar ele, cum era și firesc, i se risipiră în palmă. Și la fel se întâmplă și cu altele, de câte ori încerca.

După o zadarnică strădanie, în care prințesa încerca mereu, văzând cum se risipeau și se pierdeau în palmă picăturile de rouă, se uită la giuvaiergiul cel bătrân și apoi la tatăl ei și, îmbujorată de rușine, se aruncă în brațele tatălui, făgăduindu-i că de acum încolo nu avea să-i mai ceară ceva exagerat.

Bătrânul luă galbenii de la rege, dăruindu-i drept mulțumire pentru lecția dată fetei lui, și se grăbi să-i împartă cu ceilalți giuvaiergii, cărora nu le venea să creadă că, pe lângă norocul de a fi scăpați de moarte, deveniseră și înstăriți.

Dincolo de text

Cum procedezi când cineva îți cere ce nu îi poți da?

Jurnal de lectură

Selectează un fragment care te-a impresionat/ți-a plăcut.

Realizează un desen care să se potrivească aceluia fragment.

Schimbă cu colegul de bancă desenele. Povestești pe rând, pe baza desenului.

Răspunde pe baza textului

1. De ce regele a vrut să îndeplinească dorința fetei?
2. Ce însușiri are fata regelui? Găsește două argumente din text.
3. De ce a acceptat regele propunerea bătrânului? Explică!
4. Ce a învățat-o bătrânul pe copilă?
5. De ce a fost bătrânul foarte sigur că îi va salva pe meșterii giuvaiergii?
6. Cum s-a simțit prințesa la final? Cum s-a comportat?

Să înțelegi mai bine

1. Ce activități prezentate în text nu fac parte dintr-un comportament modest?
2. **Lucru în echipă.** Formați echipe de 4-5 elevi și căutați în text propoziții (cauză–efect), după modelul de mai jos.

Dacă...

giuvaiergii vor reuși să facă o coroniță din picături de rouă

Atunci...

vor primi ...

3. Recitește textul și explică sensul cuvintelor *ispravă*, *năstrușnici*, *zadarnic*, *strădanie*, *înstăriți*. Verifică folosind dicționarul explicativ. Formulează enunțuri noi.
4. Se dă fragmentul „Eu mă ofer să-i fac fetei tale o coroniță de rouă. Dar vreau să îmi dea ea aceste perle.”
 - a) analizează pronumele;
 - b) schimbă numărul pentru fiecare dintre pronume;
 - c) analizează două substantive.

Activitate în perechi

3 DA și 3 NU

Seamănă o tiară (coroană) de prințesă cu o coroniță din boabe de rouă? Enunțați câte trei argumente pro, respectiv trei contra.

Important

Atunci când dorim să discutăm cu cineva, folosim o formulă de adresare pentru a capta atenția interlocutorului.

Adresarea familiară:

- Știi, Ana, eu cred că ...
- Mami, pot să îți zic ... ?

Adresarea politicoasă:

- Doamna învățătoare, credeți că pot să ... ?
- Dumneata ai vrea să ... ?

Activitate în perechi

Povestiți o întâmplare în care unul dintre personaje dă dovadă de modestie. Folosiți cât mai multe pronume personale. Găsiți un titlu potrivit textului.

Inițierea unui schimb verbal

- Citește din povestea *Coronița de rouă* enunțurile prin care bătrânul giuvaiergiu îl înștiințează pe rege în ce condiții va face bijuteria.

Cum captează atenția regelui?

În ce mod își spune ideea?

- În perechi, imaginați-vă și scrieți discuția dintre cele două personaje: rege și giuvaiergiu.

Să înțelegi mai bine

- 1. Lucru în grup.** Formați grupe de câte trei-patru elevi. Discutați despre comportamentul prințesei. Exprimați-vă opinia pe rând. Ascultați-i pe ceilalți și continuați ideea deja începută, arătând dacă sunteți de acord cu aceasta și de ce.
- 2.** Scrie un dialog ce ar fi putut avea loc între giuvaiergii, când au aflat ce le cere împăratul.
- 3. Lucru în grup.** Recitiți povestea și împărțiți textul în fragmente. Povestiți pe scurt fiecare fragment. Stabiliți câte un titlu (idee principală) pentru fiecare fragment al poveștii.
- 4.** Caută două proverbe despre modestie. Spune dacă se potrivesc textului citit.
- 5. a)** Schimbă numărul substantivului și scrie în caiet forma potrivită a adjectivului care-l însoțește:

<i>giuvaiergii pricepuți</i> ➡ ...	<i>picături mici</i> ➡ ...
<i>prințesă răsfățată</i> ➡ ...	<i>bijutier bătrân</i> ➡ ...
<i>fată înțeleaptă</i> ➡ ...	<i>rege înțelept</i> ➡ ...
- b)** Selectează trei dintre perechile date și analizează substantivele și adjectivele.
- 6.** Ce soluție ai fi găsit tu dacă ai fi fost în locul bătrânului meșter?

Imaginează-ți

- Privește imaginea alăturată. Scrie povestea unei picături de rouă. Gândește-te ce ai învățat la disciplinele *Științe ale naturii* și *Matematică și explorarea mediului*.

RECAPITULARE

Corbul și vulpea

de Esop

Un corb ce furase o bucată de carne se așezase pe creanga unui copac, ținându-și strânsă în cioc prada. O vulpe ce trecea pe acolo, ispitită de mirosul cărnii, s-a gândit la un șiretlic pentru a se înfrupta din ea.

— Vai, ce arătos este corbul! a exclamat ea. Ah, dacă vocea lui s-ar ridica la înălțimea frumuseții sale, ar merita, pe drept cuvânt, să i se spună Regele Păsărilor!

Desigur, cuvintele vulpii erau înșelătoare, însă corbul, nerăbdător să adeverească frumusețea glasului său, a dat drumul unui maiestuos croncănit și a scăpat carnea din cioc. Vulpea a înșăcat-o de îndată și i-a spus negrului înaripat:

— Dragă corbule, vocea îți este îndeajuns de bună, dar ce-ți lipsește ție este mintea.

Morala 1: Cel căruia îi place să fie lăudat nu este înțelept.

Morala 2: Nu te încrede în lingușitori.

Morala 3: Nu vorbi cu gura plină.

1. Citiți textul pe roluri, cu intonație și mimică potrivită.
2. Privește imaginea. Redă aceasta elemente din text? Explică.
3. a) Descrie personajul *corbul* așa cum apare el în text. Scrie în caiet toate informațiile într-un tabel asemănător celui de mai jos.

Ce afirmă povestitorul despre corb?	Ce spune vulpea despre corb?

- b) Colorează casetele ce conțin informații care îți indică lipsa de modestie a corbului.
4. Înlocuiește substantivele date cu pronumele potrivite. *corbul, vulpea, corbul și vulpea, lingușitorii, gânduri, Măria Voastră*
Exemplu: *cioară – ea.*
5. Schimbă locul adjectivului în perechile de cuvinte de mai jos și apoi alcătuiește câte un enunț cu fiecare:

glasul mlădios – mlădiosul glas

penele frumoase – ...

pomul înalt – ...

corbul arătos – ...

Dincolo de text

De ce animalele pot vorbi în povești?

Fișă de portofoliu

Documentează-te și realizează o colecție de curiozități (informații inedite) despre corb și vulpe.

Prezintă colegilor informațiile aflate.

Evaluarea proiectului

Recitește *Povestea prunmelui*.

- Ai respectat subiectul?
- Povestea are logică?
- Ai redactat povestea la timp?
- Ai verificat și corectat ortografia și punctuația?
- Ai realizat un desen potrivit?

Descoperă
povestea
corbului
și a vulpii
spusă în versuri.

Dicționar

boț – cocoloș;

caș – produs preparat din lapte;

borfaș – hoț de lucruri mărunte;

a dăscăli – a învăța, a povățui;

croncan – corb.

EVALUARE

Corbul și vulpea

de Jean de La Fontaine

Jupânul Corb, pe-o creangă cocoțat,
Ținea în clonț un **boț** de **caș** furat.
Ademenită de mirosul cașului,
Cumătra Vulpe-i spuse-așa **borfașului**:
„— Să ne trăiți mulți ani, Măria Voastră,
că sunteți, zău, ca din cutie scos!
Iar de-ați avea și glasul mlădios
Pe cât v-arată penele frumoase,
Mă prind c-ați fi vreo Pasăre Măiastră!”
Ci corbul, auzind-o, pe gânduri nu mai șade.
Deschide ciocul. Prada cade.
Și vulpea, înghițind-o, îl **dăscălește**: „— Bade,
Lingușitorii – nu știai, se pare –
Trăiesc pe seama cui le dă crezare.
Dar lecția pe care o-nvățași
O fi făcând cât boțul tău de caș!”...
Înmărmurit, **croncanul** juratu-s-a cumplit
Că n-o să se mai lase de-acuma păcălit.

Citește cu atenție textul *Corbul și vulpea* pentru a răspunde cerințelor de mai jos. Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

La exercițiile 1, 2 și 3, scrie în caiet numai litera corespunzătoare răspunsului corect.

- De ce îl laudă cumătra Vulpe pe Jupânul Corb?
 - pentru că îi place cum cântă;
 - pentru că este o pasăre frumoasă;
 - pentru că dorește bucata de caș.
- De ce a acceptat Jupânul Corb să cânte?
 - pentru că are voce bună;
 - pentru că este lipsit de modestie;
 - din prietenie.

3. Ce a învățat jupânul Corb din această întâmplare?

- să cânte;
- să se ferească de lingușitori;
- să nu mai fure caș.

4. Se dă fragmentul:

„Jupânul Corb, pe-o creangă cocoțat,
Ținea în clonț un boț de caș furat.
Ademenită de mirosul cașului,
Cumătra Vulpe-i spuse-așa borfașului.”

- Înlocuiește substantivele subliniate cu pronumele personale potrivite. Exemplu: *borfaș* = *el*.
- Scrive pronumele personale care țin locul substantivelor: *corbii*, *vulpile*, *cașul*.
- Analizează substantivele *creangă* și *mirosul*, precizând felul, numărul și genul.

5. Identifică în text și scrie:

- o însușire a vulpii;
- o însușire a corbului;
- o asemănare între corb și vulpe.

6. Transcrie textul următor, păstrând doar forma corectă.

Vulpea *i-a/ia* adresat corbului rugămintea de a cânta. Când a deschis ciocul, prada *i-a/ia* căzut. *I-a/la* să vezi ce s-a repezit vulpea să *i-a/ia* cașul! Corbului *i-a/ia* părut rău că a fost naiv.

7. Descrie unul dintre personajele poeziei, arătând atât însușirile fizice, cât și pe cele care reies din comportamentul lui.

La final, verifică dacă:

- ai scris corect;
- ai folosit semnele de punctuație necesare;
- te-ai exprimat coerent, logic;
- ai respectat așezarea textului în pagină.

CUM TE POȚI EVALUA

	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1, 2, 3	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
4	cinci pronume, două substantive analizate corect	cinci pronume, un substantiv analizat corect	trei-patru pronume, un substantiv analizat
5	trei informații corecte	două informații corecte	o informație corectă
6	text corect	text cu patru forme corecte	text cu trei forme corecte
7	text corect, logic	text logic, dar cu una-trei greșeli de ortografie/punctuație	text cu omisiuni, cu cel mult șase greșeli

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVAȚĂ!

Cvintetul

Scrive un cvintet pornind de la cuvântul **modestie**.

Rândul 1 – *Modestia*;

Rândul 2 – *două adjective*;

Rândul 3 – *trei cuvinte care exprimă acțiunea*;

Rândul 4 – *propoziție din patru cuvinte*;

Rândul 5 – *concluzie*.

La finalul unității: Jurnal de învățare

- Cel mai mult mi-a plăcut ...
- Cel mai bine am înțeles ...
- Am avut nevoie de ajutor la ...
- De cele mai multe ori m-am simțit 😊

1. Se dau substantivele: *giuvaiergiu, barcagiu, geamgiu, camionagiu, fiu, copil, macaragiu*.

Scrive pentru fiecare formele de plural.

Exemplu: *giuvaiergiu – giuvaiergii – giuvaiergiii*.

2. Scrive un text în care îl/o descrii pe cel mai bun prieten/cea mai bună prietenă. Folosește cât mai multe adjective și pronume.

a) Marchează fiecare parte de vorbire cu câte o culoare, la alegere.

b) Analizează trei adjective și trei pronume personale, la alegere.

3. *O invitație neobișnuită!*

Invită o persoană foarte importantă pentru tine să participe la o tombolă. Obiectele trebuie să reprezinte modestia, bună-tatea și sinceritatea.

Scrive invitația și decoreaz-o! Gândește-te ce obiecte ar putea reprezenta fiecare dintre cele trei trăsături. Scrive o listă.

Ce obiect ți-ar plăcea să câștige invitatul tău. Dar tu?

4. Recitește textul *Moș Ion Roată și Vodă Cuza*, după Ion Creangă, și pune pe axa timpului momentele în ordinea în care s-au întâmplat. Repovestește textul.

Cuza-vodă po-
posește la Agiud.

Domnitorul îi
șterge rușinea lui
moș Ion.

Bătrânul
este recunoscut
de domnitor.

Moș Ion îi pove-
ștește lui Cuza ne-
dreptățile suferite.

Cuza îl răsplă-
tește pe bătrân.

Bătrânul
plânge de
emoție.

Joc! Caruselul calităților

Formați grupuri de câte trei. Fiecare elev din grup va spune pe rând câte o calitate pe care a identificat-o la el și la colegii lui. Numele vor fi înlocuite cu pronume personale.

Exemplu: *Eu sunt atentă./Tu ești politicos./Ea este creativă.*

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

CURAJUL ESTE RĂDĂCINA BIRUINȚEI

- Ce înseamnă, pentru tine, să ai curaj?
- Povestește o întâmplare în care crezi că ai dat dovadă de curaj.
- Cine și când poate fi curajos?
- Poți spune că perseverența și curajul merg mână în mână? Dă un exemplu.
- Privește imaginea alăturată. Găsește un cuvânt care să i se potrivească.
- Ce simbol grafic sau gestual ar putea reprezenta curajul?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre textul literar și textul informativ;
- cum să extragi informații dintr-un text literar și un text informativ.

VEI ÎNVĂȚA...

- despre verb;
- despre textul funcțional – afișul, invitația;
- cum poți prezenta activități.

VEI REUȘI...

- să descifrezi și să înțelegi texte literare și informative;
- să realizezi un afiș, o invitație;
- să prezinți o activitate.

PROIECT

Cărți de suflet

Realizați o expoziție cu afișe despre cărțile voastre preferate.

Etape:

- Gândiți-vă la o carte care v-a plăcut și din care ați avut multe de învățat.
- Realizați o listă cu aceste cărți.
- Fiecare elev realizează un afiș prin care prezintă cartea propusă de el.
- Alegeți spațiul pentru realizarea expoziției și expuneți afișele.
- Prezentați-vă expoziția în prezența unor invitați (un scriitor, colegi de școală, profesori, părinți etc.)

Solicitarea și oferirea de informații. Prezentarea de cărți, de persoane.
Textul literar. Text de informare și funcțional: afiș, invitație,
organizator grafic. Verbul

*Citește titlul
textului.
Despre ce crezi
că este vorba?*

Dicționar

a mâna – a dirija mersul unui animal sau al unui vehicul;

turbină – motor cu rotor pus în mișcare de un lichid sau de un gaz;

vergea – bară îngustă și flexibilă de metal;

oțel – aliaj de fier, foarte rezistent și elastic;

șură – adăpostul animalelor sau magazie de unelte.

Activitate în perechi

Realizați un desen sugestiv pentru a ilustra textul citit. Expuneți în clasă lucrările voastre.

Vis, ambiție, zbor...

Aurel era un copil tare năzdrăvan, cu o imaginație bogată. Îi plăcea să înalțe zmeie care întotdeauna erau mai mari decât cele ale prietenilor lui.

Odată, privind un zmeu înălțat în văzduh, i-a spus unui prieten:

— Vezi balaurul acela de hârtie care se leagăna pe cer? Acela este o mașină de zburat, numai că în locul aței ar trebui să fie un motor. Dacă ar avea un motor, l-ar trage după el, iar o cârmă l-**ar mâna** dintr-o parte în alta fără să-l doboare vântul. Să știi că eu am să fac o adevărată mașină de zburat!

Stătea ore întregi urmărind zborul păsărilor și al găzelor. Uneori prindea câte un tăun, îl lega cu o ață și îi urmărea sforțările de a se înălța în văzduh. După experiențe, le dădea drumul, iar găzele își luau zborul vesele. În asemenea momente uita de sine: nu mai avea nevoie nici de joacă, nici de prieteni, nici de mâncare. Și-ar fi dorit să poată zbura și el...

Când a ajuns elev de liceu, a construit o **turbină**, folosindu-se doar de ideile născocite de mintea sa. Pe vremea aceea stătea în gazdă la o bătrână care îi fura din borcanul cu miere pe care îl ținea într-o ladă, alături de alimentele trimise de părinți. Și cum lui nu-i era deloc pe plac asemenea lucru, a montat la capacul lăzii o **vergea** prinsă de un arc de **oțel**. Vai de cel care avea să ridice capacul! Imediat ce băiatul a plecat de acasă, bătrâna a vrut să-i umble în ladă. Dar vergeaua, pac!, a și plesnit-o peste obraz, doborând-o pe spate.

Colegii de școală îl apreciau în mod deosebit, căci îi fascina cu jucăriile construite de el. A făcut o bărcuță pusă în mișcare de un elastic răsucit, apoi un ceasornic și o instalație electrică, cu bec. Îi plăcea foarte mult să descopere lucruri noi, dar era și un cititor pasionat. Petrecea ore în șir cu cartea de poezii în mână, căci îndrăgea mai ales versurile poezilor români George Coșbuc și Octavian Goga, care i-au și devenit prieteni în timp.

Mai apoi, student fiind, se trudea să construiască un avion în miniatură. Cheltuia pentru sârmele și mătasea necesară toți banii trimiși de tatăl său. Dorea să-și potolească pasiunea care-l stăpânea. Căuta cu înfrigurare să găsească forma cea mai potrivită pentru o mașină zburătoare care să nu semene cu cele care fuseseră deja construite. Ca să vadă cât de aproape este de visul său, făcea experiențe, dând drumul avionului în curtea casei unde stătea. Iar avionul se înălța ca o gânganie uriașă, arătându-i ce trebuie să îmbunătățească.

Dincolo de text

Ce asemănări există între un tăun și un avion?

Fișă de portofoliu

Informează-te despre o personalitate a țării noastre (inventator, om de știință, scriitor, artist, sportiv etc.). Realizează o prezentare în care să evidențiezi eforturile făcute pentru a-și îndeplini visul.

Vorbești și scrii corect

ia/i-a

- Se scrie **ia** atunci când arată acțiunea de a lua:
El ia zmeul.
- Se scrie **i-a** când este o acțiune trecută: *i-a dat*
Cui a dat? Lui/Ei (i)

Îi era dor de ai săi și ar fi dorit să meargă acasă, pentru a se odihni, dar nu avea bani de tren. Așa că și-a construit singur o bicicletă, cu care a străbătut o parte din drum. Și acasă, în **șura** părinților din satul Bințiți, lucra de zor la mașina lui de zburat, după un plan al său, fără un desen anume și fără calcule așternute pe hârtie. Toate erau atât de clare în mintea lui, încât, dacă îl întreba cineva după ce model lucrează, se bătea pe frunte și zicea:

— Uite, aici în cap este modelul!

Cu timpul, oamenii au început să afle de el. Numele lui, Aurel Vlaicu, era adesea pomenit ca al unui visător. Dar ambiția și curajul de a-și urma visurile l-au ajutat să devină primul *zburător* român.

Răspunde pe baza textului

1. Ce pasiuni avea copilul Aurel Vlaicu?
2. Ce a însemnat jocul cu zmeul pentru Aurel?
3. Cum încerca micul Aurel să deslușească tainele zborului?
4. De ce a montat vergeaua la capacul lăzii cu alimente?
5. Cu ce și-a impresionat băiatul colegii de școală?
6. De ce Aurel nu folosea schițe atunci când lucra la avionul lui?
7. Consideri că Aurel Vlaicu a avut nevoie de curaj pentru a-și îndeplini visul? Motivează-ți opinia.

Replica celui de-al doilea avion construit de Aurel Vlaicu

Activitate în perechi

Citește primul fragment (primele trei alineate). Formulează întrebări și adresează-le colegului tău. Ascultă cu atenție răspunsurile. Caută în text informațiile pe care se bazează acestea.

Citește următorul alineat. Apoi răspunde la întrebările formulate de colegul tău.

Activitate în perechi

Scrieți informațiile despre Aurel Vlaicu într-un tabel sau alt organizator grafic.

Prezentați-l pe Aurel Vlaicu pe baza informațiilor notate în organizator.

Să înțelegi mai bine

1. Ai aflat din text că Aurel Vlaicu era pasionat de zbor. Găsește faptele care susțin această idee.
2. Transcrie în caiet proverbul care crezi că se potrivește textului citit.

Cel ce nu se întoarce din drum ajunge departe.

Buturuga mică răstoarnă carul mare.

Explică de ce ai ales proverbul pe care l-ai transcris.

3. Formulează două enunțuri despre Aurel Vlaicu, în care cuvântul *mână* să aibă înțelesuri diferite.

Imaginează-ți

Te întorci în timp și te joci împreună cu Aurel. Povestește jocul vostru.

Lucru în grup

Formați șase grupe. Fiecare grupă are câte o sarcină de realizat în colaborare.

1. Cum arată un zmeu? Descrieți obiectul și modul de utilizare.
2. Ce asemănări sunt între un zmeu și avionul lui Vlaicu?
3. Pentru fiecare cuvânt din titlul textului găsiți, în text, un fapt potrivit.
4. Cum poate fi folosit un zmeu altfel decât în jocurile copiilor?
5. Cum poate cineva să inventeze un lucru?
6. De ce l-au ajutat pe Aurel jocurile din copilărie?

Afișul este un text de informare funcțional.

- Este expus public.
- Oferă informații despre un eveniment, un fapt, un obiect.
- Conține enunțuri scurte, concise, dar și imagini sugestive.
- Are scop de informare, de reclamă, de instructaj, de prezentare etc.

Activitate în perechi

Realizați afișul prin care puteți promova expoziția din cadrul proiectului.

Afișul

- Observă afișul de mai jos. Identifică elementele unui afiș.
- Care este rolul unui afiș?

Organizatori

Data

Evenimentul promovat

Locul unde are loc evenimentul, ora

Alte informații utile

Verbul

Descoperă

- Ordonează cuvintele de pe jetoane astfel încât enunțul să aibă sens.

De ce cuvinte mai ai nevoie? Unde ar putea fi scrise acestea?

un zmeu	Aurel			
păsărilor		Băiatul zborul		
de școală	îl	Colegii		
Copiii	mirați	de ideile		lui

- Ce arată cuvintele care ar putea fi pe jetoanele colorate?

Important

Cuvintele care exprimă *acțiunea, starea sau existența* ființelor, lucrurilor și fenomenelor naturii se numesc **verbe**.

Verbul este o **parte de vorbire**.

Exemple de verbe care exprimă:

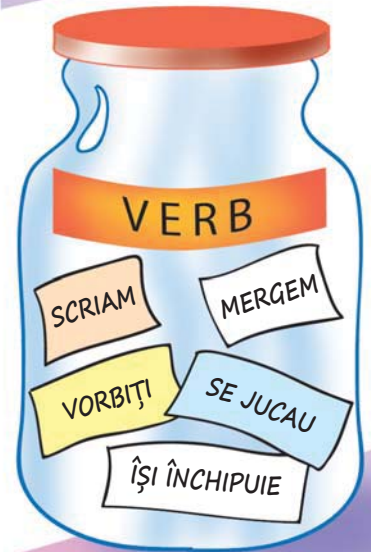
- acțiunea: *aleargă, ridicau, întreb, se joacă;*
- starea: *stă, așteaptă, se miră, tace;*
- existența: *este, există.*

Aplică

1. Transcrie în caiet primele trei enunțuri din alineatul care arată ce făcea Aurel ca student, pentru a-și îndeplini visul. Subliniază toate verbele. Spune ce arată fiecare.
Exemplu: *se trudea* – verb, arată acțiunea.
2. Găsește intrusul:
 - ✓ *merge, se spală, gândeam, gând, stăteam;*
 - citesc, scrii, doarme, ambițios, eram, spuneau;*
 - înțelege, se străduiește, el, tace, privește.*
3. Scrie un scurt text despre Aurel Vlaicu, în care să folosești verbele: *visa, studia, a construit, a zburat, ne mândrim.*

Atunci când comunicăm, folosim cuvintele în enunțuri cu sens. Oare sunt cuvinte fără de care propozițiile noastre nu au înțeles?

Activitate în perechi

Spuneți, pe rând, câte trei verbe. Cu cele șase verbe din lista voastră, scrieți un text în care să povestiți o întâmplare.

Fiți atenți! Verbul își schimbă forma astfel încât să se potrivească cu ființa sau lucrul a cărui acțiune, stare sau existență o arată.

Citiți povestirea voastră și celorlalți colegi.

Ce știi despre domnitorii români? Cum au reușit ei să păstreze libertatea țării pe care o conduceau?

Dicționar

sol – vestitor, persoană trimisă într-o misiune;

năframă – bucată de pânză împodobită cu cusături, folosită ca basma, batistă, ștergar;

bănat – supărare, necaz, ciudă;

Aliotman – turcime; Imperiul Otoman;

ciot – rest de copac; frântură de ramură într-un copac.

Mircea cel Bătrân

Scrisoarea III

(fragment)

de Mihai Eminescu

Iată vine-un **sol** de pace c-o **năframă**-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:

— Ce vrei tu?

— Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu **bănat**,

Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat.

La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.

— Tu ești Mircea?

— Da-mpărate!

— Am venit să mi te-nchini,

De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.

— Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,

Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!

Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierți;

Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne cerți,

Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,

Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei-Tale...

De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,

Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.

— Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot

Ca întreg **Aliotmanul** să se-mpiedice de-un **ciot**? [...]

Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?

Și, purtat de biruință, să mă-mpiedic de-un moșneag?

— De-un moșneag, da, împărate, căci moșneagul ce privești

Nu e om de rând, el este domnul Țării Românești.

Eu nu ți-aș dori vreodată să ajungi să ne cunoști,

Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oști.

Eu? Îmi apar sărăcia și nevoile și neamul...

Și de-aceea tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul,

Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,

Dușmănit vei fi de toate, fără a prinde chiar de veste;

N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid

Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!

Răspunde pe baza textului

1. Cine merge să stea de vorbă cu sultanul turc?
2. Ce speră să obțină domnitorul Țării Românești?
3. Cum arată domnitorul?
4. Pe ce se sprijină curajul românilor?

Să înțelegi mai bine

1. Citește versurile în care:
 - este descris domnitorul Țării Românești;
 - este redată trufia sultanului turc;
 - domnitorul român își exprimă dragostea de țară.
2. Explică versurile, folosind un tabel asemănător:

... schimb a ta coroană într-o ramură de spini	te supun; îți cuceresc țara
--	-----------------------------

... întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot	
---	--

Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul.	
--	--

3. Ordonează evenimentele.
Domnul Țării Românești încearcă să păstreze pacea.
Mircea cel Bătrân se întâlnește cu Baiazid.
Mircea este încrezător în forța și curajul armatei române.
Solul solicită ca sultanul să se vadă cu domnitorul român.
Sultanul își exprimă disprețul față de domnitorul cel simplu.
4. Cuvântul *port* poate fi și substantiv și verb. Arată acest lucru alcătuind două enunțuri.
5. Completează enunțurile următoare cu verbe din text.
Vestitorul ... spre cortul sultanului. Acesta îl ... ce dorește.
De cort, ... domnitorul Țării Românești. El îi ... sultanului că dragostea de țară ... mai puternică decât forța.

Imaginează-ți

- Te întâlnești cu domnitorul Mircea cel Bătrân și îl întrebi despre întâlnirea cu sultanul Baiazid. Scrie un dialog.

Sultanul Baiazid era supranumit *Fulgerul* pentru că se mânia foarte repede, dar și datorită victoriilor obținute rapid. El s-a confruntat cu armata condusă de Mircea cel Bătrân la Rovine, în anul 1395.

Activitate în perechi

Interpretați rolurile celor doi conducători și puneți în scenă întâlnirea lor.

Poezia *Scrisoarea III* este un text în versuri *narativ*, deoarece povestește o întâmplare.

Jurnal de lectură

Transcrie o parte din poezie care te-a impresionat. Scrie de ce ai ales versurile. Realizează un desen potrivit.

Caută și notează date despre poetul Mihai Eminescu, titluri de poezii scrise de acesta. Citește una dintre poezii.

Cum îți poți găsi curajul? Discuțați între voi și scrieți cât mai multe soluții.

Dicționar

anevoios – greu, obositor;

tinichea – foaie subțire de tablă de oțel; cutie făcută din tablă;

pecete – (aici) semn caracteristic, amprentă, urmă;

sfârlează – titirez.

Joc de rol

Dramatizați povestirea. Alegeți-vă rolul care vi se potrivește cel mai bine.

Leul cel fricos

după Lyman Frank Baum

Dorothy și tovarășii ei își reiau drumul prin pădurea cea deasă. Cărarea de cărămizi galbene se vedea mai greu, căci era acoperită de crengi uscate și de frunze veștede, iar mersul le era tot mai **anevoios**.

Și pentru că era întuneric și rece, păsări erau puține. Din când în când se auzea mârâitul adânc al unui animal sălbatic ascuns între copaci. Inima fetei bătea mai tare atunci, căci ea nu știa cine le scoate. Toto, cățelușul, știa însă, așa că mergea strâns lipit de Dorothy fără a răspunde, ca de obicei, printr-un lătrat.

— Cât o să mai dureze până ieșim din pădure? îl întrebă cu teamă fetița pe tăietorul de lemne din **tinichea**.

— Nu pot să-ți spun, eu n-am fost niciodată în Orașul Smaraldelor. Dar tu, cât timp porți pe frunte **pecetea** sărutului vrăjitoarei celei bune, n-ai de ce să te temi. Acesta este semnul care te apără de orice rău.

— Dar Toto? grăi fata, îngrijorată. Pe el cine o să-l apere?

— Dacă va fi în primejdie, îl vom apăra noi.

Nu isprăvi bine vorba, că se auzi un răget îngrozitor și în drumul lor sări un leu imens. O singură lovitură de labă fu de ajuns ca Sperie-Ciori să se învâртеască, asemenea unei **sfârleze**, până la marginea drumului. Leul se repezi la Omul de Tinichea cu ghearele lui ascuțite, dar, spre surprinderea lui, atacul nu făcu nicio impresie asupra tinichelei.

Acum, văzându-și dușmanul, micul Toto alergă lătrând spre leu. Fiara deschise gura să-l muște. Dar, în clipa aceea, Dorothy, fără să țină seama de primejdie, se repezi înaintea leului și-i strigă:

— Să nu îndrăznești să-l muști pe Toto! Ar trebui să-ți fie rușine, cogeamite dihanie ca tine, să te pui cu un sărman cățeluș!

— Ce-i animalul ăsta mic pe care îl iubești atât de mult?

— E cățelușul meu, Toto.

— E de tinichea sau e de paie? întrebă Leul.

— Nici una, nici alta, răspuse Dorothy. E un câine făcut din carne și oase.

— Aha! Ce animal ciudat!... Și-mi pare grozav de mititel, acum, când stau și mă uit la el. Nimeni nu s-ar gândi să muște o făptură atât de mărunțică, în afară de un fricos și un laș ca mine, adăugă Leul, întristat.

— Ce te face să fii așa? zise fetița, privind fiara uriașă.

— Țta e un mister, îmi închipui că așa m-am născut; toate celelalte animale din pădure presupun că sunt viteaz, pentru că leul este recunoscut drept regele animalelor.

— Asta nu este deloc drept. Regele animalelor n-ar trebui să fie laș, spuse Sperie-Ciori.

— Știu, răspunse Leul, ștergându-și o lacrimă cu vârful cozii, asta este și marea mea durere și îmi face viața nesuferită. Știți ce pățesc? Ori de câte ori presimt o primejdie, inima începe să-mi bată cu mare repeziciune.

— Poate că suferi de o boală de inimă? spuse Omul de Tinichea.

— Se poate și asta, răspunse Leul.

— În caz că suferi, adăugă tăietorul de lemne, ar trebui să fii bucuros, căci asta dovedește că ai inimă.

— Poate, spuse Leul, gânditor, dacă n-aș avea inimă, n-aș putea fi nici fricos. Credeți că Marele Oz ar putea să-mi dea și mie curaj? întrebă Leul cel Fricos.

— Te luăm cu noi cu bucurie, pentru că tu vei îndepărta celelalte fiare sălbatice. Cred că acestea trebuie să fie și mai lașe ca tine, dacă se sperie de tine atât de ușor.

— Da, sunt lașe, dar asta nu mă face pe mine mai curajos.

Grupul se mai mări cu un tovarăș și o porni la drum spre Orașul Smaraldelor, pentru a-l întâlni pe Mare Oz.

Dincolo de text

A nu avea curaj înseamnă a fi laș? Motivează-ți opinia.

Jurnal de lectură

Fragmentul citit face parte din capitolul 6 al volumului *Vrăjitorul din Oz*, de L. Frank Baum.

Citește tot capitolul și realizează o fișă de lectură pe care să notezi: titlul volumului și al capitolului, autorul, personajele, momentele principale ale întâmplării.

Dacă ți-a plăcut, citește întregul volum.

Răspunde pe baza textului

1. Din cine este format grupul de călători?
2. Unde doreau să ajungă călătorii?
3. De ce era Dorothy protejată de rele?
4. Cum a încercat Leul să arate că are curaj?
5. De ce consideră Omul de Tinichea că ar trebui să te bucuri dacă suferi de o boală de inimă?

Lucru în grup

Fixați momentele întâmplării pe axa timpului.

Dorothy și prietenii ei își continuă drumul pe cărarea galbenă.

Vorbești și scrii corect

al și a-l

Alcătuiește enunțuri după exemplele:

*El este **al** doilea.*

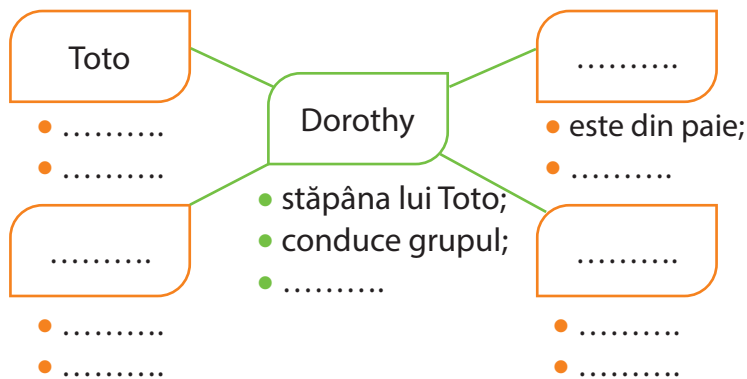
*Mărul este **al** meu.*

*Dorința era aceea de **a-l** vedea pe Oz. (să îl vadă)*

Să înțelegi mai bine

1. Realizează schema în caiet și completează cu informații din text.

2. Scrie trei întrebări pe care i le-ar putea adresa Dorothy Leului cel Fricos.

3. Ce înțelege Leul prin curaj? Exemplifică folosind fapte și informații din text.

4. a) Caută în text cuvintele care înseamnă *dificil, înfricoșător, pericol, considerat*.

b) Transcrie enunțurile în care găsești aceste cuvinte.

c) Subliniază verbele din aceste enunțuri.

Activitate în perechi

Selectați împreună un fragment din text. Rescrieți-l, intervenind ca personaje ale textului, cu replici suplimentare.

Invitația este un text funcțional prin care o persoană sau un grup primește solicitarea de a participa la un eveniment.

Formula de adresare

Conținutul invitației:
 - denumirea evenimentului sau a activității;
 - data (ziua, luna, anul, ora);
 - locul în care se va desfășura.

Rugămintea de a anunța participarea (uneori)

Semnătura celui care face invitația

Invitația

• Elevii au un club de lectură, cu întâlniri lunare. Ce au scris în invitația adresată domnului director?

Citește invitația și observă elementele sale.

Stimate Domnule Director,

Avem plăcerea să vă invităm la întâlnirea lunară a Clubului de lectură.

Împreună cu actorul Ion Popescu vom descoperi *Cine este Marele Oz*.

Întâlnirea va avea loc vineri, 15 aprilie 2022, ora 11.00, la Biblioteca școlii.

Membrii Clubului de lectură
 Școala Gimnazială Nr. 1

• Scrie o invitație adresată: părinților, la o serbare; unui prieten, la aniversarea ta.

Schimbarea formei verbului

Descoperă

- Citește cu atenție enunțurile de mai jos:
 - Dorothy auzea un răget înspăimântător.
Dorothy și prietenii ei auzeau un răget înspăimântător.
 - El zări un leu imens.
Ei zăriră un leu imens.
- Identifică verbele din enunțurile date.
- Care este diferența dintre formele aceluiași verb în perechea de propoziții?

Important

Verbul își schimbă forma după *numărul substantivului sau pronumelui* a cărui acțiune, stare sau existență o arată.

Aplică

- Completează enunțurile de mai jos cu forma corectă a verbului dat în paranteză.
Drumeții (*a fi*) siliți (*a poposi*) peste noapte sub copacii mari din pădure. Copacii (*a oferi*) un adăpost bun care îi (*a feri*) de primejdii. Omul de Tinichea (*a tăia*) cu toporul un braț de lemne. Fetița (*a face*) focul. Sperie-Ciori (*a se trage*) cât mai departe de flăcări. Dorothy (*a se întinde*) pe iarbă, lângă micul Toto care (*a se ghemui*) lângă ea.
- Caută în textul citit patru verbe la numărul singular și patru la plural. Pentru fiecare verb, scrie forma cerută la schimbarea numărului. Poți realiza un tabel.
Exemplu: *se vedea* (singular) – *se vedeau* (plural).
- Potrivește fiecare verb cu un substantiv sau un pronume. Spune la ce număr este verbul în fiecare caz.
aleargă citesc plecăm scriu veniți cad iau
el fetița noi voi eu prietenii
- Povestește, în scris, o întâmplare, pornind de la imaginea alăturată.

Activitate în perechi

Verbele fac parte din familia de cuvinte care conțin și substantive și adjective.

Exemplu: *citire, cititor* (subst.) *citit* (adj.) *a citi* (verb)

Scrieți și voi două familii de cuvinte.

Vorbești și scrii corect

Este, ești, era, eram, erați, erau sunt forme ale verbului **a fi**. Acestea se pronunță cu sunetele **ie** la început, dar se scriu întotdeauna cu **e**.

Formele corecte ale verbului **a lua** sunt: **iau, iei, ia, luăm, luați, iau**.

Scrie propoziții cu aceste verbe.

Ce știi despre
singurul român
care a ieșit
în spațiu?

Citește textul și notează
ideile, folosind semnele:

- ✓ idee cunoscută;
- + idee nouă;
- contrazice ce știam;
- ? idee neclară.

RECAPITULARE

Misiune... Cosmos

Iată că s-au împlinit 40 de ani de la primul zbor al unui român în cosmos, Dumitru Prunariu. Acesta a fost al 103-lea pământean care a ieșit în spațiu. Până în prezent, a rămas primul și singurul român care s-a aventurat spre stele. El a efectuat zborul în perioada 14-22 mai 1981, la bordul navei spațiale rusești „**Soiuz 40**” și al laboratorului spațial „**Saliut 6**”, în cadrul programului Interkosmos.

În timpul misiunii, Prunariu a realizat mai multe experiențe științifice din domeniul studiului spațiului cosmic, al medicinei, biologiei, dar și al tehnicilor folosite în spațiu. Prin zborul său, România a devenit a noua țară din lume care își promovează capacitatea științifică în spațiu, prin intermediul unui cosmonaut.

Misiunea a durat șapte zile, 20 de ore, 42 de minute și 52 de secunde, după un parcurs de 5 260 000 de kilometri în jurul Terrei.

Capsula navei spațiale „Soiuz 40” este expusă, de aproape 30 de ani, la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, din București.

Dumitru Prunariu s-a născut la 27 septembrie 1952, la Brașov, într-o familie de intelectuali: tatăl era inginer și mama profesoară. A lucrat mai întâi la Întreprinderea de Construcții Aeronautice din Brașov, apoi a fost, pe rând, ofițer inginer, șef al Aviației Civile Române, președinte al Agenției Spațiale Române, ambasador al României în Federația Rusă, președinte al Consiliului pentru utilizarea pașnică a spațiului cosmic din cadrul ONU. Dar înainte de toate, Dumitru Prunariu va rămâne în istorie ca primul cosmonaut al României.

Într-un interviu, Dumitru Prunariu spunea:

De mic copil mi-am dorit să zbor. Închideam ochii și simțeam că plutesc peste munți, văi, descopeream lumi noi. M-au fascinat întotdeauna cerul albastru, înălțimile infinite. În final, am ajuns să zbor în cosmos. Acolo, universul tău apropiat nu mai este reprezentat de casă, stradă, vecini, ci de însăși planeta natală. Dintr-un zbor cosmic te întorci mult mai stăpân pe tine, mai apropiat de oameni și de natură, înțelegi altfel fenomenele și activitățile terestre. Cu toate că nu ești singur în aparatul de zbor, singurătatea, acolo, sus, e destul de puternică. Te simți dintr-odată rupt de locul în care te-ai născut și dezvoltat.

Dacă ai compara Pământul cu un măr, grosimea stratului de aer nu ar fi mai mare decât coaja acestuia. Este aproape șocant să înțelegi că, în acel strat subțire, s-a dezvoltat viața, se desfășoară toate procesele vii, iar noi, în ignoranța noastră, poluăm și otrăvim ceea ce respirăm; a mai spus cosmonautul în interviu. — Sursa: FrontPress.ro

Să înțelegi mai bine

1. Scrie răspunsurile la întrebări.
 - a) Cine este Dumitru Prunariu?
 - b) Cum a devenit celebru Dumitru Prunariu?
 - c) Când a fost expusă la Muzeul Național Militar capsula navei spațiale „Soiuz 40”?
 - d) Cum spune Dumitru Prunariu că s-a întors din spațiu? În ce parte a textului ai aflat acest fapt?
2. Ai citit despre realizările profesionale ale lui Dumitru Prunariu. Scrie cel puțin două calități pe care crezi că ar trebui să le aibă un om pentru a putea explora cosmosul.
3. a) Transcrie enunțurile următoare, completând cu semnele de punctuație necesare.

M-am apropiat cu sfială de capsula spațială Alături un domn impunător părea căzut pe gânduri

Nu vă supărați Mi se pare că vă cunosc de undeva am îndrăznit eu

O privire blândă dar hotărâtă a coborât spre mine

Nu știu dacă ne-am mai întâlnit spuse domnul Numele meu este Dumitru Prunariu

Pentru câteva momente am rămas fără cuvinte

Extraordinar Singurul astronaut român este aici lângă mine am strigat emoționat Ați fi de acord să...
- b) Continuă dialogul pe care l-ai putea avea cu Dumitru Prunariu, folosind trei informații din text. Subliniază verbele din enunțurile tale. Scrie la ce număr este fiecare.
4. Clasa ta organizează o întâlnire cu Dumitru Prunariu, la care doriți să participe și părinții voștri. Scrie o invitație adresată părinților. Realizează un afiș prin care să faci cunoscut acest eveniment.

Lucru în grup

Se spune că a avea curaj înseamnă să acționezi chiar dacă îți este frică.

Discutați în grupuri mici și spuneți-vă părerea. După zece minute, fiecare grup își expune concluzia. Puteți formula o idee cu care este de acord toată clasa?

Activitate în perechi

Observați în imaginea de mai jos vehiculul laborator *Perseverența* care a ajuns pe Marte în februarie 2021.

Descrieți acest super robot. Scrieți un text despre o expediție pe Marte sau altă planetă la care ați putea participa în viitor.

Vorbești și scrii corect

Caută în text cuvintele care se scriu cu cratimă. Scrie enunțuri cu acestea.

La finalul unității: Jurnal de învățare

Completează în caiet.

- La această unitate, cel mai mult mi-a plăcut să ...
- Afișul meu pentru proiectul clasei este gata. Aș putea să-l descriu prin cuvintele: ...
- Îmi propun să îmi îmbunătățesc ...

Un soldat român
îl impresionează
pe sultanul
Mahomed prin
curajul
și patriotismul său.

Dicționar

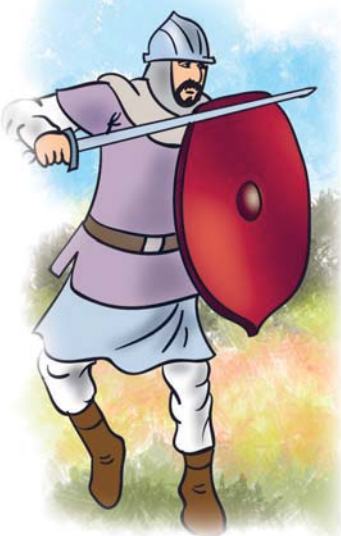
hărțuială – (aici) atacuri dese date de grupuri mici de soldați;

sultan – conducătorul Imperiului Otoman;

ghiaur – denumire dată de turci persoanelor de altă religie decât a lor;

pașă – conducător turc;

musulman – (aici) turc.

EVALUARE

Un ostaș de-al lui Țepeș

(legendă istorică)

după Dimitrie Bolintineanu

În timpul luptelor de **hărțuială** pe care le purta Țepeș cu turcii, conduși de însuși **sultanul** Mohamed, un soldat român căzu prizonier. Sultanul, poruncind să-l aducă înaintea sa, îl întrebă răstit:

— Spune, **ghiaure**, pe unde se ascunde domnul vostru?

— Pretutindeni și nicăieri, iar dacă vrei să-l găsești, du-te de-l caută!

Uimit de răspunsul și îndrăzneala soldatului, îl întrebă iarăși:

— Câți soldați are el, cu toții?

— Mai puțin cu unul! Și, dacă vrei să știi câți soldați i-au mai rămas, du-te de-i numără!

Tulburat de mânie, sultanul strigă bătând din picior:

— Dacă nu vrei să spui, ghiaure, voi porunci să te spânzure.

— Aceasta este pedeapsa pe care o merită orice soldat care se lasă să fie prins.

Văzând că n-o scoate la capăt cu asprime, sultanul zise cu glas dulce:

— Ascultă, ghiaure, îți dăruiesc viața, îți dau avere și te fac **pașă** în țările mele, numai spune-mi ce te-am întrebat!

— Nici spânzurătoarea, nici comorile și nici însuși tronul tău nu mă vor face să-mi vând țara și pe domnul meu.

— Toți soldații lui Țepeș sunt așa isteți ca tine?

— Din toți, eu sunt cel mai prost, căci altfel eram și eu ca ceilalți: mort ori liber.

Văzând Mahomed atâta curaj și credință, rămase gânditor; apoi întorcându-se către pașalele din jurul său, zise cu întristare:

— Dacă Țepeș ar avea o sută de mii de soldați ca acesta, de mult ne-ar fi gonit din Europa!

Mahomed porunci apoi să-l scoată pe soldat din fiare, îi dăruie o pungă cu bani și-l lăsă liber. Soldatul trecu mândru printre șirurile **musulmanilor** și se duse la ai săi.

Citește cu atenție textul *Un ostaș de-al lui Țepeș* pentru a răspunde cerințelor de mai jos. Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

1. Scrie în caiet răspunsurile la întrebări.
 - a) Din ce armată făcea parte soldatul luat prizonier?
 - b) Ce stare sufletească îi provoacă sultanului Mahomed primele răspunsuri ale soldatului?
 - c) De ce se hotărăște sultanul să elibereze prizonierul?
2. Transcrie din text răspunsurile date de soldat care îl fac pe Mahomed să îl considere:
 - a) îndrăzneț; b) demn, curajos; c) credincios.
3. a) Substantivul **fiare** are două înțelesuri. Alcătuieste câte un enunț cu fiecare sens.
b) Scrie două enunțuri cu formele **iau** și **i-au**.
4. Recitește ultimul alineat.

„Mahomed porunci apoi să scoată pe soldat din fiare, îi dăruie o pungă cu bani și-l lăsa liber. Soldatul trecu mândru printre șirurile musulmanilor și se duse la ai săi.”

Subliniază verbele, apoi scrie la ce număr este fiecare.
Exemplu: *purta* – verb, numărul singular.

5. Organizați o zi a filmelor și povestirilor istorice, în timpul săptămânii Școala Altfel. Scrie o invitație adresată doamnei profesoare/ domnului profesor de istorie de a participa la această activitate. La final, verifică dacă:
 - ai scris corect toate elementele unei invitații;
 - ai folosit semnele de punctuație necesare;
 - te-ai exprimat coerent, logic;
 - ai respectat așezarea textului în pagină.

Vlad Țepeș

Jurnal de lectură

Citește una dintre lecturile din volumul *Povestiri istorice*, de Dumitru Almaș.

Pe o fișă de portofoliu, realizează harta textului sau rețeaua personajelor.

CUM TE POȚI EVALUA

	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
2	trei enunțuri	două enunțuri	un enunț
3	patru enunțuri corecte	trei enunțuri corecte	două enunțuri corecte
4	șase verbe	patru-cinci verbe	trei verbe
5	invitație scrisă corect, cu toate elementele	invitație completă, dar cu 1-2 greșeli de scriere	invitație cu elemente lipsă, cu 2-3 greșeli de exprimare sau de scriere

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVĂȚĂ!

- Citește cu atenție textul de mai jos:

Constantin a moștenit talentul pentru cioplit de la tatăl său, Nicolae, dar și de la un străbunic, Ion Brâncuși. „Moșii mei au durat biserici”, se mândrea el.

A avut prima slujbă importantă la 11 ani, ca vopsitor de lână. Într-o zi, după ce făcuse toată treaba foarte bine, patronul i-a spus:

— Există un lucru pe care sunt sigur că nu-l poți face așa de bine, o vioară.

Ambiționat de cuvintele spuse de patronul său, Brâncuși s-a apucat de treabă și a făcut o vioară. A scobit cu multă grijă și dragoste lemnul, după care l-a fiert. Vioara care a ieșit din mâinile lui suna minunat, de aceea a primit încurajări:

— Trebuie să te faci sculptor!

Și cu acest gând a intrat la Școala de Arte și Meserii din Craiova. Acolo a sculptat lădițe, rame de tablouri, un bufet decorat cu îngeri, dar și stele de lemn împodobite, cu care colindătorii umblau din casă în casă, de Crăciun.

Constantin Brâncuși a ajuns unul dintre cei mai importanți sculptori ai lumii.

1. Scrie două întrebări pe baza textului. Scrie răspunsurile, apoi roagă un coleg să răspundă și el. Comparați răspunsurile voastre.

2. Modifică forma următoarelor verbe din text pentru a se potrivi substantivului sau pronumelui adăugat:

s-a apucat → *eu ...*

a ieșit → *tu ...*

a sculptat → *copiii ...*

umblau → *băiatul ...*

Activitate în perechi

Joc de creativitate:
Ce poți face cu ...?

Spuneți cât mai multe utilizări neobișnuite pentru diverse obiecte: o foaie de hârtie, un umeș, o cărămidă, o agrafă de birou.

Exemplu: *Ce poți face cu un cui?*

Posibile răspunsuri: să scriu pe o piatră, să defac un nod, să-l pun semn de ținut minte sau semn de carte, să-l pun într-un muzeu, să cânt cu el la chitară etc.

Desenează un simbol pentru curaj. Creează un afiș despre ce înseamnă să fii curajos în viața de zi cu zi.

Imaginează-ți

• Inventează un nume care ți se pare grozav/ciudat sau caută pe internet nume interesante. Scrie despre acea persoană.

Cine este? Cum arată? Ce-i place să facă? Ce calități are? Este curajoasă sau timidă? De unde se vede acest lucru? etc.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

UNITATEA 7

IUBIREA SE ARATĂ PRIN FAPTE

- Te consideri o persoană plină de afecțiune? Explică!
- Povestește un moment dintr-o lectură citită, în care personajul dă dovadă de iubire.
- Privește imaginea alăturată. Ar putea fi și mâinile tale printre cele de acolo? Ce altă persoană ai vrea să participe?
- Crezi că îți poți arăta iubirea fără să rostesci niciun cuvânt? Dă un exemplu!
- Ce culoare are pentru tine afecțiunea?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre substantiv, adjectiv, pronume, verb;
- despre textul literar și textul informativ;
- despre descrierea unei ființe.

VEI ÎNVĂȚA...

- să extragi informații dintr-un text literar sau informativ;
- să prezinți personajele dintr-un text;
- să scrii o carte poștală.

VEI REUȘI...

- să descifrezi un text literar sau informativ;
- să-ți îmbogățești vocabularul;
- să aplici ce ai învățat în noi situații.

Proiect Albumul meu

Realizează un album despre ființele dragi ție.

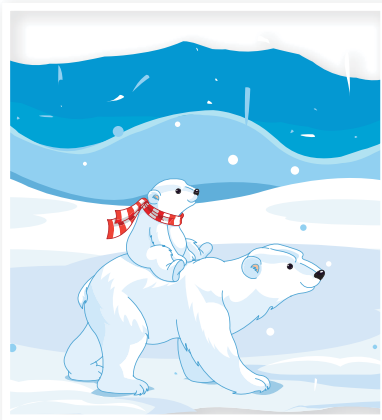
Etape:

- Gândește-te la toate ființele care îți sunt foarte dragi (familie, prieteni, animale).
- Pe coli A4 vei desena ființele dragi și vei explica cu cât mai multe argumente de ce le-ai ales pentru album.
- Pe ultima foaie scrie cum te-ai simțit pe parcurs, realizând acest album.
- La finalul unității, realizezi o bibliotecă a albumelor, în care fiecare elev va putea citi, la alegere, din orice album.

Descrierea de obiecte, ființe din universul apropiat.
Oferirea de informații. Textul funcțional – cartea poștală. Textul literar

Cum își arată
o mamă grija
pentru puiul ei?
Realizați o listă
a clasei.

Dicționar

sloi – bloc de gheață care plutește;

beznă – întuneric;

vârtej – vânt puternic care se învârte cu viteză pe loc, ridică în aer obiecte;

urgie – prăpăd.

Joc de rol

În perechi, imaginați-vă un dialog între mama-ursoaică și puiul ei pe care îl pregătește pentru viața printre ghețurile polare.

Fram, ursul polar

după Cezar Petrescu

Visul lui era întotdeauna același! Mai întâi un întuneric nepătruns. O noapte înghețată și umedă, într-o peșteră de gheață.

Acolo s-a născut Fram, în insula înconjurată de **sloiuri**. S-a născut noaptea, iar noaptea durează acolo o jumătate de an. O jumătate de an nu mai răsare soarele. Sclipsesc numai stelele pe cerul înghețat și câteodată luna. Dar de cele mai multe ori domnește o **beznă** adâncă, fiindcă luna și stelele sunt acoperite de nori; iar viscolul poartă zăpada în **vârtejuri**, hohotește, și chiuie, și geme; sloiurile trosnesc de ger; e o spaimă și o **urgie** de țî se zbârleşte părul. Ca toți puii de urs, Fram s-a născut cu ochii lipiți. A făcut ochi de-abia după cinci săptămâni. În peșteră nu străbate viscolul. Se auzea numai vâjâitul de afară. Dar gheață era dedesubt, gheață deasupra, gheață lucioasă pe pereți.

Dormea ghemuit la un culcuș mai cald: blana ursoaicei, care-l acoperea ca să-l apere de pișcăturile frigului. Căuta cu botul izvorul de lapte cald de la sânul mamei. Simțea cum îl spală cu limba și cum îl dezmiardă cu laba.

Câteodată, la deșteptare, se pomenea singur-singurel. Ursoaica lipsea. Era plecată după mâncare. El nu le putea pricepe toate acestea. Deodată se trezea în întuneric și în singurătate. Începea să geamă ușor, să cheme, să se vaiete. Atunci se speria de propriul său glas. Stătea înfricoșat și amărât, cu botul în peretele de gheață. Îi era frig. Afară detunau sloiurile, viscolul răsturna bolovani de gheață; i se părea că aude pași. Adormea din nou pe jumătate degerat. Se trezea iarăși încălzit, cu un fel de bucurie și de fericire prin somn. Blana caldă era iarăși lângă el; lângă el izvorul de lapte; și o labă moale și mătăsoasă îl alinta și îl apropia de piept. Înțelegea că s-a întors făptura cea mare și bună care îl ocrotea. Încerca și el să-i lingă botul cu recunoștință.

Dar ce stângaci și prostuț mai era! Nici nu-și dădea seama câtă grijă îi purta mama, cât de greu se despărțea de dânsul și cum pleca numai când o răzbea foamea.

Abia într-un târziu a făcut ochi. Dar ochii n-au avut de văzut decât întuneric și iar întuneric. Întuneric era în peșteră. Întuneric afară, când îndrăznește să scoată puțin botul până la gura văgăunii de gheață.

O dată, numai o dată a văzut el ceva minunat: o flacără mare pâlپând pe cer. O flacără mare, apoi un curcubeu. Toată lumina

juca, scânteia pe crestele sclipitoare, pe ghețuri, departe, pe mare. Era aurora boreală. Dar de unde să știe el ce înseamnă? S-a înspăimântat și a început să urle. Apoi lumina jucăușă de pe cer s-a stins deodată. S-a întins iarăși întunericul negru. Îi părea rău acum... Și, prostuț cum era, a crezut că lumina a fugit de frica lui când l-a auzit urlând.

Ar fi vrut să-i împărtășească mamei această ispravă, mormăind fudul, ca să știe și ea. Dar mama avea alte griji. Trebuia să-l învețe legea urșilor albi.

Răspunde pe baza textului

1. Unde s-a născut Fram?
2. Cum arăta adăpostul lui Fram?
3. Ce nu putea pricepe puiul de urs?
4. Ce făcea puiul de urs când se trezea singur?
5. De unde știa Fram când se întorcea mama lui?
6. De ce ar fi vrut Fram să-i împărtășească mamei isprava lui?
7. Care erau grijile mamei?

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie în caiet și completează în dreptul fiecărui enunț A (adevărat), dacă enunțul se verifică în text, sau F (fals) dacă enunțul nu se verifică.
 - Puii de urs se nasc cu ochii lipiți.
 - Puiul era apărut împotriva frigului de pereții peșterii.
 - Ursulețul se speria de propriul glas.
 - Lângă ursoaică, puiul se simțea fericit.
 - Ursoaica îl lăsa singur mult timp, ca să se obișnuiască cu viața de urs polar.
 - Aurora boreală a dispărut din cauza strigătului puiului de urs.
 - Ursoaica voia să-l deprindă cu legea urșilor albi.
2. Recitește textul și explică următoarele cuvinte, ținând seama de înțelesul enunțurilor din care fac parte: *peșteră, domnește, pâlpâie, ispravă, fudul*.
3. Identifică în text expresii care arată:
 - a) dragostea mamei pentru puiul ei;
 - b) mediul în care trăiesc ursoaica și puiul ei.

Dincolo de text

Pe tine ce te-a speriat/uimit când erai mic?

Jurnal de lectură

Citește în întregime cartea *Fram, ursul polar*, de Cezar Petrescu.

Realizează un afiș prin care să recomanzi colegilor tăi această carte.

Lucru în grup

Vizionați secvența de film documentar *Dragostea ursuleților polari* (https://www.youtube.com/watch?v=CblLj_CYqno).

Povestiți secvența vizionată. Solicitați colegilor lămuriri: *Ce înseamnă că...*

Activitate în perechi

Scrieți enunțuri în care cuvintele: *visul, poartă, stângaci* și *gura* să aibă alte înțelesuri decât cele din text. Folosiți dicționarul pentru a identifica sensul cuvintelor, acolo unde este nevoie.

Tu ce ai fi făcut în locul lui Fram, când a apărut pe cer aurora boreală?

Scrie un scurt paragraf folosind și expresiile: *mai întâi, apoi, în cele din urmă*.

1. personajul principal;
2. două adjective (sugestive pentru personajul ales);
3. trei verbe (reprezentative pentru personaj);
4. un enunț din patru cuvinte (despre personajul ales);
5. un substantiv.

Prezintă-l pe Fram. Folosește cât mai multe adjective și verbe.

4. Compară ursoaica-mamă cu mama unui copil. Prin ce se aseamănă? Scrie trei enunțuri.

5. Citește enunțul și analizează cuvintele marcate, precizând: ce este ca parte de vorbire, numărul și, dacă este cazul, genul.

El dormea ghemuit în culcușul cald, departe de pișcăturile frigului.

Exemplu: *ursoaica* – substantiv comun, numărul singular, gen feminin.

Vorbești și scrii corect

- Formulează enunțuri folosind cuvintele: *s-a, sa, să-i, săi, într-o, într-un*.

- Observă scrierea cuvântului *fiindcă*.

Scrie un enunț folosind cuvântul dat.

Ce cuvinte sau expresii cu același sens cunoști? Rescrie enunțul tău înlocuind cuvântul dat cu altul găsit de tine.

Lucru în grup

Formați grupe de câte trei. Completați casețele conform indicațiilor și creați un cvintet.

1.	ursoaica		
2.			
3.			
4.			
5.			

Imaginează-ți

- Ce ai putea vorbi cu micul Fram?

Scrie un dialog între tine și puiul de urs. Formulează întrebări și răspunsuri interesante. Folosește cu atenție semnele de punctuație!

Cartea poștală

Descoperă

În zona polară se organizează o cursă de rezistență, numită *Arctic Ultra*. La această cursă a participat și românul Tiberiu Ușeriu. Citește cartea poștală pe care ar fi putut s-o trimită acasă.

Fața
cărții
poștale

Locul și data trimerii

Loc pentru timbru

Formula de
adresare

Conținutul

Formula de
încheiere

<p><i>Yucon, 16 martie 2018</i></p> <p><i>Dragi părinți,</i></p> <p><i>Am câștigat pentru a treia oară cel mai greu maraton din lume. Sunt foarte fericit!</i></p> <p><i>Cu drag,</i></p> <p><i>Tibi</i></p>	<p>Destinatar</p> <p>Ușeriu Florin</p> <p>str. Florilor nr. 1</p> <p>Loc. Bistrița</p> <p>Județul Bistrița-Năsăud</p>
--	---

Cui îi este adresată

Adresa

Semnătura expeditorului

- Observă și răspunde la întrebări.
 - De unde și când a fost trimisă cartea poștală?
 - Cui îi este adresată? Care este formula de adresare?
 - Ce afli din formulele de adresare și de încheiere?
 - Ce crezi despre lungimea conținutului?
 - Ce transmite expeditorul?
 - Ce scrie în partea dreaptă?
- Ce formulă de adresare și de încheiere ar folosi Tiberiu dacă ar trimite cartea poștală fostei sale învățătoare?

Important

Cartea poștală este un mijloc de comunicare. Are un **expeditor** (persoana care trimite) și un **destinatar** (persoana care primește).

Textul cărții poștale este scurt, are formulă de adresare, formulă de încheiere, semnătură.

Când scrii prietenilor, rudelor, exprimarea este apropiată, iar semnătura este numai prenumele.

Când scrii unei persoane mai în vârstă sau care nu îți este apropiată, îți arăți respectul prin formula de adresare și de încheiere. Semnătura este numele întreg.

Aplică

- Scrie o carte poștală, la alegere: unui prieten, unei rude sau bunicilor. Precizează, în fiecare caz, cine este destinatarul, respectiv expeditorul.

Spune sau scrie cuvinte care încep cu literele din cuvântul bunic și care arată ce înseamnă un bunic pentru un copil.

Dicționar

presură – pasăre cântătoare, migratoare, de mărimea unei vrăbii, cu ciocul scurt și gros, cu coada lungă și bifurcată, cu spatele brun și dungat.

Lucru în grup

Formați grupuri de câte trei. Dramatizați joaca bunicului cu nepoții săi.

Bunicul

după Barbu Ștefănescu Delavrancea

Se scutură din salcâmi o ploaie de miresme.

Bunicul stă pe prispă. Se gândește. La ce se gândește? La nimic. Pletele lui albe și crețe parcă sunt niște ciorchini de flori albe; sprâncenele, mustățile, barba... peste toate au nins anii mulți și grei.

Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară: blânzi și mângâietori.

Cine trânti poarta?

— Credeam că s-a umflat vântul... o, bată-vă norocul, cocoșeii moșului!

Un băietan ș-o fetiță, roșii și bucălăi, sărutară mâinile lui „tata-moșu”.

— Tată-moșule, zise fetița, de ce zboară păsările?

— Fiindcă au aripi, răspuse bătrânul sorbind-o din ochi.

— Păi, rațele n-au aripi? De ce nu zboară?

— Zboară, zise băiatul, dar pe jos.

Bătrânul cuprinse într-o mână pe fată și în cealaltă pe băiat.

— O, voinicii moșului!...

Și zâmbi pe sub mustăți, și-i privi cu atâta dragoste, că ochii lui erau numai lumină și binecuvântare.

— Tată-moșule, da' cocorii un' se duc când se duc?

— În țara cocorilor.

— În țara cocorilor?

— Da.

— Dar rândunelele un' se duc când se duc?

— În țara rândunelelor.

— În țara rândunelelor?

— Da.

— Tată-moșule, aș vrea să-mi crească și mie aripi și să zbor sus de tot, până în slava cerului, zise băiatul netezindu-i barba.

— Dacă ți-o crește ție aripi, zise fata, mie să-mi prinzi o **presură** și un sticlete.

— Da... hî... hî... poi ce fel... și mie?

Fata se întristă.

Bătrânul o mângâie și zise băiatului:

— Bine, să prinzi și pentru tine, să prinzi și pentru ea.

— Ție două și mie două... nu e-așa, tată-moșule?

— Firește, ție două, lui două și mie una.

— Vrei și tu, tată-moșule? întrebă băiatul cu mândrie.

— Cum de nu?! Mie un scatiu.

Ce fericiți sunt!

Băiatul încălecă pe un genunchi și fata pe altul. Bunicul îi joacă. Copiii bat în palme. Bunicul le cântă „*Măi cazace, căzăcele, ce cați noaptea prin argele*”...

O femeie uscățivă intră pe poartă cu două **doniți** de apă. Copiii tăcură din râs și bunicul din cântec.

E mama lor și fata lui.

Cum îl văzu, începu:

— I... tată, și d-ta... iar îi răzgâi... o să ți să suie în cap...

— Lăsați pe copii să vie la mine!

— Biiine, tată, biiine... dar știi... o, bată-i focul de copii!...

Femeia intră în casă.

— Să-i bată norocul și sănătatea, șopti moșul ca și cum ar fi muștrat pe cineva, și sărută în creștetul capului și pe unul, și pe altul.

Și iar începu râsul, și jocul, și cântecul.

Se osteni bunicul. Stătu din joc. Copiii începură să-l mângâie.

Din vorbă în vorbă, copiii se făcură stăpâni pe obrajii bunicului.

— Partea asta este a mea.

— Și partea asta, a mea!

— Mustața asta este a mea.

— Și asta, a mea!

La barbă se-ncurcară. Bunicul îi împacă, zicându-le:

— Pe din două.

Și copiii o și despicară, cam repede, că bătrânul strânse din ochi.

— Jumătate mie.

— Și jumătate mie.

Și după ce o împărțiră frățește, începu lauda.

Băiatul: — Mustața mea e mai lungă.

Fata: — Ba a mea e mai lungă!

Și băiatul întinse d-o mustață și fata de alta, ba a lui, ba a ei să fie mai lungă.

Pe bunic îl trecură lacrimile, dar tăcu și-i împacă zicându-le:

— Amândouă sunt deopotrivă.

La obraji cearta se aprinse mai tare.

— Partea mea e mai frumoasă.

— Ba a mea, că e mai albă!

Bunicul zâmbi.

Dicționar

doniță – vas făcut din doage de lemn, cu toartă (și capac), cu care se cară și în care se ține apa; cofă.

Dincolo de text

Ce întrebări ai adresa tu bunicilor tăi? Dă exemple!

Jurnal de lectură

Citește textul *Bunica*, de același autor.

Realizează axa timpului pentru a fixa momentele importante.

Dacă aș fi ..., m-aș simți ...

Exprimă-ți un gând sau o trăire în urma citirii textului, completând enunțul de mai sus.

Scrive un text despre jocurile cu bunicii. Folosește și cuvintele: *sau, s-au, ia, i-a, sa, s-a*.

Lucru în grup

Recitiți textele *Bunicul* și *Fram, ursul polar*.

Stabiliți asemănările și deosebirile dintre personajele: bunicul și ursoaica.

Răspunde pe baza textului

1. Cum își întâmpină bunicul nepoții?
2. Ce vor să afle nepoții de la tata-moșu?
3. Care a fost motivul de ceartă dintre cei doi copii?
4. De ce nu s-a supărat bunicul, chiar dacă i-au dat lacrimile de durere?
5. Ce motive de fericire aveau copiii?

Să înțelegi mai bine

1. Transcrie în caiet varianta corectă/variantele corecte de răspuns pentru fiecare dintre întrebările următoare:
 - a) Care cuvinte indică faptul că bunicul își iubea nepoții?
 - ochii lui era numai lumină și binecuvântare;
 - obraji bunicului erau roșii și calzi;
 - bată-vă norocul, cocoșeii moșului;
 - lăsați pe copii să vie la mine.
 - b) Ce fapt arată că cei doi nepoți își respectă bunicul?
 - copiii sărutară mâinile lui „tata-moșu”;
 - băiatul încălecă pe un genunchi;
 - copiii începură să-l mângâie;
 - bătrânul strânse din ochi.
2. Selectează din text cât mai multe informații care arată ce simțea bunicul:
 - a) în momentul sosirii nepoților;
 - b) în timp ce nepoții se certau.
3. Scrie trei enunțuri despre bunic, în care să utilizezi:
 - a) un substantiv propriu;
 - b) un adjectiv;
 - c) un verb.
4. Completează cadranele:

Ce sunete ți-ai imaginat citind textul?

Ce ai simțit citind textul?

Ce amintiri ți-au trezit întâmplările?

Ce ai învățat din text?

Imaginează-ți

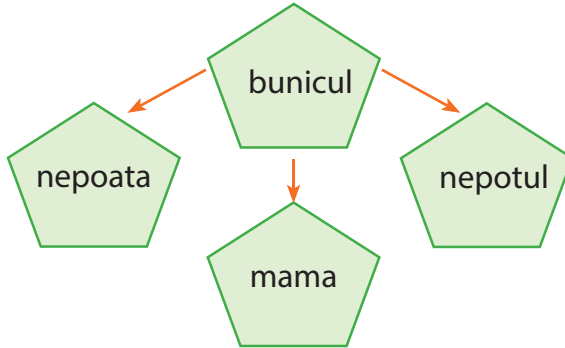
• Oare cum continuă joaca bunicului cu nepoții? Scrie cinci-șapte enunțuri care să arate acest lucru.

Prezentarea personajelor

Descoperă

Recitește textul *Bunicul*, după Barbu Ștefănescu Delavrancea, și apoi observă imaginea de mai jos:

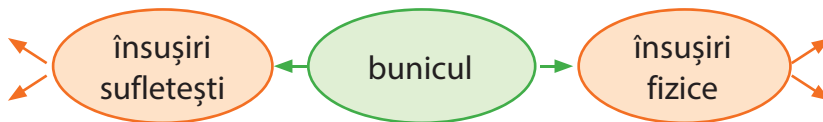
Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:

- Ce reprezintă în text cuvintele scrise în formele geometrice?
- De ce crezi că doar unul dintre cuvinte este în legătură cu toate celelalte trei?
- Ce reprezintă legăturile dintre personaje?

Aplică

1. Desenează în caiet organizatorul grafic de mai jos. Completează, pentru personajul *bunicul*, însușirile fizice și însușirile sufletești, pe baza textului. Prezintă personajul.

2. Gândește-te ce legături poți stabili între personajele din imaginea dată. Explică!
3. Selectează un text, dintre cele citite, care te-a impresionat și realizează rețeaua personajelor. Prezintă colegilor ce ai lucrat.
4. Povestește, oral, întâmplarea din textul *Bunicul*, ca și cum ai fi unul dintre personaje (băiatul sau fetița).
5. Desenează sau pictează o întâmplare trăită de tine care s-a transformat într-o amintire plăcută. Apoi, scrie un text scurt în care să povestești această întâmplare.

Important

Rețeaua personajelor este un desen cu forme diferite care se leagă între ele. O putem folosi pentru a reține personajele dintr-un text și a putea vorbi mai ușor despre ele.

Joc

Prezintă-te ca și cum ai fi unul dintre personajele textului. Spune și ce simți pentru celelalte personaje.

Pe baza imaginii, realizează o rețea a personajelor, apoi povestește întâmplarea sugerată.

Nu uita să prezinți:

- locul și timpul acțiunii;
- ce fac personajele;
- cum se termină întâmplarea. Poți folosi și dialogul.

Dacă ai fi
o floare,
ce floare
ți-ar plăcea
să fii? De ce?

Dicționar

a birui – a învinge;

a încremeni – a nu mai putea face nicio mișcare;

a întărâta – a agita,
a enerva;

tindă – încăpere mică la intrare în casele țărănești.

Păpădia

după Ion Agârbiceanu

larna întârziase mult în anul acela; uneori părea că vrea să-și ia tălpășița, dar se răzgândea iar și iar.

Zile de-a rândul se purtă război mare prin văzduh până ce **birui** primăvara. Norii grei și întunecați fură alungați spre miazănoapte de vântul de la miazăzi, și într-o zi-două cerul rămase curat ca lacrima, de-a dragul să se plimbe, pe drumul lui, soarele cel tânăr, vărsându-și argintul peste lume.

Întârziată, se grăbea acum și primăvara să câștige ce a pierdut. Dintr-o zi într-alta înverzeau luncile și răzoarele tot mai tare și, într-o bună dimineață, Anicuța rămase **încremenită** când deschise ușa grădinii: văzu un covor nesfârșit de floricele galbene, una într-alta încât abia încăpeau.

Floricelele păreau că i-au furat ochii, și copila nu mai putu face niciun pas: privea întins covorul de bănuți galbeni, ba parcă de luminițe – și încet-încet i se însenină toată fața, cât părea că o sărută soarele de deasupra.

Într-un târziu bătu din palme și năvăli în curte:

— Nicule! Nicule! Ni-cu-le! Începu să strige tot mai ascuțit și mai **întărâtată**.

Ușa **tinzii** se deschise încet și în crăpătură apăru Nicu.

— Ce-i cu tine, Anicuță? Ce strigi așa?

— Haida! Haida repede!

Nicu înălță din umeri ca un om mare care nu pricepe stăruința unui copil și ieși în curte. Anicuța fugi la el, îl prinse de mână și începu să-l tragă întins către portița grădinii.

Copila deschise ușa și întinse brațul liber. Parcă erau și mai dese floricelele galbene.

Nicu rămase și el mut o vreme. Îl luă ca un fel de amețeață, apoi simți cum se încălzește.

— Da! A înflorit păpădia, șopti el parcă oftând ușor.

— Ce-a înflorit? îl întrebă copila.

— Păpădia, nu vezi?

— Ce-i aia păpădia?

— Păi, floricelele astea, așa le cheamă. Tu nu știi?

Anicuța clătină din cap. Nu știa! Anul trecut, când înflorise păpădia, copila era bolnavă în pat.

— Așa le zice: păpădie.

— De ce le zice așa?

Anicuței nu-i plăcu numele: niște flori așa de frumoase să aibă un nume așa de urât!

Copilul o vreme nu știu ce să-i răspundă. Se gândi și zise:

— Toate florile își au numele lor. Pe pădănie cum s-o cheme altfel?

Anicuța nu fu mulțumită de răspuns, dar își uită în grabă nemulțumirea: începu să urmărească cu privirea albinele care, tot mai multe, treceau din floare în floare.

În liniștea mare, din covorul cu steluțe de aur se ridică un zumzet ușor: copila nu știa dacă florile cântă sau albinele? Acum sunt tot mai multe: aproape nu-i floare fără albină, își face copila socoteala. Câte vor fi? Cine le poate număra? „Nici bunica nu poate”, își zise Anicuța.

Privea pierdută covorul de flori și plimbarea domoală a albinelor.

— Florile-s frumoase, dar numele nu, zise ea supărată.

În gând ea le pusese alt nume; le va zice: luminițe.

Dincolo de text

Tu ce nume ai da anumitor lucruri din jurul tău? Scrie o listă!

Jurnal de lectură

Citește întreaga povestire din volumul *File din cartea naturii*, de Ion Agârbiceanu.

Notează pe fișa de lectură: titlul, autorul, personajele, trei idei reținute.

Vorbești și scrii corect

Scrie două enunțuri, folosind cuvintele **i-au** și **iau**.

- *i-au dat* → cui au dat? ei/lui (i)
- *(eu) iau* = verbul a lua

Activitate în perechi

Ce ar putea povesti puful unei pădăii?

Răspunde pe baza textului

1. De ce a rămas încremenită Anicuța?
2. Pe cine a luat fetița în grădină?
3. Ce a simțit Nicu când a văzut florile?
4. De ce nu-i plăcea fetiței numele pe care îl avea floarea?
5. Ce nu putea număra Anicuța?
6. Care sunt motivele pentru care copila a fost atât de uimită?

Să înțelegi mai bine

1. Recitește fragmentul în care se arată:
 - a) cum era vremea;
 - b) cât de impresionată a fost fetița la vederea florilor;
 - c) dorința fratelui mai mare de a o lămuri pe fetiță.
2. Completează un *Jurnal cu dublă intrare*.
 Transcrie, la alegere, un fragment care te-a impresionat.
 Notează impresii completând următoarele enunțuri:
Am ales acest fragment pentru că ...
Citind acest fragment, mă gândesc la ...
În timp ce citeam am simțit ...
3. Scrie întrebările la care răspunsul poate fi:
 - începu să urmărească cu privirea albinele;
 - când înflorise pădăia, copila era bolnavă în pat.

Lucru în grup

Cu întreaga clasă, delimitați textul în fragmente.

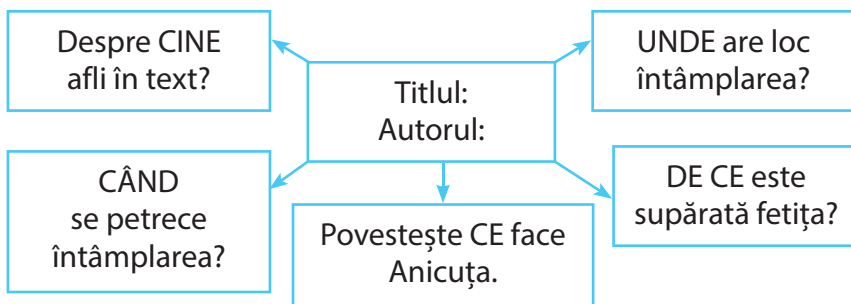
Formați grupuri de câte patru. Pe bilețele, fiecare dintre membrii grupului scrie câte o idee pentru fiecare fragment. Pe rând, comparați ideile formulate de voi.

Explică scrierea cu majusculă a unor cuvinte din text.

4. Completează fiecare casetă cu informații din text. Organizează-le pe caiet conform hărții de mai jos:

5. Analizează părțile de vorbire învățate, din fragmentul următor:

În liniștea mare, din covorul cu stelute aurii se ridică un zumzet ușor: copila nu știa dacă florile cântă sau albinele? Exemplu: *aurii* – *adjectiv, numărul plural, genul feminin*.

6. a) Recunoaște personajul pe baza următoarelor fragmente. Unește etichetele care se potrivesc.

privea pierdută covorul de flori și plimbarea domoală a albinelor

covorul cu stelute de aur

ca un om mare care nu pricepe stăruința unui copil

păpădii

Nicu

Anicuța

albine

b) Prezintă unul dintre aceste personaje, așa cum ți-l imaginezi tu. Scrie un text de cinci-șase enunțuri.

7. Pe baza imaginilor, povestește cum îți petrec timpul împreună cei doi frați.

RECAPITULARE

Fișă de portofoliu

Caută proverbe și zicături despre familie și despre sentimentele pe care le avem pentru cei din familia noastră.

Scrive aceste proverbe pe fișă.

Realizează un desen din care să reiasă că iubirea se arată prin fapte.

Evaluarea proiectului

Înainte de a-ți prezenta albumul, verifică dacă:

- ai scris despre toate persoanele dragi;
- ai corectat textele (ortografie și punctuație);
- ai realizat desenele;
- ai scris pe ultima pagină cum te-ai simțit.

Ce ți s-a părut ușor? Dar dificil?

Ce ai face altfel data viitoare?

1. Activitate în perechi. Pe o coală A4, realizați un tabel asemănător celui de mai jos. Completați:

- prima coloană cu informații pe care le știți despre *păpădie*;
- a doua coloană cu întrebări despre ceea ce doriți să mai aflați despre *păpădie*.

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM AFLAT

2. a) Citește cu atenție textul:

Păpădia este găsită pretutindeni, unde se află vegetație, de la câmpie până în zona subalpină, prin locuri necultivate și pe marginile drumurilor. Ea are anumite locuri în care crește; de exemplu, nu crește în locuri umbroase, ci numai în cele cu soare. Este o plantă cu frunze lungi, crestate și cu flori galbene. Pentru albine este prima sursă de hrană după iarnat. Primăvara se poate face un sirop care are un gust foarte bun și este benefic pentru sănătate, după iarnă. Păpădia conține vitamine, minerale. Frunzele proaspete de păpădie se folosesc sub formă de salate. Pentru grădinari ea este considerată buruiană.

Semințele pot zbura cu ușurință la adierea vântului. Ele se împrăștie datorită faptului că sunt lipite de mici umbreluțe ușoare și pufoase. Copiii contribuie și ei la împrăștierea semințelor atunci când suflă cu putere în păpădiile cu semințe.

b) Cu ajutorul dicționarului, găsește înțelesul cuvintelor noi.

3. Completează în caiet a treia coloană a tabelului (de la exercițiul 1) cu informațiile noi despre păpădie, pe care le-ai aflat din text.

4. a) Grupează cuvintele subliniate în text după ceea ce reprezintă fiecare ca parte de vorbire.

b) Selectează câte un cuvânt din fiecare categorie. Analizează-le.

5. Ai ajuns cu bine în tabăra de voluntari, organizată pentru colectarea florilor de păpădie. Scrie o carte poștală părinților, prin care îi informezi despre acest lucru.

Nu uita să notezi destinatarul și expeditorul. Verifică dacă ai scris corect mesajul.

6. Ce ar discuta o albină și o păpădie? Scrie dialogul.

Împreună cu un coleg, prezentați dialogul în fața clasei, folosind mimica și gesturile.

Atunci când ești
departe de casa ta
și de ai tăi,
ți se face dor.
Poate că așa simt și
păsările călătoare,
până când se întorc
primăvara.

Dicționar

sihastru – care trăiește retras, izolat;

imn – cântec solemn;

doină – poezie populară care exprimă un sentiment;

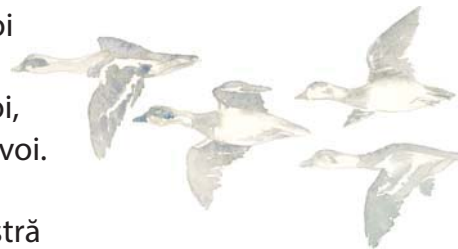
crâng – pădurice de arbori tineri.

EVALUARE

Vestitorii primăverii

de George Coșbuc

Dintr-alte țări, de soare pline,
Pe unde-ați fost și voi străine,
Veniți, dragi păsări, înapoi
Veniți cu bine!
De frunze și de cântec goi,
Plâng codrii cei lipsiți de voi.

În zarea cea de veci albastră
Nu v-a prins dragostea **sihastră**
De ceea ce-ați lăsat? Nu v-a fost dor
De țara voastră?
N-ați plâns văzând cum trece-n zbor
Spre miazănoapte nor de nor?

Voi ați cântat cu glas fierbinte
Naturii calde **imnuri** sfinte,
Ori doine dragi, când v-ați adus
De noi aminte!
Străinilor voi nu le-ați spus
Că **doină** ca a noastre nu-s?

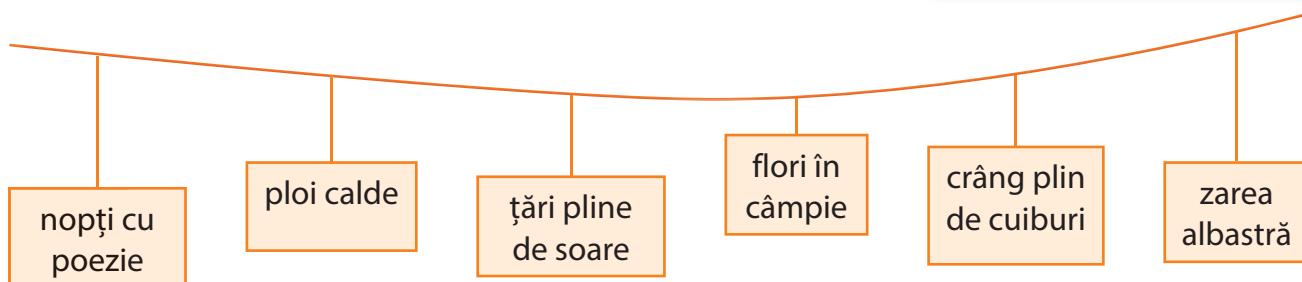
Și-acum veniți cu drag în țară!
Voi revedeți câmpia iară,
Și cuiburile voastre-n **crâng!**
E vară, vară!
Aș vrea la suflet să vă strâng,
Să râd de fericit, să plâng!

Cu voi vin florile-n câmpie
Și nopțile cu poezie
Și vânturi line, calde ploi
Și veselie.
Voi toate le luați cu voi
Și iar le-aduceți înapoi!

Citește cu atenție poezia *Vestitorii primăverii* pentru a răspunde cerințelor de mai jos.
Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

- Răspunde la următoarele întrebări:
 - Ce element al naturii se întristează la plecarea păsărilor?
 - Ce ar dori să facă poetul ca să-și exprime dragostea față de păsările călătoare?
 - Ce aduc cu ele, păsările, de fiecare dată când revin în țară?
- Transcrie în caiet, completând enunțurile cu cuvintele potrivite din poezie:
 - Voi ați cântat cu glas ...*
Naturii calde ... sfinte
Ori ... dragi.
 - Cu voi vin ... câmpie*
Și ... cu ...
Și vânturi ..., calde ...
- Identifică în text adjectivele ce însoțesc următoarele substantive: *glas, zarea, vânturi, ploi*.
Scrie, de fiecare dată, numărul și genul.
- Scrie din text o întrebare, o exclamare, o urare.
- Selectează etichetele care descriu natura așa cum arată ea la întoarcerea păsărilor călătoare. Folosind aceste grupuri de cuvinte, scrie un text în care să povestești o plimbare în natură cu cineva drag ție.

CUM TE POȚI EVALUA

	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
2	opt spații completate corect	șapte spații completate corect	șase spații completate corect
3	patru adjective	trei adjective	două adjective
4	trei enunțuri	două enunțuri	un enunț
5	text corect, trei etichete	text cu 1-2 greșeli, două etichete	enunțuri fără legătură, o etichetă

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVAȚĂ!

1. Citește textul în gând, apoi în șoaptă:

Pe covorul întins la umbra mestecenilor, toată lumea se așezase în cerc. Gavriilo a scos dintr-o cutie piersicile și prunele.

După ce ni s-au dat înghețata și fructele, nu mai aveam ce face pe covor și, înfruntând razele dogoritoare ale soarelui, ne ridicăram ca să pornim la joacă.

— De-a ce să ne jucăm? întrebă Livia, strângând ochii în lumină și țopăind prin iarbă. Haideți să ne jucăm de-a Robinson.

— Nu. E plictisitor, îngână Vladimir tolănit pe jos și molfăind în gură niște frunze. Mereu de-a Robinson! Dacă vreți cu orice preț să ne jucăm, mai bine să facem un chioșc.

(*Jocuri*, de Lev Tolstoi)

- Scrive o listă de întrebări pe baza textului, cu ajutorul cuvintelor: *ce, unde, când, de ce, cum*. Schimbă lista cu colegul de bancă și formulează răspunsuri.
- Schimbă numărul substantivelor subliniate.
- Gândește-te și completează textul cu cinci-șapte enunțuri, povestind ce crezi că se va întâmpla mai departe.

2. Numerotează etichetele respectând ordinea întâmplării.

Livia propune un joc.

Vladimir dorește să facă un chioșc.

Copiii termină de mâncat fructele.

Gavriilo pregătește fructele.

Alfabetul faptelor care dovedesc iubirea

Pentru fiecare literă din alfabet scrie o acțiune, un gest, un fapt prin care îți dovedești iubirea.

Realizează și desene potrivite.

Alege forma de prezentare: afiș, tabel, carticică etc.

Expuneți lucrările voastre în clasă.

Exemplu:

A – sunt **atent** la ce își doresc ceilalți;

B – aduc **bucurie** celor din jurul meu.

Joc în grupuri mici

Realizează-ți autoportretul, apoi desenează simboluri care reprezintă *iubirea, cinstea, prietenia, modestia, hărnicia, bună-tatea, curajul, dărnicia* etc. și care crezi că te caracterizează. Colegii vor încerca să ghicească trăsăturile morale pe care le-ai desenat.

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

UNITATEA 8

PRIETENUL ADEVĂRAȚ, AVERE NEPREȚUITĂ

- Te consideri un bun prieten? De ce?
- Ce apreciezi la prietenul tău?
- Amintește-ți un text despre prietenie/ prieteni, pe care l-ai citit.
- Privește imaginea alăturată. Găsește un cuvânt care să i se potrivească. Ce motiv ar putea avea copiii să facă acest gest?
- Ce element din natură ar putea reprezenta prietenia?

ÎȚI VEI REAMINTI...

- despre textul literar și textul informativ;
- despre verb;
- cum scrii o carte poștală.

VEI ÎNVĂȚA...

- să extragi informații dintr-un text literar și un text informativ;
- despre textul funcțional – fluturașul;
- cum poți prezenta activități.

VEI REUȘI...

- să descifrezi și să înțelegi texte literare și informative;
- să-ți îmbogățești vocabularul;
- să realizezi un fluturaș;
- să prezinți o activitate.

PROIECT

Povestea mea în imagini

Realizează o bandă desenată în care să spui o întâmplare adevărată sau imaginată despre prietenia dintre un copil și un câțel.

Etape:

- Amintește-ți sau imaginează-ți o întâmplare despre prietenia dintre un copil și un câțel.
- Povestește în scris această întâmplare.
- Găsește un titlu potrivit.
- Stabilește momentele principale.
- Realizează câte un desen pentru fiecare moment.
- Prezintă colegilor produsul tău, dar și etapele parcurse.

Descrierea de obiecte. Relatarea unei acțiuni/întâmplări.

Prezentarea unor activități. Textul literar.

Textul de informare și funcțional – fluturașul

Competențe specifice: 1.1; 1.4; 2.1; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 4.2; 4.3; 4.5.

Dacă ai avea un prieten de pe altă planetă, ce te-ar interesa să știi despre el?

Dicționar

licărire – lumină slabă, sclipire, lucire;

baștină – loc unde s-a născut și trăiește cineva; pământ natal; patrie;

astronom – specialist care se ocupă cu studiul aștrilor, al galaxiilor și al Universului;

asteroid – mică planetă din Sistemul Solar, puțin strălucitoare, cu orbita cuprinsă între orbitele lui Marte și Jupiter.

Micul prinț

după Antoine de Saint-Exupéry

Mi-a trebuit un timp îndelungat până să pot pricepe dincotro venea Micul prinț. Așa, de pildă, când a dat cu ochii de avionul meu, m-a întrebat:

— Ce bazaconie mai e și asta?

— Nicio bazaconie. Asta zboară. E un avion. Avionul meu.

Și i-am adus la cunoștință, cu mândrie, că eu zbor. Atunci el a strigat:

— Cum! Ai căzut din cer?

— Da! făcui eu, cu modestie.

Și Micul prinț izbucni într-un drăgălaș hohot de râs. Apoi, adăugă:

— Atunci și tu vii tot din cer! De pe ce planetă ești?

Întrezărind pe loc o **licărire** în taina care îl învăluia, l-am întrebat numaidecât:

— Vasăzică, tu vii de pe o planetă?

El însă nu mi-a dat niciun răspuns.

Aflasem încă un lucru foarte însemnat: anume că planeta lui de **baștină** abia de întrecea mărimea unei case!

Ceea ce nu prea avea cum să mă mire. Știam bine că în afară de marile planete, ca: Pământul, Jupiter, Marte, Venus, căroro li s-a dat câte un nume, pe lume se mai află o puzderie de alte planete, uneori atât de mici, încât numai anevoie le poți zări cu telescopul.

Când un astronom descoperă vreuna dintre ele, îi dă, în loc de nume, un număr. Așa, de pildă, el îi zice: „Asteroidul 3251”. Am temeinice motive să cred că planeta de pe care venea Micul prinț era asteroidul B-612. Acest asteroid nu a fost zărit decât o singură dată, cu telescopul, în 1909, de către un **astronom** turc. Dacă v-am destăinuit numărul **asteroidului**, am făcut-o din pricina oamenilor mari. Oamenilor mari le plac cifrele. Când le vorbiți despre un nou prieten, ei niciodată nu vă pun întrebări asupra lucrurilor cu adevărat însemnate.

Nu vă întreabă niciodată: „Ce sunet are glasul lui? Ce jocuri îi plac lui mai mult? Face colecție de fluturi?”.

Oamenii mari întreabă: „Câți ani are? Câți frați are? Câte kilograme cântărește? Cât câștigă tatăl lui?”. Numai atunci cred ei că îl cunosc. Tot așa, dacă le spuneți: „Drept mărturie că Micul prinț a existat într-adevăr stă faptul că el era o ființă încântătoare, că

râdea și că-și dorea o oaie. Când cineva își dorește o oaie, e o mărturie că există”, ei vor ridica din umeri și vor socoti că nu sunteți decât niște copii! Dar dacă le spuneți: „Planeta de pe care venea el e asteroidul B-612”, atunci vă vor crede și vă vor lăsa în pace cu întrebările lor.

Așa sunt ei. Nu trebuie să le-o luați în nume de rău. Copiii se cuvine să fie îngăduitori cu oamenii mari.

Răspunde pe baza textului

1. Ce meserie are personajul care povestește întâmplarea?
2. Ce credea Micul prinț că s-a întâmplat cu prietenul său?
3. Unde era casa Micului prinț?
4. De ce a râs Micul prinț aflând că prietenul lui căzuse din cer?
5. Ce informație despre Univers este menționată în text?
6. Ce fapt îi face pe oamenii mari să creadă că Micul prinț a existat cu adevărat?

Dincolo de text

Care este cel mai interesant lucru pe care îl poți face fiind copil?

Să înțelegi mai bine

1. Citește numai enunțurile, paragrafele care arată:
 - cât a durat până a înțeles povestitorul de unde vine Micul prinț;
 - când a fost zărit asteroidul B-612;
 - cum trebuie să fie copiii cu adulții.

2. Ai citit în text care sunt întrebările pe care le pun adulții și copiii.

Selectează și transcrie în caiet câte o întrebare din fiecare categorie, auzite la oamenii din jurul tău.

Adulți: Copiii:

3. Transcrie textul de mai jos, înlocuind cuvintele evidențiate cu altele care au același sens.

La un moment dat, copilul a observat în iarbă o **licărire** stranie.

— Ce **bazaconie** o mai fi și asta? s-a gândit el.

S-a apropiat cu grijă. Era o rocă strălucitoare. Să fi fost rămășița **unui asteroid**? „Poate ar fi bine să întreb **un astronom**”, gândi el.

Joc de rol

Te-ai întâlnit cu un aviator. Roagă-l să-ți povestească despre profesia sa. Alege și alte profesii.

Desenează oaia pe care și-o dorea Micul prinț sau planeta de pe care vine el.

Jurnal de lectură

Citește în întregime cartea *Micul prinț*, de Antoine de Saint-Exupéry.

Povestește întâmplarea care te-a impresionat cel mai mult. Explică de ce.

Gândiți - Lucrați în perechi - Comunicați

Scrive o listă de întrebări pe care dorești să le adresezi unui nou prieten. Compară lista cu a colegului. Alegeți trei întrebări care vi se par cele mai interesante și comunicați-le colegilor.

Realizați o listă a întrebărilor clase.

Joc de rol

Ești în curtea școlii. Vrei să te împrietenești cu o colegă/un coleg de la altă clasă. Cum procedezi?

Imaginează-ți

Cum ar fi putut ajunge Micul prinț pe Pământ? Ce ar fi putut vedea în călătoria lui?

Scrive un text de cinci-șapte enunțuri. Folosește cât mai multe substantive și adjective.

4. Completează în caiet un tabel asemănător cu informații din text care arată că adulții sunt diferiți de copii.

Cine?	Ce întrebări adresează?	Cum explică existența Micului prinț?
Adulții		
Copiii		

5. Analizează părțile de vorbire subliniate.

Știam că în afară de marile planete ca Pământul și Marte, pe lume se mai află și planete mici. Pe ele le zărești doar cu telescopul.

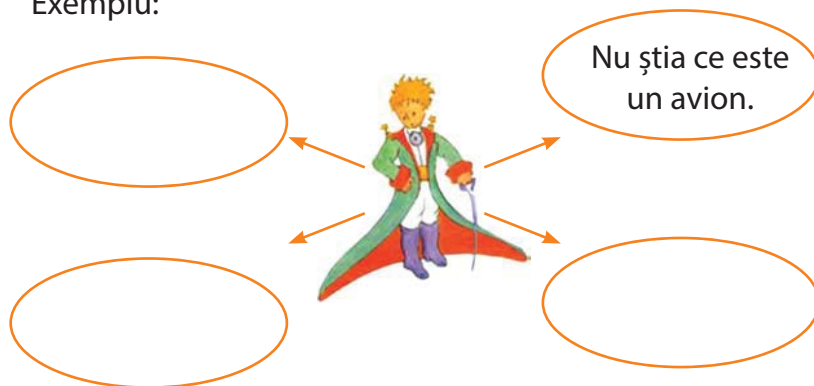
6. Scrie trei enunțuri despre Micul prinț, în care să utilizezi: a) un substantiv; b) un adjectiv; c) un verb din text.

7. Ți-ar plăcea să te întâlnești cu Micul prinț? Completează într-un tabel asemănător părerea ta.

Da, pentru că...	Nu, pentru că...

8. Descrie personajul Micul prinț.

Scrie cât mai multe informații din text într-un ciorchine. Exemplu:

9. Realizează o povestire pe baza imaginilor, mai întâi oral, apoi în scris. Găsește-i un titlu potrivit.

Descrierea unui obiect. Descrierea unei activități

Descoperă

1. Citește textul:

Copilul a primit în dar racheta mult dorită. Acum putea să se joace „de-a cosmonautul”.

Este exact cum și-a imaginat-o: albă, lucioasă, înaltă de treizeci cm, cu motoare și lumini. Racheta este ușoară, așa că poate să o conducă doar cu o singură mână printre planetele din camera lui. Și-a confecționat și costum de cosmonaut: o cască din carton și o bluză albă sunt suficiente să plece în cosmos. Își va invita și prietenii în călătoria viitoare.

2. Identifică adjectivele din text și explică felul în care te ajută ele în prezentarea rachetei de jucărie.

3. Răspunde la următoarele întrebări:

- Cum se numește jucăria?; Ce culoare are?; Ce înălțime are?; Ce poți să spui despre greutatea ei?; Cine folosește jucăria?; Cum o folosește?.

- Ce ai prezentat în primul caz? Dar în a doua situație?

Important

Pentru a **descrie un obiect** este necesar să faci referire la: formă, mărime, culoare, greutate, gust, mișcare, utilizare. Poți prezenta cum a apărut, cine l-a inventat.

Atunci când **prezinți o activitate**, explici care sunt etapele sau momentele, regulile de respectat, persoanele care participă, ce rezultat este așteptat, ce se obține etc.

Aplică

Săculețul cu surprize

Lucrați în grupuri mici. Puneți într-un săculeț diferite obiecte. Pe rând, fiecare extrage un obiect, fără a-l arăta celorlalți din grup, apoi îl va descrie fără să-l denumească. Ceilalți colegi trebuie să ghicească obiectul.

Într-o descriere se folosesc cât mai multe substantive și adjective.

Activitate în perechi

Gândiți-vă la o activitate din ultima săptămână, desfășurată la școală sau acasă. Prezintă această activitate colegului, menționând: scopul, etapele, materialele folosite, rezultatul obținut. Ascultă cu atenție prezentarea și solicită colegului să spună cum s-a simțit, ce ar face diferit data viitoare.

Ce înseamnă
pentru tine
prietenie
neobișnuită?
Ai văzut sau ai
auzit de o astfel
de situație?

Dicționar

violență – lipsă de stăpânire în vorbe sau în fapte;

captivitate – izolarea de mediul natural, lipsit de libertate;

coabitează – trăiește, locuiește împreună cu cineva;

habitat – teritoriu locuit de o specie.

Prietenii neobișnuite

Salvați pe când erau toți trei niște pui simpatici și pufoși, leoaica, tigru și ursul trăiesc și astăzi în prietenie și în armonie deplină într-un adăpost de animale, unde au parte de o îngrijire exemplară.

Administratorii centrului au decis ca cei trei juniori, care trăiseră până atunci împreună și se jucau neîncetat, să fie ținute laolaltă pentru a diminua astfel din șocul mutării, urmând în schimb să fie despărțiți la cel mai mic semn de **violență**. Spre surpriza tuturor, leoaica Leo, tigroaica Shere Khan și ursul Baloo s-au dovedit și se dovedesc și astăzi niște prieteni exemplari.

Acest adăpost de animale este singurul loc din lume unde trăiesc în **captivitate** în același țarc un urs negru american, o leoaică africană și o tigroaică bengaleză.

Ei **coabitează** de ani buni într-o prietenie exemplară, cu atât mai mult cu cât cei trei sunt prădători alfa în propriile **habitate**. Au capacitatea de a se ucide unul pe celălalt dacă se pornește o luptă serioasă și, în mod natural, nu se întâlnesc între ei în sălbăticie, deoarece trăiesc în diferite colțuri ale Pământului.

Baloo și Shere Khan sunt apropiați, pentru că se trezesc mai devreme și se joacă împreună înainte de intervenția lui Leo. Aceasta, fiind leoaică, are obiceiul să doarmă exagerat de mult după tipicul speciei sale. Recent le-a fost construit un țarc mai spațios, echipat cu un dormitor solid, deoarece celor trei le place să doarmă în aceeași cameră.

O pisică, pe nume Muschi, și un urs asiatic sunt prieteni nedespărțiți, de ani buni, într-o grădină zoologică. Încă din momentul în care s-au întâlnit, cele două animale au manifestat o afecțiune neobișnuită una față de cealaltă. Mai mult, în momentul în care pisica a fost mutată în altă cușcă, atât ea, cât și ursul au căzut într-o tristețe îngrijorătoare. Deseori, ambii își căutau din priviri partenerul pierdut. Odată reuniți, ursul și pisica își petrec aproape tot timpul împreună și nu dau semne că ar vrea să se mai despartă vreodată...

Răspunde pe baza textului

1. Ce sunt în propriile habitate ursul, tigroaica și leoaica?
2. De ce nu se întâlnesc în sălbăticie ursul, tigroaica și leoaica?
3. Cum își petrec timpul cei trei prieteni de la adăpostul de animale?
4. Ce s-a întâmplat cu ursul când pisica a fost mutată în altă cușcă?
5. De ce crezi că sunt posibile astfel de prietenii?

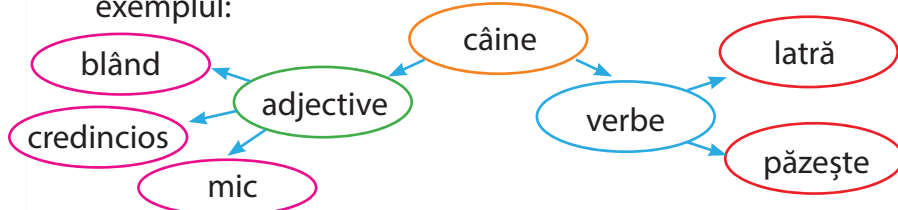
Să înțelegi mai bine

1. Selectează varianta corectă și completează enunțurile:
 - Adăpostul este singurul loc din lume unde cei trei ... se joacă/trăiesc în captivitate/dorm în aceeași cameră.
 - Leoaica doarme exagerat de mult ... pentru că ceilalți doi se joacă/fiindcă este în captivitate/după tipicul speciei sale.
2. Găsește cuvintele cu sens opus pentru: *captivitate, prietenie, tristețe, laolaltă*.
Selectează o pereche și alcătuieste câte un enunț cu fiecare cuvânt.
3. Identifică și tu în text o relație tip cauză–efect, ca în exemplul următor:

dacă cei trei juniori
ar fi despărțiți

atunci ei ar putea suferi
un șoc

4. Găsește adjective și verbe potrivite pentru următoarele substantive: *pisică, urs, leoaică*. Organizează-le după exemplul:

5. Scrie o carte poștală unui prieten din altă localitate. Informează-l despre vizita ta la grădina zoologică.
6. Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc cele două situații prezentate?

Dincolo de text

Completează în caiet:
Dacă aș fi un animal sălbatic, acesta ar fi ..., pentru că ...

Joc de rol

Te întâlnești cu îngrijitorul acestor animale. Ce discutați?

Jurnal de lectură

Citește *Cartea junglei*, de Rudyard Kipling.

Describe la alegere unul dintre personaje: Baloo sau Shere Khan.

Povestește colegilor un moment care ți-a plăcut.

Ursul, leoaica și tigroaica	Asemănări	Pisica și ursul
-----------------------------	-----------	-----------------

Descoperă

RESPECTĂM VIAȚA!

Ajutăm animalele
fără stăpân

Elevii clasei a III-a B
Școala Gimnazială Nr. 1

1. În imaginea alăturată este un fluturaș publicitar. Observă elementele lui și spune:
 - a) Ce exprimă cuvintele scrise colorat?
 - b) Ce mesaj exprimă textul?
 - c) Un fluturaș este cât jumătate dintr-o coală A4. Ce ocupă mai mult spațiu, textul sau imaginea? De ce oare?
 - d) În ce scop a fost realizat acest fluturaș?

EXPOZIȚIE DE PICTURĂ ȘI DESEN

Școala Gimnazială Nr. 4

TÂRG DE
ADOPTIE
ANIMALE

Piața Centrală,
orele 10.00–18.00

2. Amintește-ți ce știi despre afiș.
Compară fluturașul publicitar cu afișul.
Prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc?

Fluturașul publicitar este un mesaj scris scurt, clar și concis, care are scopul de a informa, de a atrage atenția, de a promova/a face cunoscut un produs, o acțiune, un rezultat.

Aplică

1. **Activitate în perechi.** Realizați un fluturaș pentru a promova o activitate interesantă din școala voastră. Prezentați produsele în fața colegilor. Spuneți-vă părerea despre mesajul, ilustrația și scopul fluturașului prezentat.
2. Vreți să organizați o expoziție cu benzile desenate la care lucrați în cadrul proiectului vostru. Realizează un afiș și un fluturaș prin care să promovezi această activitate.
3. Realizează un fluturaș în care să folosești o imagine asemănătoare celei alăturate. Ce acțiune ai face cunoscută?

Relatarea unei acțiuni/întâmplări cunoscute

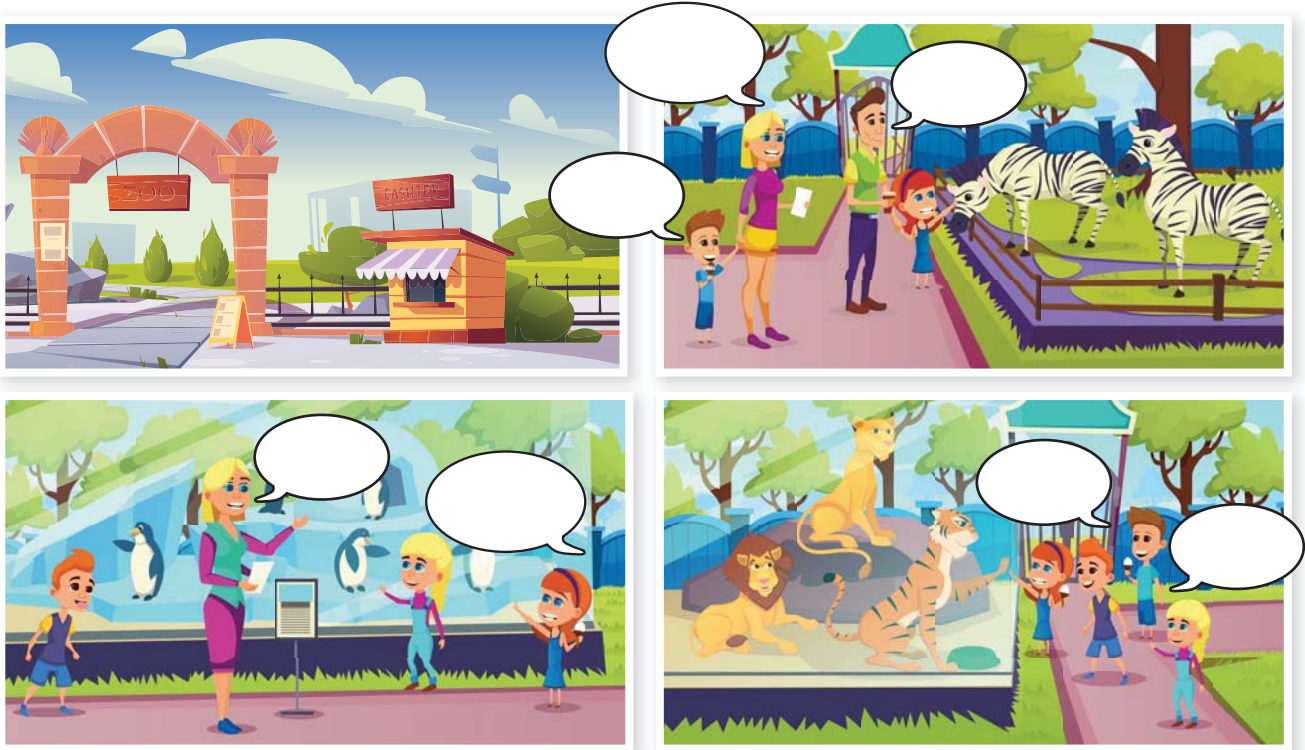

Descoperă

Pentru a povesti vizita la grădina zoologică, Sebi a făcut următoarea bandă desenată. Gândește-te și răspunde:

- Ce momente ale vizitei a desenat băiatul?
- De ce crezi că a ales tocmai aceste momente?
- Ce spune fiecare personaj?

Îți plac benzile desenate?
De ce?

- Pentru fiecare secvență, scrie câte un paragraf, relatând întâmplarea. Descrie personajele, animalele.

Când relatezi o întâmplare, povestești vorbele personajelor și nu folosești dialogul.

Aplică

1. Realizează o bandă desenată despre o întâmplare citită sau trăită de tine. Relatează apoi, oral, întâmplarea.
2. Fotografia alăturată a fost făcută la o acțiune a elevilor din clasa a III-a. Poate fi o secvență dintr-o bandă desenată. Gândește-te la desfășurarea întregii activități și realizează o bandă desenată din 3-4 scene. Creează și un fluturaș prin care să faci cunoscută activitatea.

Ce lucruri
pot folosi
copiii ca jucării
și cum?
Realizați
o listă
a clasei.

Dicționar

inventariind – (aici) numărând, trecând în revistă;

bidinea – pensulă mare, folosită pentru vărui;

a chibzui – a se gândi, a plănuși.

Joc de rol

În perechi, dramatizați întâmplarea. Alegeți-vă rolul potrivit.

O zi de pomină

după Mark Twain

În curând, băieții aveau să iasă pe stradă. Ce-or să-și mai bată joc de el că era pedepsit să lucreze!

Se scotoci prin buzunare, **inventariind** cu băgare de seamă avuțiile sale: frânturi de jucării, bile și o mulțime de alte nimicuri. Îi veni o idee strașnică! Luă **bidineaua** și se apucă liniștit de lucru. Nu trecu mult și la orizont apăru Ben Rogers. Mușca dintr-un măr și, la răstimpuri, scotea câte un chiot lung și melodios, urmat de un sonor „ding-dong-dong”, fiindcă făcea pe vaporul.

Tom văruia înainte liniștit, de parcă nici n-ar fi văzut vaporul. Ben se zgâi o clipă la el, apoi zise:

— Ai pățit-o?

Niciun răspuns. Între timp, Ben se apropiase de el. Lui Tom îi lăsa gura apă după măr, dar părea cu totul absorbit de treabă. Pierzându-și răbdarea, Ben spuse:

— Ce e, șefule? Te-a pus la treabă?

— A, tu erai, Ben? Nici nu te văzusem.

— Eu mă duc la scăldat. Ce-ai mai vrea și tu! Ori te pome-nești că-ți place să dai cu bidineaua? Sigur, tu te dai în vânt după muncă!

Tom îl privi o clipă lung, apoi spuse:

— Ce, tu zici că asta-i muncă?

Tom se apucă iar de vărui. Mai dete de două-trei ori cu bidineaua, apoi răspunse nepăsător:

— O fi, n-o fi, eu atâta știu, că-mi place.

— Nu cumva vrei să te cred?

— Cum să nu-mi placă? Ce, în fiecare zi îți pică norocul să văruiești un gard ca ăsta?

Ben încetă brusc să mai ronțăie mărul. Tom plimba grațios bidineaua în sus și-n jos, iar Ben îi urmărea fiecare mișcare, din ce în ce mai îngândurat.

Nemaiputându-se stăpâni, zise:

— Tom, lasă-mă să văruiesc și eu nițel!

Tom se opri o clipă, părând **a chibzui** adânc în sinea lui.

— Nu se poate, Ben. Mătușa Polly ține mult la gardul ăsta.

— Hai, Tom, nu mai fi așa, lasă-mă și pe mine să încerc numai un pic. O să-l fac la fel de bine ca tine! Hai, că-ți dau cotorul mărului, cu toți sâmburii! Ba, îți dau tot mărul!

Tom se despărți de bidinea cu șovăială pe chip și cu bucurie în suflet. Ședea pe un butoi din apropiere, la umbră, molfăind din măr și urzind planuri cum să mai prindă în laț și pe alții.

Pe la mijlocul după-amiezii abia își mai putea număra avuțiile. Primise o sfoară de hâțânat, douăsprezece bile, un ciob de sticlă albastră străvezie, o cheie care nu descuia nimic, o bucată de cretă, un dop de sticlă, un soldat de plumb, o pereche de mormoloci, șase pocnitori, un pisol chior, o clanță de **alamă**, o zgardă de câine (păcat că n-avea câine!) și o **cercevea** veche, stricată.

Timpul trecuse plăcut, fără nicio oboseală, fusese înconjurat de prieteni și unde mai pui că gardul avea pe el trei straturi de văruială!

Dicționar

alamă – material cu aspect metalic, galben-lucios;
cercevea – rama ferestrei.

Dincolo de text

Care a fost cea mai interesantă activitate la care ai participat alături de prieteni?

Lucru în grup

Formulați întrebări pe baza textului. Cereți colegilor să răspundă în moduri diferite la aceleași întrebare.

Răspunde pe baza textului

1. De ce ajunsese Tom să văruiască gardul?
2. Cine a fost primul băiat care l-a văzut pe Tom?
3. De ce crezi că Tom s-a prefăcut că nu-l vede pe Ben?
4. Care erau avuțiile băiatului?
5. De ce i-au dat băieții lui Tom diferite lucruri?
6. Cum se simțea Tom la final?

Să înțelegi mai bine

1. Citește paragrafele din care afli:
 - care sunt personajele;
 - ce avuții avea Tom în buzunare la început și la sfârșit;
 - cum trecuse timpul pentru Tom.
2. Transcrie în caiet fragmentul preferat. Scrie de ce l-ai ales! Folosește un jurnal cu dublă intrare.
3. Realizează un desen care să se potrivească ultimului alineat.
4. Cum te-ai simți dacă ai fi în locul lui Tom? Dar în locul unuia dintre prietenii lui? Formulează răspunsul, de fiecare dată, în câte două enunțuri. Argumentează.
5. Realizează harta textului, într-o formă care ți se pare potrivită. Completează această hartă cu axa timpului pe care să notezi momentele întâmplării în ordinea lor.

Ești mătușa Polly. Ai văzut de la fereastră cum a reușit Tom să vopsească gardul. Povestește întâmplarea.

Jurnal de lectură

Fragmentul citit face parte din capitolul al doilea al volumului *Aventurile lui Tom Sawyer*, scris de Mark Twain.

Citește primele două capitole. Scrie câteva gânduri sau păreri personale în urma acestei lecturi.

Dacă ți-a plăcut ce ai citit, continuă lectura!

Activitate în perechi

Pe baza unei imagini alese de voi, povestiți o întâmplare cu elemente reale sau imaginate. Realizați mai întâi un plan de idei.

Atunci când povestești o întâmplare, pentru a urmări acțiunea, poți folosi expresiile:

- mai întâi;
- apoi;
- în cele din urmă.

Și DA, și NU...

Ai aflat din text cum a reușit Tom să scape de văruiatul gardului.

Exprimă-ți opinia în ambele cazuri:

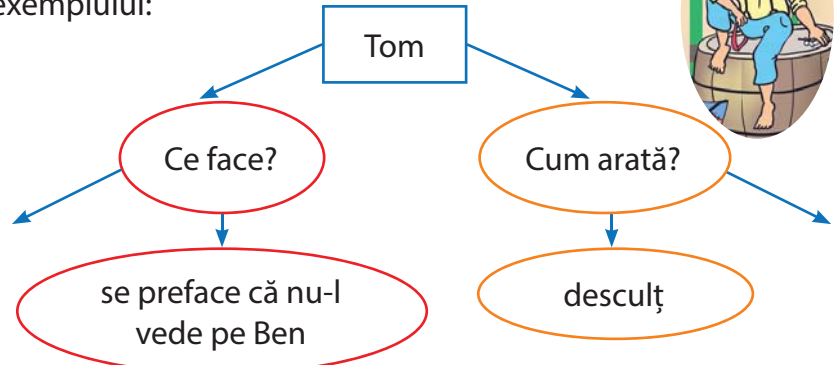
Sunt de acord/Nu sunt de acord, pentru că ...

Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate

Activitate în perechi

Prezentați-l pe Tom așa cum reiese din text, dar și pe baza imaginii. Continuați pe baza exemplului:

- Povestiți întâmplarea citită folosind schema realizată.

Să înțelegi mai bine

1. Imaginează-ți că ești prieten cu Tom. Povestește o după-amiază petrecută împreună.

La sfârșit, verifică:

- așezarea textului în pagină;
- ortografia și punctuația textului.

2. a) Înlocuiește cu pronume substantivele marcate din următoarele enunțuri:

Tom l-a văzut apropiindu-se pe Ben.

Băieții l-au rugat pe Tom să văruiască împreună.

Mătușa privește gardul.

- b) Spune la ce număr și gen este fiecare pronume.

3. a) Analizează verbele din următoarele propoziții:

Tom inventaria avuțiile din buzunar. Băiatul nu îl văzuse pe Ben. Mătușa Polly ținea la gardul ăsta. Tom se despărți de bidinea cu bucurie.

- b) Înlocuiește verbele analizate cu altele cu sens asemănător. Ce ai observat?

RECAPITULARE

Lucru în grup

Completați cu cât mai multe informații cadrele. Scrieți pe o coală A4.

Ce ai văzut citind?	Ce ai auzit citind?
Ce ai simțit pe parcurs?	Ce ai învățat din această întâmplare?

1. Recitește textul *O zi de pomină*. Scrie în caiet enunțurile în ordine în care se desfășoară întâmplarea. Primul a fost numerotat pentru tine.

- Ben dorește să văruiască în schimbul cotorului de măr.
- Băiatul a strâns o mulțime de obiecte.
- 1 Tom face inventarul avuțiilor sale.
- Băieții stau de vorbă.
- Tom plănuiește să-i mai atragă și pe alții.
- Tom văruieste gardul.

2. Analizează cuvintele subliniate din următorul fragment:

Mușca dintr-un măr și, la răstimpuri, scotea câte un chiot lung și melodios, urmat de un sonor „ding-dong-dong”, fiindcă făcea pe vaporul.

3. Scrie ce sens au cuvintele *răstimpuri*, *șovăială*, *molfăind*, *urzind*.

Folosește-le în enunțuri.

4. a) Numește unul dintre obiectele primite de Tom.

La ce i-ar putea folosi? Găsește o utilizare neobișnuită.

b) Privește obiectele de mai jos. Spune la ce le-ai putea folosi.

5. Este după-amiază. Cel mai bun prieten vine la tine.

Cum vă petreceți timpul? Povestește în scris. Poți folosi și dialogul.

6. Organizați o activitate de colectare a materialelor reciclabile. Realizează un fluturaș prin care să faci cunoscută această acțiune a clasei tale.

Vorbești și scrii corect

Se dau verbele: *ar vrea*, *îmi pasă*, *o văd*, *am plecat*. Folosește-le în enunțuri, la forma negativă, după modelul:

Am timp... Nu am timp... N-am timp...

Evaluarea proiectului

Înainte de a-ți prezenta proiectul, verifică dacă:

- ai respectat tema propusă;
- ai câte un desen pentru fiecare moment.
- Ce parte a proiectului ți s-a părut interesantă?
- Ce ai lucrat cu ușurință?
- Ce a fost mai dificil?
- Ce ai schimba în povestea ta?

Stăpâna
încearcă să-l
convingă pe
pisoiiul Arpagic
să se lase
transformat
într-o floare.
Va reuși?

Dicționar

cusur – defect;

superfosfat – îngrășământ
chimic.

EVALUARE

Aprobarea

de Ana Blandiana

Într-o zi m-am gândit ce-ar fi
Să încerc să-l conving
Pe bunul meu amic,
Pisoiiul Arpagic,
Să se lase transformat într-o floare.
Nu aveam o pretenție prea mare:
Voiam doar să-i crească pe loc,
În vârful fiecărei urechi, câte-un boboc
Și, dac-ar fi avut un pic de bunăvoință,
Să-i atârne și un buchet din codiță.
Arpagic mi-a răspuns,
Cam de sus,
Că, dacă nu-l doare acest ornament,
Lui îi este indiferent.
Ei, acum se punea întrebarea
Ce să fac cu aprobarea.
Mai întâi l-am așezat pe pământ
Și i-am îngropat lăbuțele pe rând,
Apoi am greblat stratul în jur
Ca să nu aibă niciun **cusur**,
Și pe deasupra am presărat
Îngrășământ cu **superfosfat**.
Apoi, cum era și firesc,
Am început să-l stropesc.
Din păcate, când l-am făcut leoarcă,
Arpagic n-a mai vrut să știe de joacă
Și, scuturându-și lăbuțele de noroi,
Și-a luat cuvântu-napoi.
Măcar o zi de-ar fi stat neclintit,
Sunt sigură c-ar fi înflorit.

Citește cu atenție poezia *Aprobarea* pentru a răspunde cerințelor de mai jos.
Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

- Răspunde la următoarele întrebări:
 - În ce ar fi trebuit să se transforme pisoiul?
 - Cum dorea copilul să arate pisoiul?
 - De ce și-a luat pisoiul cuvântul înapoi?
- Formulează enunțuri folosind cuvintele *să-l conving, aprobare, bunăvoință*. Gândește-te care este înțelesul lor în poezie.
- Describe activitatea pe care o face stăpâna lui Arpagic.
Scrie câte un enunț în care să exprimi:
 - denumirea activității;
 - uneltele pe care le folosește;
 - acțiunile pe care le desfășoară.
- Citește fluturașul și precizează:
 - Ce mesaj exprimă textul?
 - Cine sunt autorii?
 - Ce exprimă ilustrația?

- Transcrie versurile și analizează cuvintele subliniate.

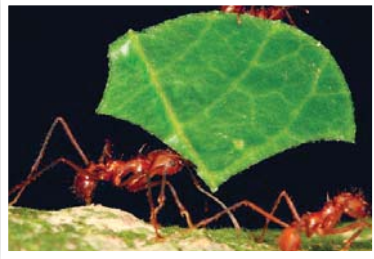
*Nu aveam o pretenție prea mare:
Voiam doar să-i crească pe loc,
În vârful fiecărei urechi, câte-un boboc.*

Exemplu: *pretenție* – substantiv comun, numărul singular, genul feminin.

- Scrie un text de cel puțin zece enunțuri, în care să prezinți o întâmplare amuzantă. La final, verifică dacă ai scris corect și dacă ai folosit semnele de punctuație necesare.

CUM TE POȚI EVALUA			
	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
2	trei enunțuri corecte	două enunțuri corecte	un enunț corect
3	descriere completă, corectă	descriere completă, cu 2-3 greșeli de scriere	descriere incompletă sau cu mai multe greșeli
4	trei elemente identificate	două elemente identificate	un element identificat
5	patru cuvinte analizate corect	trei cuvinte analizate corect	două cuvinte analizate corect
6	text fără greșeli de exprimare, de ortografie și punctuație	text cu una-două greșeli de exprimare; una-două omisiuni de litere	text nefinalizat sau cu mai multe greșeli de scriere și de punctuație

Activitate în perechi

- a) Căutați în dicționar sensul cuvintelor: *egoist, colonie, deșeu, larvă*. Folosiți cuvintele într-un text scurt despre viața furnicilor. Realizați un desen potrivit.
- b) Imaginați-vă o călătorie într-un mușuroi de furnici. Realizați o povestire sau o bandă desenată.

Lucru în grup

Citiți poezia *Greierul și furnica*, de Alecu Donici.
 Ce informații din textul informativ sunt confirmate în poezie? Ce fapte sunt imaginate? Realizați un organizator grafic.

EXERSEAZĂ, JOACĂ-TE, ÎNVĂȚĂ!

1. Citește textul.

Furnicile sunt mereu active, ele nu obolesc niciodată... Adună hrană pentru întreaga colonie. Sunt generoase cu celelalte surori. De la furnici putem învăța să nu fim egoiști, ci generoși cu ceilalți și să-i ajutăm pe cei care au nevoie.

Într-o colonie, furnicile ocupă poziții în funcție de vârstă. Cele mai tinere sunt responsabile cu hrănirea continuă a larvelor. Apoi, cu vârsta, devin gospodarii mușuroiului, păstrând curățenia și eliminând deșeurile.

În cele din urmă, furnicile lucrătoare care au mai multă experiență își asumă rolul de gardieni și patrulează în jurul mușuroiului. Furnicile pe care le vezi cel mai des sunt furnicile lucrătoare. Furnicile lucrătoare nu au aripi, pentru că trăiesc în mușuroaiele din pământ, unde aripile le-ar încurca.

2. Notează în caiet:

- a) ce informații noi ai aflat din text;
- b) ce pot învăța oamenii de la furnici;
- c) prin ce se aseamănă oamenii cu furnicile.

3. Alcătuieste întrebări pe baza textului dat, cu ajutorul cuvintelor: unde, ce, când, cum, de ce, care este părerea ta.

4. a) Descoperă cele cincisprezece cuvinte ascunse în grilă.

C	X	P	R	I	E	T	E	N	I	E	O
O	B	H	Q	C	F	M	Z	A	L	X	R
L	S	V	J	Y	B	P	H	P	O	F	W
A	A	G	S	H	R	E	S	P	E	C	T
B	R	B	L	R	E	T	S	F	V	B	I
O	T	N	D	E	F	V	A	L	S	W	X
R	Z	U	S	N	Y	S	I	V	M	E	S
A	J	U	T	O	R	I	F	H	E	T	Z
R	X	I	T	K	H	N	V	Y	L	G	U
E	S	I	N	C	E	R	I	T	A	T	E

b) Alege cuvântul care îți se potrivește.

c) Folosește cel puțin trei dintre ele și spune ce crezi că este prietenia/un prieten?

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

UNITATEA 9

GRIJA FAȚĂ DE CEILALȚI, O VARĂ 'A SUFLETULUI

- Ce înseamnă să îți pese de ceilalți?
- Cum poți avea grijă de ce este în jurul tău? Povestește o întâmplare în care ai dovedit că îți pasă de cineva sau de ceva.
- De ce crezi că mulți consideră curcubeul un simbol al speranței și al grijii față de cei din jur?
- Gândește-te la un alt simbol. Desenează-l.
- Scrie un acrostih pornind de la cuvântul *grijă*.

ÎȚI VEI REAMINTI...

- cum se descriu personajele;
- cum se relatează o întâmplare imaginată;
- despre textul literar și cel informativ funcțional;
- despre părțile de vorbire.

VEI REUȘI...

- să descifrezi și să înțelegi texte literare și informative;
- să-ți îmbogățești vocabularul;
- să scrii texte după un plan propriu de idei;
- să te exprimi corect oral și în scris;
- să prezinți o activitate.

PROIECT În lumea copiilor

- Realizați programul unei serbări dedicate copilăriei și grijii pentru cei mici, dar și pentru cei din jurul vostru.
- Dramatizați secvențe din texte literare sau creați voi mici scenete.
- Programați-vă repetițiile.
- Scrieți invitații pentru părinți și realizați afișe prin care să vă faceți cunoscută serbarea.

Recapitulare finală

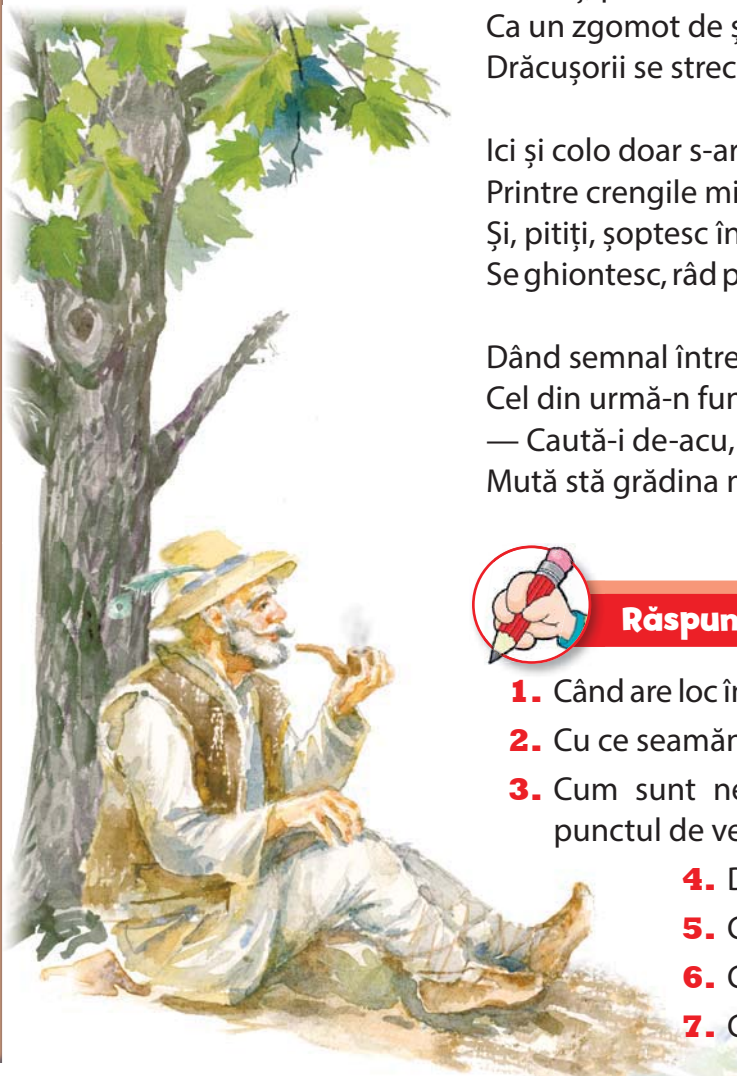

Cu ce poți
compara grija
unui bunic
pentru
nepoții lui?

Dincolo de text

Ce ar putea povesti
bunicii tăi despre tine?

Vară

de Ștefan Octavian Iosif

Asfințește. Printre ramuri
Aurite-n foc de soare,
Tremură nenumărate
Mici ferești strălucitoare.

Sub arțar, plecat, moșneagul
Șade cu luleaua-n gură,
Pare că-i cioplită-n piatră
Luminoasa lui figură...

Joacă în văzduh țanțarii;
Pe furiș, prin frunza rară,
Ca un zgomot de șopârle
Drăcușorii se strecoară,

Ici și colo doar s-arată
Printre crengile mișcate,
Și, pitiți, șoptesc în umbră,
Se ghiontesc, râd pe-nfundate...

Dând semnal întregii cete,
Cel din urmă-n fund dispare...
— Caută-i de-acu, băiete!
Mută stă grădina mare...

Tresărind pășește-n taină,
Doar prin foi adie vântul...
Stă și-ascultă... Unde-s oare?
Nu se știe ca pământul!

Moșule, tu știi, pesemne,
Stai cu degetul la gură,
Și, zâmbind șiret, ce dulce
Amintirile te fură...

Dar deodat' s-aude-un țipăt,
Și din nalta bălărie
Sare o fetiță blondă
Ca un fir de păpădie!

Geaba fuge nebunește
Ca să scape de ștregar...
Din tufișuri, pretutindeni,
Alte capete răsar...

E un haz! Cu larmă mare,
Toți, jucând, se strâng în drum,
Și bunicul râde tare
Pipa scuturând de scrum...

Răspunde pe baza textului

1. Când are loc întâmplarea despre care se vorbește în poezie?
2. Cu ce seamănă bunicul?
3. Cum sunt nepoții? Găsește dovezi pentru a-ți susține punctul de vedere.
4. De-a ce crezi că se joacă cei mici?
5. Care sunt sentimentele bunicului?
6. Ce simt copiii?
7. Ce alt titlu ar putea avea poezia?

Să înțelegi mai bine

- Transcrie două strofe care ți-au plăcut mai mult.
 - Realizează un desen potrivit strofelor transcrise.
 - Scrive trei cuvinte-cheie pentru aceste strofe.
Exemplu: *dragoste, grijă*.
- Realizează în caiet un tabel asemănător celui de mai jos și completează *harta* poeziei:

Strofa	Ce se vede?	Ce face/fac?	Ce se aude?	Ce se simte?
Prima strofă	ramuri aurite	tremură	căldură/ soare
A doua strofă	bunicul, un arțar

- Describe-l pe bunic, folosind cât mai multe substantive și adjective.
- Cum se joacă nepoții? Povestește într-un text de opt-zece enunțuri. Folosește cât mai multe verbe.
- Gândeți – Lucrați în perechi – Comunicați*
Scrieți cât mai multe răspunsuri la întrebarea: Cum îți arăți grija față de ceilalți?
- Se dau cuvintele: *văzduh, se joacă, țânțarii, joacă, fetiță, răsar, blondă, mișcate, crengile, râde*.
 - Grupează-le în substantive, adjective, respectiv verbe.
 - Analizează câte un cuvânt din fiecare grup.
 - Formulează enunțuri folosind cuvintele analizate.
- Caută și scrie din versurile poeziei câte două substantive, adjective și verbe, și un pronume. Cu ajutorul acestor cuvinte scrie un scurt text.
- Alege una dintre imaginile alăturate. Pornind de la imaginea aleasă, povestește o zi petrecută cu bunicii. La final, verifică:
 - dacă ai respectat cele trei părți ale unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere);
 - dacă ai scris corect și ai respectat regula de despărțire a cuvintelor la capăt de rând;
 - dacă ai folosit semnele de punctuație necesare.

Jurnal de lectură

Caută și citește și alte poezii despre vară sau despre bunici.

Pe o **fișă de portofoliu**, transcrie una dintre poeziile citite. Desenează sau lipește o imagine potrivită.

Vorbești și scrii corect

Atunci când două cuvinte se rostesc împreună și dispăre un sunet, aceste cuvinte se scriu cu cratimă.

De exemplu: *aurite-n* (foc) – *aurite în* (foc)

Caută în poezie și scrie cuvintele de acest fel, apoi adaugă pe lista ta încă trei perechi de cuvinte.

Imaginează-ți

Ești deja în vacanță. Cum îți petreci ziua? Cu cine? Ce îți place cel mai mult?

Care sunt treburile
pe care le faci
cu drag
în familie?
Realizați
un grafic al clasei.

Dicționar

Sânt-Ilie – sărbătoare religioasă pe 20 iulie;

a o șparli – a pleca pe neobservate;

gligan – lungan;

lespede – piatră plană;

știoalună – loc mai adânc în albia unui râu;

prund – pietriș mărunț amestecat cu nisip;

coropcar – hoinar, vagabond;

coșcogeamite – mare, enorm;

coblizan – băiat mare, vlăjgan;

a se lehămeti – a se dezgusta, a se scârbi total.

Amintiri din copilărie

după Ion Creangă

Într-o zi, pe aproape de **Sânt-Ilie**, se îngrămădisise, ca mai totdeauna, o mulțime de trebi pe capul mamei. Și mă scoală mama atunci mai dimineață decât alte dăți și-mi zice cu toată inima:

— Nică, dragul mamei! vezi că tată-tău e dus la coasă și eu nu-mi văd capul de trebi; tu mai lasă drumurile și stai lângă mămuca și leagănă copilul!

— Bine, mamă! dar, în gândul meu, numai eu știam.

La cusut și mai ales la roată, mă întreceam cu fetele cele mari din tors; și din astă pricină, răutăcioasa de Măriuca Săvucului făcea adeseori în ciuda mea și-mi bătea din pumni, poreclindu-mă „lon Torcălău”.

Dar când auzeam de legănat copilul, nu știu cum îmi venea; căci tocmai pe mine căzuse păcatul să fiu mai mare între frați. Însă ce era să faci când te roagă mama? Dar în ziua aceea, în care mă rugase ea, era un senin pe cer și așa de frumos și de cald afară, că-ți venea să te scalzi pe uscat, ca găinile. Văzând eu o vreme ca asta, **am șparlit-o** la baltă cu gând rău asupra mamei, cât îmi era de mamă și de necăjită. De la o vreme, mama, crezând că-s prin livadă undeva, iese afară și începe a striga, de da duhul dintr-înșea: „loane! loane! loane!” și Ion, pace! Văzând ea că nu dau răspuns de nicăieri, lasă toate în pământ și se ia după mine la baltă, unde știa că mă duc; și, când colo, mă vede tologit, cu pielea goală pe nisip, cât mi ți-i **gliganul**; apoi, în picioare, țiind la urechi câte-o **lespejoară** fierbinte de la soare, cu argint printr-înșele, și aci săream într-un picior, aci în celălalt, aci plecam capul în dreapta și în stânga, spuind cuvintele:

Auraș, păcuraș,
Scoate apa din urechi,
Că ți-oi da parale vechi;
Și ți-oi spăla cofele
Și ți-o bate dobele!

După aceea zvârleam pietrele, pe rând, în **știoalna** unde mă scăldam: una pentru Dumnezeu și una pentru dracul, făcând parte dreaptă la amândoi; și-apoi, huștiuliuc! și eu în știoalună, de-a cufundul. Apoi mă trăgeam încetișor pe-o coastă, la marginea bălții, și mă uitam pe furiș cum se joacă apa cu piciorușele cele mândre ale unor fete ce înălbeau pânza din susul meu.

Dincolo de text

Care este cea mai mare năzdrăvănie pe care ai făcut-o?

Jurnal de lectură

Cum crezi că s-a purtat Nică de atunci încolo?

Citește continuarea textului din volumul *Amin-tiri din copilărie*, de Ion Creangă (partea a II-a), și verifică dacă ai avut dreptate.

Scrie ce ai gândit și ce s-a întâmplat de fapt.

Vorbești și scrii corect

Transcrie din text perechile de cuvinte (verb + altă parte de vorbire) scrise cu cratimă, ca acesta: *te-a răzbi*.

Folosește cuvintele pentru a alcătui enunțuri.

Toate acestea le privea biata mamă, uitată cu mâinile subsuoară, cum e omul necăjit, de după un dâmb din **prund**.

Dar eu n-o vedeam pe dânsa, căci eram în treabă. În sfârșit, mama, de la o vreme pierde răbdarea și vine tiptil, în vârful degetelor, pe la spatele mele, îmi ia toate hainele frumușel de pe mal și mă lasă cu pielea goală în baltă, zicându-mi cu năduf:

— Îi veni tu acasă, **coropcarule**, dacă te-a răzbi foamea, și-apoi atunci vom avea altă vorbă!

Și se tot duce.

Ei, ei! ce-i de făcut, loane?! Am făcut țuști din baltă și-o iau la sănătoasa; și așa fugeam de tare pe prund, de săreau pietrele, pe care le stârneam cu picioarele, cât mine de sus. Și fuga, și fuga, fără să mă uit în urmă, pe drumul care ducea la noi acasă. Dar nu merg pe drum, de rușine să nu întâlnesc vreun om, ci sar în grădina lui Costache și merg tupiluș prin păpușoi. Și merg eu până în dreptul ogrăzii, și mă uit prin gard și văd pe mama cum se da în vânt după trebi. La un moment dat, nemaiputând suferi foamea, încep a mârâi printre gard:

— Mămucă, iacată-mă-s!

Ș-odată și sar în ogradă, mă înfățișez dinaintea mamei, așa chipos cum eram, îi apuc mâna cu sila, o sărut și zic, scâncind:

— Mamă, bate-mă, ucide-mă, spânzură-mă, fă ce știi cu mine; numai dă-mi ceva de mâncare, că mor de foame!

Ea, atunci, cum e mama cu bunătate, se uită galeș la mine și zice oftând:

— Bine-ți șede, **coșcogeamite coblizan**, să umbli lelea pe drumuri în halul acesta și să mă lași tocmai la vremea asta fără leac de ajutor! Hai de mănâncă, dar să știi că mi te-ai **lehămetit** de la inimă; doar să te porți de-acum tare bine, să mai fiu ceea ce-am fost pentru tine; dar nu știu, zău...

Răspunde pe baza textului

1. De ce l-a rugat mama pe Nică să o ajute?
2. Ce ar fi trebuit să facă băiatul acasă?
3. Ce a ales Ion să facă? De ce?
4. Cum se juca băiatul la râu?
5. Cum l-a pedepsit mama?
6. Cum a ajuns copilul acasă?
7. De ce nu a mai rezistat Nică să stea ascuns după gard?

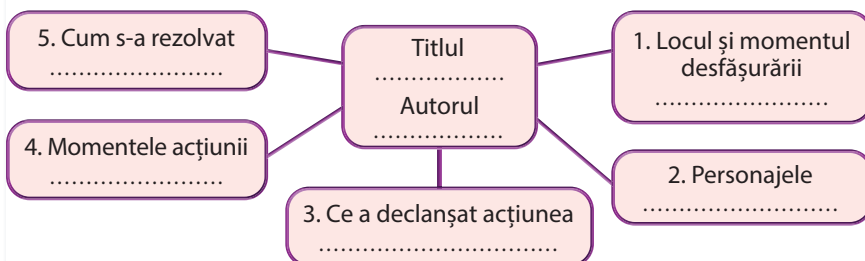
Să înțelegi mai bine

1. Identifică și citește fragmentul din text căruia i se potrivește imaginea alăturată.
2. Transcrie în caiet vorbele mamei. Ce crezi că a simțit când a spus lucrurile respective?
3. Dacă ai fi fost în locul mamei, ai fi procedat altfel? Explică răspunsul tău.
4. Recitește textul și realizează harta textului. Compară harta ta cu a colegului. Verifică și completează.

Lucru în grup

Pe coli A3, realizați un afiș prin care să promovați cartea *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă, și să îi provocați pe colegii voștri să-l cunoască pe Nică.

5. Cum s-a rezolvat
1. Locul și momentul desfășurării
2. Personajele
3. Ce a declanșat acțiunea
4. Momentele acțiunii
5. Deși Nică a plecat de acasă când a fost rugat să-și ajute mama, el era un băiat harnic. Găsește în text un fapt care susține acest lucru.
6. Găsește câteva caracteristici ale lui Ion, așa cum reies acestea din text. Realizează un ciorchine, pe o foaie albă sau colorată. Afișați în clasă lucrările realizate.
7. Ce părere ai despre fapta lui Nică? Faptul că nu a ținut seama de rugămintea mamei arată că nu îi pasă de ceilalți? Explică. Folosește formulările: *Sunt de acord pentru că .../Nu sunt de acord pentru că .../Mă mai gândesc deoarece ...*.
8. Scrie un mesaj și trimite-l prin e-mail unui prieten, în care să-i povestești despre pățania lui Nică, propunându-i apoi să descoperiți și alte năzdrăvăanii ale lui.
9. Clasa ta organizează o întâlnire cu un scriitor, în care să vorbiți despre personajele voastre preferate din textele literare. Poți invita pe cineva la care îți mult. Scrie o invitație adresată acestei/acestor persoane.

Imaginează-ți

Ești reporter la un post de radio. Îi iei un interviu lui Nică. Mai înainte, descrie-l pe invitatul tău ascultătorilor.

Poți înregistra interviul, lucrând cu un alt coleg.

Activitate în perechi

Jocul verbelor

Pe rând, fiecare spune un verb întâlnit în textul citit. Celălalt spune un substantiv a cărui acțiune, stare sau existență o arată verbul și formulează o propoziție.

Marea, o apă folositoare

de Marin Sorescu

Marea este și pentru cei mici, nu numai pentru părinți și bunici. Și la urma urmei, ei nici nu știu să se joace ca voi pe plajă, în nisip, în fel și chip, făcând palate în care, pe furiș, intră scoicile prin acoperiș. Părinții toată ziua ar vrea să vă culce. Să vă spun un secret: ei au venit la mare numai ca să vă încurce. Așa le merge gura: „Ce faci?“, „Unde te duci?“ „Stai aici!“. Mai rău ca la bunicii care s-au făcut mici. Dar acum ați venit cu mine și eu, știți, nu fac scandal.

O să vă explic marea, val cu val. Marea este o apă folositoare. Ea se întinde de aici și până în zare. Se întinde și mai departe, firește, dar marea aia nu se vede și nu ne privește. Dar mai bine dacă privești, vezi că alunecă pe pești. Peștii sunt aici mulți ca iarba. Unii dansează, alții au pene de papagal și cântă pe lângă Insula de **Corali**. Prin alte ape, rechini umblă la ei cu fierăstraie și, dacă te prind, te taie. Unde este apa mai adâncă înoată niște pești urâți, atât de urâți că nici ei între ei nu se mănâncă. Porcul de mare rămă algele pe lângă maluri, de se fac deasupra valuri. Foca este aproape cât luna. N-am o undiță la-ndemână, că acum aș prinde una. Dar mai bine hai să ne urcăm în barca asta pe care o leagănă valul și să privim malul. Știți din povești că mărire toate au pe fundul lor numai palate. Oamenii au scos cu niște frânghii palatele de mare, să mai stea și pe pământ în soare. Priviți aceste castele, cum curge sarea pe ele... Și încă nu ați văzut totul.

Cel mai frumos e portul. În port marea scapă printre pescaruși, ca printr-o plasă. Aici sunt fel de fel de vapoare, cum avem și noi pe-acasă. Se suie oamenii în ele, își aprind țigara și se joacă de-a depărtarea. Farul acesta – ce înaltă-i **talie!** – se vede în toată lumea, până la Mangalia.

Când marea are vreun necaz în familie, fulgeră și tună. Asta se cheamă „sezon în furtună“. Atunci pe plajă nu mai stai, sugând dintr-o rază **ultravioletă**, ca dintr-un pai. Furtuna trece repede, apare soarele și noi alergăm către plajă de ne sfârâie călcâiele. Leșim de prin casă și de sub pălării, ca melcii din **cochilii**. Dar să știți, copiii: ce e prea mult strică în viață, cum scrie și pe borcanul de dulceață. Deci să nu-mi stați toată ziua în soare, că n-aveți șapte piei pe spinare. Ci să vă uitați cum fac plajă valurile, care aleargă iute și se întorc pe partea cealaltă după două minute.

Unde îți place să mergi în vacanță?

Realizați o listă cu toate locurile propuse de colegi.

Dicționar

coral – animal marin, subacvatic, cu schelet calcaros roșu sau alb; mărgean;

talie – parte a corpului omenesc cuprinsă între umeri și șolduri; statură, înălțime, mărime;

ultravioletă – tip de rază conținută de lumina Soarelui;

cochilie – înveliș calcaros sau silicios al unor moluște.

Dincolo de text

Cum poți descrie marea ca pe o persoană?

Activitate în perechi

Scrieți un cvintet despre **vacanță** sau despre **mare**.

Dacă ai uitat care sunt regulile pentru scrierea cvintetului, găsești indicații la pagina 104.

Imaginează-ți

Ești scriitor. Scrie perechi de versuri despre **mare, soare, plajă**.

Răspunde pe baza textului

1. De ce scriitorul crede că părinții îi încurcă pe copii la mare?
2. Care este întinderea mării?
3. Ce poți vedea în apa mării?
4. Cum iau naștere valurile?
5. De ce portul este cel mai frumos?

Să înțelegi mai bine

1. Deși textul nu este o poezie, multe cuvinte rimează. Caută în text cât mai multe perechi de cuvinte cu rimă. Scrie-le în caiet.
2. Unește fiecare expresie din text cu explicația sa:

<i>bunicii ... s-au făcut mici</i>	le place să meargă în largul mării
<i>marea scapă printre pescăruși ca printr-o plasă</i>	și bunicilor le place să se joace
<i>oamenii ... se joacă de-a depărtarea</i>	bunicii au îmbătrânit
	apa nu poate fi oprită și este în permanentă mișcare

3. Ai aflat din text ce anume provoacă sezonul de furtună. De ce crezi că povestitorul face referire la un necaz în familie?
4. Cu ce sfat se încheie textul? Reformulează sfatul astfel încât să poată fi înțeles și de către copiii mai mici.
5. Găsește în text argumente pentru a explica de ce marea este o apă folositoare.
6. Scrie enunțuri în care cuvintele *coral, port, mare* să aibă înțelesuri diferite. Precizează în fiecare caz ce parte de vorbire este cuvântul utilizat.

Indicație! Folosește dicționarul atunci când ai nevoie.

7. **Fișă de portofoliu.** Realizează un tabel asemănător și completează-l conform descrierii realizate de către scriitor. Aadaugă rânduri. Compară tabelul tău cu cel al colegilor.

Peștii	Rechinii	Pești ciudați	Porcul de mare	Foca
mulți ca ...	umblă la ei cu ...	înoată unde este apa mai ...	rânmă ... pe lângă ...	este ...

Lucru în grup

- Discutați între voi, pornind de la întrebarea:
Marea Neagră trebuie protejată?
- Pe baza discuției voastre, formulați o idee.
- Căutați informații care să vă lămurească dacă ceea ce ați gândit este corect (să vă confirme sau să vă infirme ideea). Notați informațiile în caiet și discutați-le cu colegii.
- Citiți textul.

Este foarte aproape de noi și este marea noastră. Marea Neagră este unică pe Terra datorită celor două straturi de apă total diferite pe care le conține: la suprafață apă mai dulce, iar la adâncime apă sărată. În Marea Neagră se regăsesc doar trei specii de mamifere marine. În ciuda unei diversități reduse, nu este un loc chiar atât de dezolant. Avem rechini, delfini și chiar căluți-de-mare care viețuiesc printre tufele de iarbă marină.

Însă existența acestor viețuitoare este pusă în pericol de activitățile oamenilor care dezvoltă foarte puternic așezările umane de pe litoral, pescuiesc masiv, folosesc energia nucleară, utilizează îngrășăminte chimice în agricultură și modifică aspectul zonei de coastă.

Oamenii de știință spun că principalul pericol îl reprezintă poluarea. Cauzele principale ale poluării Mării Negre sunt deșeurile de pe uscat, poluanții atmosferici, deșeurile deversate din nave intenționat sau accidental și poluanții aduși în mare de râuri. Pe coastele Mării Negre există o cantitate mare de deșeuri solide ce conțin plastic. Deșeurile care conțin plastic și plasele de pescuit pierdute reprezintă o amenințare gravă pentru mamiferele marine care le înghit. De pildă, au fost descoperite obiecte străine în stomacurile unor marsuini și delfini comuni eșuați.

- Puneți-vă întrebări reciproce pentru a înțelege mai bine textul citit.
 - Ce ați aflat din text? Aceste informații și cele descoperite de voi confirmă ideea formulată la început?
 - Realizați un afiș în care să expuneți cel puțin trei modalități prin care putem avea grijă de Marea Neagră.
 - Realizați un fluturaș prin care să faceți cunoscută concluzia investigației voastre.

Surse de informare

- articole din enciclopedii, reviste de specialitate sau pe internet;
- filme documentare;
- interviuri cu reprezentanți ai organizațiilor pentru protecția mediului și rapoarte ale acestora.

Joc de rol

- Ești pe plajă. Un copil își aruncă în nisip cutia din care tocmai a băut suc. Cum procedezi?
- Ești pe dig. Observi un pui de delfin prins într-o plasă de pescuit. Ce faci?
- Ai vrea să le propui părinților tăi o excursie într-o zonă care îți place. Cum procedezi pentru a-i convinge?

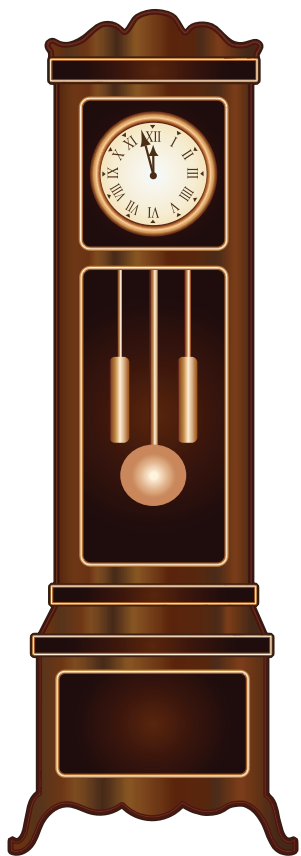
Un ceas
cu inimă
își dovedește
grija pentru
oamenii sărmani.

Dicționar

nevoiaș – sărman, sărac;
care duce o viață grea;

hrăpăreț – care încearcă
prin orice mijloace să se
îmbogățească; lacom.

EVALUARE

Povestea ceasului cu inimă

după Vladimir Colin

Trăia odată un ceasornicar bătrân. Într-o zi, plimbându-se printr-o pădure de la marginea orașului, văzu un ceas aruncat la rădăcina unui stejar. Era mare cât un copil de patru ani, avea limbile de aur și cifrele de pietre scumpe. Niciodată nu mai văzuse ceasornicarul un asemenea ceas! Îl privi pe toate părțile, însă ceasul nu mergea. Îl luă acasă și îl desfăcu să îl repare.

Pe vremea aceea, în fiecare ceas locuia un pitic. El era cel care mișca roțile dințate și bătea cu un ciocănel, făcând tic-tac, tic-tac... Ceasul pe care îl găsisese meșterul nu avea pitic. Avea însă un pitic într-un sertar, de la un ceas care fusese strivit din greșală de stăpânul său. Repară ceasornicarul ceasul și îl așeză în vitrină, doar, doar o veni păgubitul după el.

Într-o zi, trecu pe acolo împăratul, care, văzând ceasul, dori să-l cumpere. Îl duse la palat și îl așeză în sala tronului, păzit de doi ostași. Din ziua aceea se petrecu un lucru tare ciudat. De câte ori venea la palat câte un boier să se plângă că-l necăjesc țăranii, abia îi spunea împăratul: „Vorbește! Îți dau voie să vorbești o oră...” că ceasul cu limbi de aur și arăta că ora trecuse! Pleca boierul supărat, fără să apuce să deschidă gura. Dacă venea însă o văduvă, care îl învinuia pe boier că-i fură și ultima bucățică de pâine, împăratul îi spunea:

— Ei, vorbește și tu! Îți dau voie o clipă...

Și iată că după ceasul cu limbă de aur, clipa ținea, ținea și nu se mai sfârșea: ținea cât era nevoie să spună femeia tot. Dacă au văzut așa, s-au strâns boierii într-o zi și s-au dus la împărat.

— Măria Ta, nu se mai poate... Ceasul Măriei Tale ne face viața amară. Nu merge bine, Măria Ta!

L-a chemat împăratul pe ceasornicar și i-a dat ceasul să-l repare. Ajuns acasă, ceasornicarul scoase piticul din ceas și îl întrebă ce se întâmplă.

— Meștere, oftă piticul, ce să fac dacă am o inimă? Inima ține cu oamenii **nevoiași** și nu-i iubește pe boierii **hrăpăreți**. Atunci pun ceasul să meargă mai repede sau mai încet, după cum cred eu că este bine.

Meșterul dădu din cap. Doar avea și el o inimă și-l înțelegea tare bine pe piticul cel inimos! Ceasornicarul apelă la ajutorul altui meșter, care construi un pitic de fier, fără inimă, care să pună ceasul în

mișcare ca și piticul adevărat. Tare s-au bucurat boierii și împăratul de noul ceas! L-au așezat în sala tronului și, de atunci, din nou vorbiră boierii câte o oră, iar nevoiașii câte o clipă... Îmbătrânind, piticii din ceasornice se mutară, rând pe rând, în Țara Poveștilor...

Citește cu atenție textul *Povestea ceasului cu inimă* pentru a răspunde cerințelor de mai jos. Întoarce-te la text de câte ori ai nevoie.

La întrebările 1, 2 și 3, notează în caiet numai litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Cine a repus în funcțiune ceasul?
 - a) ceasornicarul;
 - b) piticul;
 - c) împăratul;
 - d) boierii.
2. De ce era prețios ceasul?
 - a) deoarece nu avea pitic;
 - b) pentru că a fost reparat;
 - c) fiindcă a fost cumpărat de împărat;
 - d) deoarece avea limbi de aur.
3. De ce piticul bun la suflet măsoara timpul diferit?
 - a) pentru că își dorea să miște roțile dințate;
 - b) deoarece spera să plece în Țara Poveștilor;
 - c) pentru că voia să îi ajute pe săraci;
 - d) fiindcă intenționa să îl supere pe împărat.
4. Scrie în caiet răspunsurile la întrebări.
 - a) Ce i-a cerut împăratul ceasornicarului, văzându-i pe boieri nemulțumiți?
 - b) De ce erau importanți piticii din ceasornice?
 - c) Ce soluție a găsit ceasornicarul pentru problema ceasului?
5. a) Caută în text și scrie două acțiuni pe care le-a făcut ceasornicarul pentru a putea vinde ceasul.
b) Transcrie enunțul din care reiese ce îl făcea pe pitic să aibă grijă de oamenii sărmani.
6. Grupează cuvintele date în: substantive, adjective, verbe.
ceasornicar, bătrân, trăia, ceas, aruncat, rădăcina, stejar, mare, locuia, avea, pitic, inimos.
7. Imaginează-ți ce fac piticii în Țara Poveștilor. Scrie un text de zece enunțuri. Folosește cel puțin trei adjective. Subliniază, în textul tău, trei substantive și trei verbe.

CUM TE POȚI EVALUA			
	FOARTE BINE	BINE	SUFICIENT
1, 2, 3	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
4	trei răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	un răspuns corect
5	a) și b) corect	doar a) / parțial a) și b)	parțial a) / numai b)
6	12 cuvinte grupate corect	10-11 cuvinte grupate	7-9 cuvinte grupate
7	text fără greșeli; condiții respectate	text cu trei-patru greșeli de exprimare/ortografie; câte două substantive și verbe	text nefinalizat/cu mai multe greșeli de scriere; un substantiv și un verb

Nu uita să completezi *Fișa de observare a comportamentului* (pagina 144) pentru activitatea din această unitate de învățare. Analizează ce s-a modificat față de fișele anterioare.

AUTOEVALUARE

la finalul anului școlar 3 - 2 - 1

Scrie în **jurnalul de învățare**:

- trei lucruri învățate în acest an la *Limba și literatura română*;
- două lucruri pe care ai vrea să le reluați în clasa a IV-a;
- o pricepere/abilitate pe care consideri că ți-ai perfecționat-o în acest an școlar la lecțiile de *Limba și literatura română*.

Sugestii pentru lectura suplimentară

Alexandrescu, Grigore – *Fabule*
 Argezi, Tudor – *Cartea cu jucării*
 Blandiana, Ana – *Întâmplări din grădina mea*
 Chimet, Iordan – *Cele douăsprezece luni ale visului*
 Coșbuc, George – *Poezii*
 Creangă, Ion – *Amintiri din copilărie*
 Eminescu, Mihai – *Poezii*
 Gârleanu, Emil – *Din lumea celor care nu cuvântă*
 Kerim, Silvia – *Povestiri despre prietenii mei*
 Naum, Gellu – *Cartea cu Apolodor*
 Oprescu, Adrian – *Tomii. O poveste*
 Petrescu, Cezar – *Fram, ursul polar*
 Popescu, Adina – *Miriapodul hoinar și alte povești*
 Sadoveanu, Mihail – *Povestiri pentru copii*
 Sântimbreanu, Mircea – *Recreația mare*
 Sorescu, Marin – *Unde fugim de-acasă*

Topîrceanu, George – *Poezii*
 Baum, L. Frank – *Vrăjitorul din Oz*
 Bell, P.G. – *Trenul către Locurile Imposibile*
 Carroll, Lewis – *Alice în Țara Minunilor*
 Dahl, Roald – *Matilda*
 Ende, Michael – *Punci cu porunci*
 Funke, Cornelia – *Când Moș Crăciun cade din cer*
 Hawking, Steven – *George și cheia secretă a Universului, George în căutare de comori prin Cosmos*
 Kastner, Erich – *Emil și detectivii; Emil și cei trei gemeni*
 Maar, Paul – *Sâmbăta când vine Sambo*
 Nosov, Nikolai – *Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi*
 Spyri, Johanna – *Heidi*
 Trueit, Trudi – *Academia exploratorilor*

Fișa de observare a comportamentului

Gândește-te la activitatea ta de pe parcursul unității de învățare. Citește cu atenție fiecare comportament și bifează răspunsul care ți se potrivește cel mai bine. După completare, verifică împreună cu profesorul tău dacă ai apreciat corect.

Comportamentul	Niciodată	Uneori	Deseori	Întotdeauna
Am dovedit interes în învățare				
Am urmat instrucțiunile				
Am lucrat individual				
Am cerut ajutor când am avut nevoie				
Când am greșit, am vrut să aflu cum pot să corectez				
Am participat la activități				
Am dus activitățile până la capăt				
Mi-am spus părerea				
Am cooperat cu ceilalți în activitățile de grup				

Manualul este prezentat
în variantă tipărită
și în variantă digitală.

Varianta digitală are un
conținut similar celei tipărite.
În plus, cuprinde o serie de
activități multimedia interactive
de învățare (exerciții interactive,
jocuri educaționale, animații,
filme, simulări).

Tradiție din 1989

 www.litera.ro

ISBN 978-606-33-7669-6

9 786063 376696

LITERA